

NDɔBO 'BA BO LAJA 'Ba Kurisitö Ga

^I Ziŷi Tewopilo, lende ma tönë ga mugu mi buku ma dɔndende tönë ne, kina rɔ lende 'ba wa ame ga Yësu kisaki to'dɔ mo gbï ti wa ame ga pili bo kisaki tiyandi bilaka timo ^{II} ɲbö kömö mi kada ame Boko'ba kogba bo kari mitɔrɔ ne. Gba kinza bo kari dë mitɔrɔ bo oloma 'deni rɔ tose gɔmo zinni bo laja abo ga ame bo kigeli 'deni molo ne ti tigo 'ba Nyi Koto Laka. ^{III} Bo oloma 'deni tö'dö mo dɔ 'butë sowɔ di pötö tölë abo bi tileme rɔ bo zinni nduwënduwë 'dɔ ki'di lijë kikali ɲgi rɔ ma laka bo ididi 'deni. Lijë o'ja bo 'deni, kina bo oloma 'deni gbï rɔ tilende zinni gɔ lende 'ba ɲere löbu 'ba Boko'ba. ^{IV} Mi kada ma dɔ koto mɔto ko'ja bo kedi tinni, bo ose 'deni zinni, bo iya te, “Kinza kënyike dë di mi Yerosalema bine. Olomake bine koda dɔ wa tönë 'bu ma kiya ti'di mo ziye kina gbï tönë miya lende mo ziye ne. ^V Kɔzɔ ma Yowani ko'dɔ bapatisi 'deni tönë bine dɔ bilaka ti mini ne, ti kobapatisi ye 'deni ti Nyi Koto Laka giri naga nime.”

Tileki 'Ba Yësu Mitɔrɔ

^{VI} Kina ɔdɔ bo laja 'ba Yësu ga kototo dönni 'deni gbï mi kada mɔto bi koto tine, na lijë kititi bo, iya te, “Nere, ti kileki doliɲɔ ze 'ba Yisarele nime giri naga nime mi kɔmɔ közize ya?”

^{VII} Bo iya te, “Bu ma na nge koto ti közi kakpa 'ba 'dɔ toza kada ame wa naga nima kedi ko'dɔ

rönni yimo ne. Lende ma 'do kikalike na de. ^{VIII} Ne Nyi Koto Laka 'ba Boko'ba ti kako 'deni doye 'do ki'di tigo ziye. Kina ti kari kiyetike lende ma 'deni ngi zi bilaka mi Yerosalema bine gbi kebe mi doyayi 'ba Yudayi pili ti 'ba Somorona gbi zi bilaka 'ba doyayi pili.”

^{IX} Kina doo Yesu kote tiya lende naga nime 'deni te tine, Boko'ba ogba bo ngi kari mitoro di komo bo laja abo ga. Kina poli kiyolu go bo ngi di komonni.

^X Tine ko'ja lijē kedī koro gba yayi tongo bi kari mitoro di potō bo yo na ya moto ga riyō ti bonggo kanmi rōnni kodo ngi tugu'du te koro ngila lijē. ^{XI} Ya naga nima iya te, “Kpe bilaka 'ba Galilaya, wa'di na keddi koroke kombike komoye ko'bō mitoro gomo? Yesu nime kogba 'deni di ziye kedī kari mitoro ne, ti kileki gbi kako dolingo nime bine kada moto kozo ame keddi kongoko bo kedī kari ne tara.”

Bo Ndɔbo Pötö Yuda

^{XII} Lende nime o'do rōni di do doku 'ba Bilaya ame mbowa ngosi ngila Yerosalema ne. Kina bo laja 'ba Yesu ga kēnyi ngi di yayi kileki kari mi gawo 'ba Yerosalema, ^{XIII} lijē kari mi rō toro 'bēnni ame lijē kedī koloma yimo ne. Lijē mo ga na ro Pitōrō ni ti Yowani ti Yakoba ti Andareya ti Pilipō ti Toma ti Batolimayo ti Matayo ti Yakoba 'ba Alapayo ti Simona bo ko'do ya go doyayi 'bēnni, ti Yuda 'ba Yakoba. ^{XIV} Lijē pili o'bō nduwē tototo dōnni bi to'do motu ti 'ja moto ga ti Mariya ma 'ba Yesu ni ti löndö 'ba Yesu ga.

^{XV} Kina ɔɔɔ lijè ame ga ki'di dönñi 'deni go lende 'ba Yèsu ne kënyì kotɔɔ dönñi pili bi kɔɔ tine, lijè èdì 'deni ñbò kɔɔɔ kuluku riyò kɔɔɔ dɔmo 'butè riyò (120) tara. Kina Pitàrò kënyì tɔɔɔ tilende zìnnì, bo iya te, ^{XVI} “Löndò ma ga, Boko'ba o'dòkò 'deni 'dò lende tònè ga kugu molo mi buku abo ne ko'dò rönñi. Nyi Kɔɔɔ Laka i'di Dawidi 'deni kiya lende tònè ga molo bine go lende 'ba wa ame 'dò ko'dò rönñi zi Yuda ame ko'de bɔ kako kinda'ba Yèsu ne. ^{XVII} Yuda gbì rɔ lèpì ze ma kɔɔɔ mɔɔɔ ame Yèsu kigeli 'dò ko'dò ndobo nime kɔɔɔ tize.”

^{XVIII} Pitàrò iya lende nime te römöyì mi kada nima Yuda ko'ja girisì ti lende kënyè ko'dò abo nima ne, bo ari kugò nyaka mɔɔɔ timo kina bo kari kòlè ñgì yayi. Kina bo kila'ba ñgì bèrì, mi bo kapi, wa 'ba mi bo ga kolo pili yaga. ^{XIX} Bilaka ame ga pili koloma Yerosalema ne uwò lende 'ba tölè 'ba Yuda nima kina lijè ki'di möyì nyaka nime ñgì rɔ “Akele Dama” rɔ kpènni. 'Jò 'ba lende mo tégè, “Nyaka 'ba roma.”

^{XX} Pitàrò oto nduwè tiya lende nime kari timo, bo iya te, “Lende nime ugu 'deni molo mi buku 'ba Akilèlu, iya te, 'Rò abo ti koloma rɔ ma sari, kinza bɔɔɔ mɔɔɔ koloma dè kpe yimo.’ Ugu mɔɔɔ 'deni gbì yayi, iya te, 'Bò mɔɔɔ ti kinda'ba ndobo 'ba pötò bo.’ ^{XXI-XXII} Kina me ma laka mo go dongoke bɔ mɔɔɔ ame ko'ja tɔɔɔ 'ba Yèsu di mi tölè ne 'dò kèdì rɔ bɔ tìyètì mo kɔɔɔ tize. Bo kèdì rɔ bɔ ame molo tize mi lingere pili 'ba Yèsu ma tònè kisasi di mi kada ma Yowani ko'dò bapatisi dɔ Yèsu ne ñbò kòmò mi kada 'ba togba bo kari mitɔɔɔ.”

XXIII Kina bilaka naga nima kotɔɔ dɔnni yayi ne kigeli mɔyi bilaka ma riyɔ mɔɔ ga ngi, Matiyo ni ti Yesepa ame kidɛki mɔyi bo mɔɔ gbɛ rɔ Yoseto Barasaba ne. XXIV Kina lijɛ kititi Bɔko'ba ngi gɔ lende mo, lijɛ iya te, "Nɛre, ni na kikali dɔki'di bilaka pili. Ileme bɔ ame kigeli 'deni di mi lɔngɔ ya riyɔ naga nime, XXV 'dɔ kinda'ba ndɔbo 'ba laja nime Yuda kola 'deni bo kari abo mi gɔ bi ame rɔ 'ba bo ne."

XXVI Kina lijɛ ku'du bɔdɔ 'ba bilaka riyɔ naga nima ngi. Kina bɔdɔ kigeli Matiyo ngi, kina bo kodɔ'bɔ rɔ bo ngi ti bɔ laja ma 'butɛ dɔɔkɔɔ naga nima.

II

Tako 'Ba Nyi Kɔɔ Laka

I Kina ɔɔɔ kɔmɔ 'deni mi kada 'ba karama 'ba Penitikɔsi tine, ya ame ga ki'di dɔnni 'deni gɔ lende 'ba Yɛsu ne otɔɔ dɔnni 'deni pili bi kɔɔ.

II Kina birɔ kudu ngi welo kako di mitɔrɔ kɔɔ birɔ lili ma kembe naga tara kudu ngi pili kote mi rɔ nima lijɛ kɛdi yimo ne. III Tine na lijɛ ko'ja a mɔɔ ga ngi kɔɔ dɔnde'de pa'do kɔbɔ tara koza rɔnni 'deni koloma pili dɔnni rɔ kɔɔkɔɔ. IV Kina lijɛ ngi pili lɔ ti Nyi Kɔɔ Laka ki'di lijɛ pili rɔ kɔɔkɔɔ kebe ngi tilende rɔ kpa lɔwɔ.

V Yudayi ma konzi mɔɔ ga ame kako di mi dɔlinɔ mɔɔ ga ne ɛdi mi Yerosalema yayi bi to'dɔ mɔtu zi Bɔko'ba. VI Kina ɔɔɔ lijɛ kuwɔ birɔ nima 'deni tine, lijɛ otɔɔ rɔnni ngi rɔ tindi kari tonɔ mo. Lijɛ pili ari kuwɔ bɔ ki'di dɔnni gɔ lende 'ba Yɛsu naga nima kɛdi kilende kpɛnni ga ame pili

ro gege ne. ^{VII} Kina kigayi lijë koto ngi ro gönñi. Lijë iya te, “Lende wa'di mo ga na te? Bilaka naga nime kedi kilende ne lijë pili ro bilaka 'ba Galilaya. ^{VIII} Ne ro ma totondo mo ga na duwö lijë za 'böwu kedi kilende ro kpa bilaka 'ba dolinjo ze ga ame pili ro 'beri'beri ne? ^{IX} Ze di Parotiya di Mada di Elama. Ya mato ga di mi löngö ze nime bine di mi bilaka 'ba Mesopotamiya, ya mato ga di Yudayi, ya mato ga di Kapadokiya, di Pönito, di Asiya, ^X di Parugiya, di Pambuliya, di Ezipeto, ya mato ga di do kapa Libiya ame ngosi ngila gawo 'ba Kurënë ne. Ya mato ga di mi löngö ze nime bine ro Yudayi ame ga kedi koloma Romo ne gbi ti bilaka 'ba Romo ame ga koro Boko'ba 'deni ne. ^{XI} Ya mato ga ro bilaka 'ba Kurëtë, mato ga ro Arabi. Ze bilaka 'ba dolinjo konzi naga nime pili ro gege ne, duwö lijë ngi kedi kiya ndobo löbu 'ba Boko'ba nime ro kpeze ga.”

^{XII} Lende nime igayi tindi naga nima ngi pili ki'di lijë kebe bi tititi rönni ro go rönni, lijë iya te, “Wa'di mo ga na te?”

^{XIII} Tine ya mato ga di mi löngö tindi naga nima yayi ögö lijë, iya te, “Layi na kupö lijë 'deni.”

Pitörö Ilende Zi Tindi

^{XIV} Kina Pitörö kënyi ngi koro toro mi löngö bo laja ma 'butë dookoto naga nima tilende zi tindi naga nima. Bo iya te, “Kpe bilaka 'beze ga 'ba Yudayi tiye kpe ya ame ga keddi kolomake mi Yerosalema bine ne, uwöke doma 'do modoro bici lende nime ziye. ^{XV} Ya naga nime layi na de kupö. Go bi na me e'bëni gba te ro mi donbo, layi upö bilaka molo kabate yo? Inza tara. ^{XVI} Lende

nime ëdĩ 'deni kɔzɔ kɔ'du tɔnɛ Yowele kumɛ mɔlo bine ne tara. ^{XVII} Ame kiya te, 'Boko'ba iya te, "Mĩ kada ame 'deni rɔ ɳburuɳburu 'ba dɔliɳɔ nime ne ti moja Nyĩ Kɔtɔ Laka ma kako kila'ba dɔ bilaka pili. Kole 'be ga kpaki ti yitɔti 'be ga ti kumɛ lende ma 'deni. Kina ti mi'di nyĩ 'deni ko'de dɔ yɔbi 'be ga gbĩ dɔ bulɔbu 'be ga. ^{XVIII} Mĩ kada mo nima ti moja Nyĩ Kɔtɔ Laka ma kako kila'ba dɔ ya ame ga pili kɛdĩ koja laja ma ne. Mɛdĩ mi'di kila'ba dɔ bɔtɔni ni kpaki ti 'ja 'dɔ ki'di lijɛ pili kumɛ lende ma. ^{XIX} Kina ti mi'di sɛgɛ mɔtɔ ga 'deni ko'dɔ rɔnnĩ mĩtɔrɔ gbĩ mĩ dɔyayi bine. Roma ti kɛdĩ 'deni ti pa'do ti kɔtu ame kɛdĩ kanyo kɔzɔ kɔtu 'ba lĩndĩ tara ne. ^{XX} Kada ti kuyĩ rɔnĩ 'deni yaga rɔ ma kɔlu, kina nyepe ti kasi 'deni yaga kɔzɔ roma tara. Wa naga nime ëdĩ ko'dɔ rɔnnĩ titi dɔgba, kina 'jaa kada lɔbu ma ame mɛdĩ mako yĩmo ne kɛdĩ kɔmɔ. ^{XXI} Mĩ kada mo nima yayi lijɛ ame ga pili kɛdĩ kidɛki ma 'dɔ mokɔnyi lijɛ ne, ti mɔmɔ lijɛ 'deni ɳgĩ yaga di mĩ tɔlɛ." '

^{XXII} Uwɔke dɔma kpe bilaka 'beze ga 'ba Yisarele. Yɛsu 'ba Nazareta na tɔnɛ Boko'ba koja kako ziye. Kina me Boko'ba i'di bo 'deni ko'dɔ akileme ma lɔbu ame ga lende mo kigayi bilaka ne 'dɔ kikalike ɳgĩ oja bo rɔ ma laka. Bo o'dɔ wa naga nime 'deni mĩ lɔngɔ ye bine kikalike ɳgĩ rɔ ma laka. ^{XXIII} Ne tine Boko'ba bo ikali wa ame ga 'dɔ ko'dɔke zi Yɛsu ne 'deni mɔlo kina me bo kola ye 'deni ko'dɔke tara. Bo i'di Yɛsu 'deni kɔziye kupɔke yaga ki'dike bɔ lende kɛnyɛ kutɔti bo yɔki ɳgɛrĩ. ^{XXIV} Ne tine Boko'ba olo bo 'deni di mĩ tɔ'ɔ 'ba tɔlɛ ki'di bo kɛnyĩ kɔdɔ yaga

di mi tölë, römöyï tölë ikali dë ma 'dɔ ka'da bo. **XXV** Èdï 'deni kɔzɔ lende tönë bɔ dɔliɲɔ Dawidi kiya mɔlo bine gɔ lende 'ba Yësu ne tara. Ame bo kiya te, 'Mɔɲɔ 'deni ɲgï ɲere ma èdï nduwë tō. Bo èdï ɲɔsɪ dɔɲgila ma, bɔtɔ mɔtɔ inza kpe ma 'dɔ kɔɲbeɲbe ma. **XXVI** Ma 'deni ti mi këyï rɔ mbëmbë gɔ kò'du mo. Mi lende ma ga mèdï miliya ɲgï ti lɔɲɔ. Ma rɔ yida 'ba yayi ne mikali 'deni ɲgï a ma kënyë mɔtɔ inza kômö kpe yida rɔma, **XXVII** römöyï ni Boko'ba inza kola ma mi tölë. Inza kola bɔ laja 'bi nime ki'di dönï 'deni gɔ lende 'bi ne keɲme mi gö. **XXVIII** Kina me kileme kɔri 'ba didï 'deni zö, ma 'deni ɲgï rɔ lɔɲɔ mèdï miliya gɔ lende mo, römöyï èddï tō.'

XXIX Löndö ma ga, ma tɔne mèdï miya lende 'ba 'bu ze löbu Dawidi rɔ dɔ ɲgölö ziye. Bo ölä 'deni mɔlo tönë ga bine kusu bo, ne dögö bo na me 'biri gba mi löɲgö ze bine. **XXX** Kina me dikalike 'deni rɔ ma laka lende naga nima bo kiya ne, bo iya 'deni rɔ lende ame bo kumë di zi Boko'ba. Bo ikali wa ame ga Boko'ba kulömu 'dɔ kɔ'dɔ zi bo ne 'deni mɔlo. Boko'ba ulömu 'deni mɔlo iya te, 'Ti mi'di bilaka ma kɔtɔ mɔtɔ di mi kupö yï ga gɔ kèdï gbï rɔ bɔ dɔliɲɔ ma löbu kɔzɔ ni te.'

XXXI Kina me dikalike 'deni lende nima Dawidi kiya te, Boko'ba inza kola bo mi tölë, kina inza kola bo gbï keɲme mi gö ne, bo èdï rɔ tiya tɔdɔ 'ba Kurisitö di mi tölë.

XXXII Yësu na Boko'ba ki'di 'deni kënyï kɔdɔ yaga di mi tölë, kina ze do'ja bo 'deni gbï ti kɔmɔze. **XXXIII** Kina me ogba bo 'deni mitorɔ kari koloma dɔ dörï Boko'ba, ki'di Nyï Kɔtɔ Laka 'deni zi bo kɔzɔ ame tönë kiya lende mo 'deni mɔlo

bine ne. Kina me bo ki'di Nyi Koto Laka 'deni kila'ba dɔze tɔne kɔzo ame kɛddi konɔke kina kuwɔke gbɪ ne tara.

XXXIV Dikalike 'deni rɔ ma laka Dawidi na dɛ kari mitorɔ, rɔmɔyi bo iya te, 'Nere Boko'ba iya zi nere ma, tɛgɛ, "Oloma dɔ dɔri ma bine XXXV 'dɔ mi'di yi ka'da bo ya 'bi ga." "

XXXVI Ne tine kina laka 'dɔ kpe bilaka 'ba Yisarele pili kuwɔke lende nime laka. Yɛsu tɔnɛ kutɔtike dɔ ngɛri bine kɔlɛ ne, bo na me Boko'ba ki'di bo 'deni 'dɔ kɛdi rɔ nere 'ba dɔ dɔliɔ nime pili gbɪ rɔ Kurisito ame 'dɔ bo koja kako tokɔnyi bilaka abo ga ne."

Laja 'Ba Dɔ Koto

XXXVII Kina ɔdɔ tindi naga nima kuwɔ Pitoro kiya lende 'deni kɔzo a nima tara tine, lijɛ ngi ti mi kombi rɔ meri gɔ lende mo. Lijɛ iya te zi Pitoro ni, "Londɔ ze ga, gɔ do'dɔ tondo?"

XXXVIII Pitoro iya te, "Otoke dɔye di mi lende kɛnyɛ 'be ga, i'dike dɔdɔ mini 'ba bapatisi dɔye 'dɔ kɛddike rɔ 'ba Yɛsu Kurisito ga. Kina Boko'ba ti kola ye 'deni ngi gɔ lende kɛnyɛ 'be ga bo ki'di Nyi Koto Laka abo ziye. XXXIX Rɔmɔyi bo iya 'deni mɔlo ti'di mo ziye, gbɪ zi kupɔ ye ga, kina gbɪ zi ya ame ga kɛdi koloma nbɔ rɔ ma kɔwɔ ne. Lende nime ti kɛdi 'deni ngi pili zi ya ame ga nere ze Boko'ba kidɛki 'deni ne."

XL Kina Pitoro kiya lende ma konzi mɔto ga ngi gbɪ zinni gɔ lende 'ba Boko'ba. Bo ileki kiya zinni bo iya te, "Oloke rɔye yaga di mi lɔngɔ bo lende kɛnyɛ 'ba dɔliɔ nime."

XL I Ya ma konzi mɔto ga di mi lɔngɔ tɔndi naga nima uwɔ lende nime kina lijɛ ki'di ngi kodo mini 'ba bapatisi dɔnni. Mi kada nima yayi bilaka ma konzi kɔzo kuluku 'butɛ bi modɔkɔto (3000) tara i'di dɔnni 'deni gɔ lende 'ba Yɛsu. Kina lijɛ kodo'bo rɔnni ngi ti ya ma molo naga nima. XLII Kina bo laja 'ba Yɛsu ga koloma ngi ro tiyandi lijɛ. Kina lijɛ kɔ'bo ngi nduwɛ bi todo'bo dɔnni bi kɔto tonyo akonyo ti to'do mɔtu zi Boko'ba.

Loma 'Ba Bo Ki'di Dɔnni Gɔ Lende 'Ba Yɛsu

XLIII Mi kada naga nima yayi Boko'ba i'di bo laja 'ba Yɛsu ga 'deni koloma ro to'do wa ma konzi mɔto ga ame lende mo kigayi bilaka ne. Kina bilaka ma laki ngi pili ro ma kere lijɛ. XLIV Kina lijɛ ya ame ga pili ki'di dɔnni 'deni gɔ lende 'ba Yɛsu ne kɔ'bo ngi nduwɛ todo'bo dɔnni bi kɔto tokonyi rɔnni ro gɔ rɔnni ti wa ame ga pili lijɛ kɛdi timo ne. XLV Lijɛ ugɔ wa 'bɛnni mɔto ga mɔkɔ koza girisi mo ga zi ya ame ga kɛdi ro leri mo ne 'do ki'di lijɛ pili ko'ja wa ame ga leri mo ko'do lijɛ ne. XLVI Kina lijɛ kɔ'bo ngi nduwɛ ro totɔto dɔnni ro gɔ bi kɛzɛ pili mi reki 'ba rɔ lobu 'ba Boko'ba gbɛ bi tonyo akonyo bi kɔto mi liɔo 'bɛnni ga ti lɔɔo ro do ngɔlɔ. XLVII Kina lijɛ koloma ngi ro to'do yɛɛ'di zi Boko'ba. Bilaka ma laki pili oloma 'deni ngi ro tiya lende 'bɛnni ro ma laka. Kina ro kɔmɔ lɛndɔ Boko'ba ki'di ya ame ga bo kɛdi kokonyi ne kɔ'bo ngi nduwɛ todo'bo rɔnni tinni.

III

Gɔ Koto

^I Mi kada ma do koto moto Pitöro ni ti Yowani enyi mi komo kada kari mi reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba mi saa 'ba motu. ^{II} Kina odo lije kari komo 'deni kpa reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba ame kideki moyi mo ro Kpa Reki ma Kele ne tine, donni ondosog ngi ti ya moto ga kedii kombi bo moto ame ndimo kenme 'deni ro kilawo kpaki riyö molo di bi toyö mo ne. Bo nima, edii kombi bo nduwë molomolo tara ki'di bo koloma kpa reki nima bi tokpasi girisi di zi bilaka ame ga kedii kari mi reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba ne. ^{III} Kina odo bo kongö Pitöro ni 'deni kedii ko'do tado mi reki nima tine, bo okpasi girisi ngi di zinni. ^{IV} Kina lije korog ngi bi tidayi bo nima. Pitöro iya te, "Onogö bi te doze yöyi."

^V Kina bo tonë kombi komoni ngi toro tongo Pitöro ni. Bo omeri 'ba bo tegë motoga lije ti kedii ki'di girisi zi bo. ^{VI} Ne tine Pitöro ileki kiya te, "Minza ti girisi. Ne wa ame medii timo ne ti mi'di ziyi. Milende ziyi ti közi kakpa 'ba Yësu Kurisito 'ba Nazareta, Enyi toro kilingere."

^{VII} Kina bo kinda'ba közi bo tonë ma dori ngi bo kokonyi kënyi toro. Kina ndimo ga ti dokilinjbi mo ga kidinga ngi kitigo yaga, bo köpu ngi kisaki tilingere. ^{VIII} Kina bo kodö ngi koto ti Pitöro ni mi reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba tilingere nduwë ti töpu tilëlu Boko'ba. ^{IX} Bilaka ma konzi ame ga yayi ne o'ja bo nima 'deni kedii kilingere ti tilëlu Boko'ba. ^X Kina lije kikali bo ngi ro bo kpasi tonë molo kedii koloma kpa reki yayi tokpasi girisi di zi bilaka ne. Kina lende 'ba wa nima ko'do ronni zi bo nima ne kigayi lije ngi yaga.

Pitörö Iyandi Wa Mi Reki 'Ba Rö Löbu

^{XI} Bo nima oloma ngi ko'ba'ba ro bo ngila Pitörö ni ti Yowani di mi dede ame kideki moyi mo ro Dede 'ba Nere Solomo ne yayi. Kina odo bilaka naga nima ko'ja 'deni tara na lijje kirina ngi kototo ronni ngila ya naga nima yayi romoyi lende mo igayi lijje 'deni. ^{XII} Kina odo Pitörö konjo tindi naga nima 'deni kedi kidayi lijje tara tine, bo iya te, "Kpe bilaka 'beze ga 'ba Yisarele, go wa'di na ki'dike lende nime kigayi ye keddi kidayike ze tara gomo? Omerike 'beye iyake te ze na di'di bo nime kilingere ti tigo ze ala gbi ti tigo 'ba motu ze? ^{XIII} Inza tara, ame na ro lende 'ba Yesu bo laja 'ba Boko'ba ame koloma ro tonjo go Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba gbi ti 'bu ze lobu moto ga bine ne. Boko'ba i'di ro lobu 'deni zi Yesu, ne kpe i'dike bo 'deni tone zi turu. Pilato o'doko pele tope bo yaga, ususuke bo nduwe. ^{XIV} Bo ame koto laka ro bo ko'do lende laka 'ba Boko'ba ne ebe kususuke zi turu. Ititike za ro bo ame ro bo akupo ne na 'do kope yaga ziye, ^{XV} tine bo ame ro bo tididi wa ne na kupoke ngi yaga. Ne Boko'ba i'di bo 'deni kenyi kodo yaga di mi tole do'ja kine bo ti komoze. ^{XVI} Tigo 'ba Yesu na me kilenjo bo nime keddi konjoke kikalike gbi ne. Romoyi bo i'di do bo 'deni go lende 'ba Yesu, kina me ki'di tigo 'deni me zi bo di komoye 'do bo kilingere ti.

^{XVII} Londö ma ga, wa nima ko'doke kpe ti bulöbu 'be ga zi Yesu ne mikali 'deni o'doke e'be ngi kinza lende kikali mo. ^{XVIII} Ne tine Boko'ba i'di bo kume lende abo 'deni pili molo kuwöwö lende 'ba gomo 'ba Kurisito nime. Kina me bo

ki'di 'deni ko'do rōni tara. ^{XIX-XX} Kina ti, otoke dōye kilekike zi Boko'ba 'do bo kupupu lende kēnyē 'be yaga. Rōmōyī 'do odo kada mo kōmō 'deni go bo ko'do yēyī ma laka dōye bo koja Yēsu ame bo ki'di lende mo 'deni molo go kēdī rō Kurīsītō ne. ^{XXI} Bo o'doko 'do Yēsu koloma mitoro ḡbō kōmō mī kada abo ame bo kēdī ki'di wa pili 'deni 'do kēdī rō ma la'ja ne. Bo i'di bo kumē lende ni 'deni molo kiya lende naga nime. ^{XXII} Musa na kiya te, 'Nere 'be Boko'ba ti ki'di bilaka ma koto mōto 'deni di mī lōngō ye nima kēdī rō bo kumē lende kozo 'bama. Uwōke lende ame ga pili bo kēdī kiya ne, ^{XXIII} rōmōyī lijē ame ga pili kuwō do bo dē ne inza kpe rō 'ba Boko'ba ti kote dōnnī pili yaga.'

^{XXIV} Ame na rō lende kiya 'ba Musa. Kina Samölē ni gbī ti bo kumē lende mōto ga ame tōnē koloma rō tiya laja 'ba Boko'ba ne iya lende naga nima 'deni tara go kō'du 'ba mī kada 'beze ma le'jete nime. ^{XXV} Kina me lende 'ba bo kumē lende 'ba Boko'ba ma dōgba tōnē ga bine ne iya rōni 'deni gbī go lende 'be. Lōmu tōnē Boko'ba ko'do molo bine ti 'bu ye löbu ga ne kina me 'deni gbī tiye. Bo iya te zi Abarayama, 'Ti kupō yī ga na ti mo'do yēyī ma laka ḡgī do bilaka pili 'ba dōliḡo nime.' ^{XXVI} Kina me mēdī miya 'deni ziye, Yēsu na Boko'ba kigeli 'deni rō bo laja abo. Kina me bo koja 'deni dōgba kako ziye 'do ko'do yēyī ma laka dōye go ki'di ye kolake go lende kēnyē 'be ga yaga."

IV

Burē Rō Pītörō Ni Ti Yowani

^I Ko'ja Pītōrō ni ti Yowani kēdī gba rō tiya lende nime zi bilaka naga nima kina bō akumu mōto ga kōmō ngī ti Sadoke mōto ga ti bō dō bō kanya 'ba rō lōbu 'ba Boko'ba. ^{II} Lijē ngī rō 'dirī gō lende nime Pītōrō ni kēdī kiyandi bilaka kiya te, Yēsu ēnyī kōdō 'deni yaga dī mī tōlē ne, rōmōyī lende nima ileme 'deni tōdō 'ba tōku dī mī tōlē ēdī rō ma laka. ^{III} Kina lijē kinda'ba Pītōrō ni ngī koto kari ki'di kō'dō mī maboso rōmōyī gō bi 'deni rō mī dōkōpiyari.

^{IV} Bilaka ma konzi ame ga kuwō lende kiya 'ba Pītōrō ni nima ne i'di dōnnī 'deni gō lende 'ba Yēsu. Kina ya ma ki'di dōnnī gō lende 'ba Yēsu kōdō'bo rōnnī ngī pili kuluku 'butē bi 'butē (5000).

^V Mī bi kēzē ma di gōmo na lōbu 'ba Yudayi ni kototo kpēnnī ngī mī Yerosalema ti bō kōmō kiyandi 'bēnnī ga. ^{VI} Ana ma tōnē rō bō dō bō akumu 'ba Boko'ba ne ēdī gbī mī lōngō lijē yayi ti Kayapa ti Yowani ni ti Alesandoro gbī ti bilaka mōto ga 'ba Ana. ^{VII} Kina lijē ki'di Pītōrō ni ngī kōrō kōmōnnī yayi. Lijē iya te, “Kpe, ileṅoke bō nime ti wa'di? Kōzī kakpa 'ba yē na me kō'dōke lende nime timo?”

^{VIII} Pītōrō ngī lō ti Nyī Kōto Laka 'ba Boko'ba ēnyī kileki kiya zīnnī, iya te, “Kpe turu ze ga ti bulōbu ze ga, ^{IX} ndobo laka nime dō'do dileṅo bō rōkō'ō nime ne kina me kēddī kititike ze gōmo ne ya? ^X Ne oṅgō, ti miya ziye pili ti bilaka 'ba Yisarele. Tigō 'ba Yēsu Kurīsītō 'ba Nazareta na me kileṅo bō nime kēdī kōrō mī kada nime tōne kōmōye rō bilaka ma laka ne. Utōtike Yēsu Kurīsītō 'deni tōnē bine, ne Boko'ba i'di bo 'deni

kënyî kɔɔ yaga di mi tölë. ^{XI} Kö'du gɔ lende abo na tönë kugu mi buku 'ba Boko'ba kiya te, 'Döku nime u'du pa mökö, kpe bɔ ko'ba rö ti döku ni ilagike 'deni di rɔmo. Ne le'jete bo na 'deni 'böwu rɔ döku ma laka rɔ dɔ kiteli mi gbɔndɔ 'ba rö.' ^{XII} Bo na nge kɔtɔ kpökî rɔ bɔ tɔmɔ bilaka di mi tölë römöyî Boko'ba i'di közi kakpa mo dë zi bɔtɔ mɔtɔ tine nge zi bo."

^{XIII} Dɔ nɔgölö 'ba Pïtörö ni ti Yowani igayi bilaka naga nima kotɔtɔ dönnî yayi ne nɔgî, römöyî lijë ikali ya naga nima rɔ bilaka ma sari, tine uwö lijë kiya lende nɔgî rɔ dɔ kitëwu kɔzɔ bɔ kikali waraga tara. Kina lijë kikali ya naga nima nɔgî rɔ bɔ kösö gɔ Yësu ga. ^{XIV} Bɔ mo tönë kileŋo ne ëdî gbî kɔrɔ tinnî yayi kina nɔgî i'di lijë kikali dë kpe tiya lende ma kënyë mɔtɔ zinnî. ^{XV} Kina lijë koja Pïtörö ni nɔgî titi yaga di mi löngö lijë yayi. Kina lijë koloma nɔgî rɔ to'dɔ burë mo, ^{XVI} lijë iya te, "Wa'di ga na gɔ do'dɔke zi ya naga nime? Bilaka ame ga pili këdî koloma mi Yerosalema bine ne ikali lende 'ba gɔ kɔtɔ nime lijë ko'dɔ ne 'deni pili. Kina dinza dikalike gbî tandi gomo. ^{XVII} Ne ma laka mo gɔ diyake zinnî kinza lijë kari kiya lende 'ba Yësu dë kpe zi bɔtɔ ma kɔtɔ mɔtɔ. Kinza bilaka ma konzi mɔtɔ ga kuwö lëbî 'ba lende nima ra."

^{XVIII} Kina lijë kidëki Pïtörö ni nɔgî 'böwu kako kiya teyi kinza lijë kari kiya lende 'ba Yësu dë kpe, kina kinza lijë kiyandi bilaka dë kpe timo. ^{XIX} Ne tine Pïtörö ni ti Yowani ënyî kileki dɔmo zinnî, iya te, "Omerike lende nime te, kpe na gɔ duwö dɔye ala Boko'ba na gɔ duwö dɔmo? ^{XX} Ne

'beze wa ame do'ja 'deni kina duwö 'deni gbì ne a mato ngi go dola go tiya mo du te inza.”

XXI Kina ngi bilaka naga nima ikali dè kpe ma 'do kodo karama do Pitörö ni römöyì bilaka pili ëdì 'deni ngi kilëlu Boko'ba go lende 'ba tilejo nima kilejo bo nima ne. Tine lijë ose go lende 'bënni nima nduwë ro ma kitigo zi Pitörö ni kina lijë kope ngi. XXII Bo mo nima kilejo ne komo koo mo ëdì 'deni koo 'butë sowo gbì ti domo teyi tara.

Mötu Go Tigo

XXIII Kina odo kope Pitörö ni 'deni ti Yowani koo a nima tara tine, lijë ileki ngi kari zi lepì nnì ga kiyëti go lende naga nima löbu 'ba bo akumu ni ti bulöbu ni kiya zinni ne. XXIV Kina lijë pili koloma ngi ro tilëlu Boko'ba bi koto kiya te, “Nere ze, ni na me ko'ba mitoro ni ti doyayi ti yöpö ni pili ti wa ame ga pili kedì koloma yimo ne. XXV Ni na me kilende ti Nyi Koto Laka mi 'bu ze löbu Dawidi bo laja 'bi ame 'do ki'di bo kiya te, ‘Go wa'di na bo löwö ni kënyì ngi ro ya, kina bilaka kebe ngi tususu kpënni ro yawa gomo? XXVI Nere 'ba dolijo pili ilejo rönni 'deni ndö bi to'do ya, kina bo dolijo 'bënni ga kototo rönni ngi tususu kpënni ro nere Boko'ba gbì ro Kurisitö abo ame bo koja kako dolijo nime bine ne.’ XXVII Kina me lende tönë ga Dawidi kiya ne o'do rönni 'deni ngi tara. Nere Erode ni ti bo dolijo Pönitiyo Pilato ususu kpënni 'deni tönë di mi gawo nime bine ti bo löwö ni ti bilaka 'ba Yisarele ro Yësu ame ro bo laja 'bi koja kako dolijo nime bine ne. XXVIII Lijë ususu kpënni

'deni 'do to'do wa tönë ga kiya te ëdì ko'do rönñi ne. Iya 'deni te wa naga nime ëdì ko'do rönñi römöyì ako'doko 'bì na kina ëddì gbì ti tigo mo.

XXIX Nere Boko'ba ze, uwö kpa kose 'ba bulöbu naga nime kose kpënni röze ne. Ze bo laja 'bì ga na, i'di tigo zize go duwöwö lende 'bì ro do ngölö zi bilaka. XXX Ileme tigo 'bì zi bilaka ti ti'di ze dilenjo bo roko'ö. Kina i'di ze ti do'do go koto ame ga lende mo kigayi bilaka ne ti közi kakpa 'ba bo laja 'bì Yësu."

XXXI Kina odo lijë kote tititi Boko'ba 'deni kozo a nima yo, kina go bi nima kiyaya röni ngi kozo kizikizi tara. Kina lijë ngi pili lo ti Nyi Koto Laka ki'di lijë ngi bi tiya lende 'ba Boko'ba zi bilaka ro do ngölö.

Konyi 'Ba Bo Ki'di Dönni Go Lende 'Ba Yësu

XXXII Mi kada naga nima yayi bo ki'di dönni go lende 'ba Yësu ga oloma ngi pili ti meri koto gbì ti doki'di koto. Bo moto iya de te, "Ama naga nime wa 'ba gbagba ma na." Tine lijë pili oloma ga ngi tokonyi rönni ti wa ame ga lijë kedì timo ne. XXXIII Bo laja 'ba Yësu ga ö'bö ngi nburu ti tigo bi tuwöwö todo 'ba Yësu yaga di mi tolë. Kina Boko'ba kö'bö ngi nduwë to'do yeyi dönni ro mbëmbë. XXXIV-XXXV Ya moto ga ame di mi löngö lijë yayi kedì ti nyaka ni ti rö ro ma konzi ne, ari kugö moto ga ngi mökö ko'de girisi mo ga kako zi bo laja. Kina koza ngi kozo ame lijë kedì ro leri mo ne tara. Boto moto inza kpe ro leri 'ba wa moto di mi löngö lijë nima yayi.

XXXVI Bo moto ro Yesepa o'do gbì tara. Bo di mi kupö bilaka 'ba Lëwë, öyö bo mi doyayi 'ba

Kupuriyö. Bo laja 'ba Yësu ga i'di möyï bo ro Baranaba ame 'jo 'ba lende mo tégë, “Bo toco mi kèddi.” XXXVII Bo ugö nyaka abo mɔto mökö bo ko'de girisi mo ngi ki'di zi bo laja.

V

Ananiya Ni Ti Sapira

I-II Bo mɔto kidëki möyï mo ro Ananiya lijë ti 'ja abo Sapira, lijë ugö nyaka 'bënni mɔto mökö kina bo kogba girisi mo ngi ro ë'bënni kɔso ma ndö te na nge bo ko'de ki'di zi bo laja. 'Ja abo Sapira ikali go lende nima gbi. III Pitörö iya te, “Ananiya, go wa'di na ki'di Satani ka'da yi ki'di yi kebe kuzö bëti zi Nyi Koto Laka 'ba Boko'ba go lende 'ba girisi nima kogba 'deni ro ë'bi ne gomo? IV Nyaka ro nyaka 'bi, kina me kugö mökö girisi mo gbi ro ë'bi. Ne go wa'di na kebe komeri to'do lende nima tara gomo? Bëti nime o'do dë zi bilaka, ne Boko'ba na me 'deni ko'do bëti teyi.”

V Kina Ananiya kuwö lende nime Pitörö kiya ne yo, na bo kila'ba ngi bëri ro töku. Bilaka ame ga kuwö lende 'ba tölë abo nima ne ngi pili ro tikere. VI Kina yobi ndende mɔto ga kako kolo töku bo ngi mi bonjo kombi kari kusu.

VII Tégë me mbowa kɔzo saa mota tara di pötö mo na 'ja mo kömö ngi. Loko ikali dë te më'dë ni ölä 'deni. VIII Pitörö ititi loko, iya te, “Iya zö ro ma laka girisi 'ba nyaka nime kugöke ne go romo na nge me ne?”

Loko iya te, “Yëë, kina ma pili ne.”

IX Pitörö iya te, “Go wa'di na kpe ti më'dë yi kususuke kpeye bi to'do bëti zi Nyi Koto Laka

'ba Boko'ba gomo? Onḡo bi 'dē te, bilaka ame ga kusu mē'dē yī ne na me 'dē gba kēdī koro kpadōri. Lijē ēdī kombi tōku yī tōne girī nime kari kusu."

^X Kina loko kila'ba ḡgī ro tōku bēri koma Pitōrō. Yobi ndende tōnē ga ako ko'ja loko kolē 'deni gbī, kina lijē kombi tōku nī ḡgī yaga kari kusu ḡgila mē'dē nī. ^{XI} Kina bilaka 'ba kanisa pili ti ya ame ga kuwō lende mo mī kada nima yayi ne ḡgī pili ro tikere ḡo kō'du mo.

Gō Koto Ma Konzi

^{XII} Mī kada naga nima bo laja 'ba Yēsu ga oloma ḡgī to'do ḡo koto ma konzi ame ga lende mo kigayi bilaka ne yayi. Kina bilaka ame ga pili ro 'ba kanisa ne kō'bō ḡgī nduwē bi tototo dōnnī mī dēdē 'ba ḡere Solomo ame mī reki 'ba rō lobu 'ba Boko'ba ne. ^{XIII} Ya ame ga ki'di dōnnī dē ḡo lende 'ba Yēsu ne ilaḡa rōnnī dē tari todo'bo dōnnī ti ya naga nima. Ne tine bilaka pili o'bō ḡgī tiya lende 'bēnnī ro ma laka. ^{XIV} Kina ki'di bilaka ma konzi mōto ga botōni gbī ti 'ja kō'bō ti'di dōnnī ḡgī ḡo lende 'ba ḡere Yēsu lijē kodō'bo rōnnī ti bilaka 'ba kanisa. ^{XV} Kina bilaka koloma ḡgī ro tombi bo rōko'co ma konzi ko'ba kpa kori do laḡgiri ni ti sora ni 'do odo kiya te Pitōrō kudō kebe yayi ḡo do mbēli bo kudō kebe dōnnī. ^{XVI} Bilaka ma konzi olo kako di mī doliḡo ame ga ḡgila Yerosalema yayi ne ti bo rōko'co ma konzi ti bo nōkī ni ko'de kako zi Pitōrō ni, kina kileḡo lijē ḡgī pili.

Gomo 'Ba Bo Laja

XVII Kina bo do bo akumu ni ti ya ame ga ro 'ba bo kidēki möyi dōmo ro Sadoke ne ngi lo ti mi kombi ro bo laja naga nima. **XVIII** Kina lijē kinda'ba bo laja naga nima ngi ki'di mi maboso.

XX Kina odo kōmō 'deni mi korōndo tine, malayika 'ba Boko'ba ako ngi kurōgō kpadōri 'ba maboso nima yaga, kina ko'de lijē ngi yaga, iya te, **XX** "Arike mi reki 'ba rō löbu 'ba Boko'ba go kari kiyake kori 'ba didi nime zi bilaka."

XXI Kina odo bo laja naga nima kuwō lende nime 'deni te tine, lijē ēnyi ngi mi bi kēzē mo kari mi reki 'ba rō löbu 'ba Boko'ba kisaki ngi tiyandi kōmō bilaka.

Mi dōnbo mo nima na bo do bo akumu ni ti bilaka abo ga kidēki bilaka ma löbu 'ba Yudayi ngi pili kototo rōnni mi go bi 'ba tiya burē. Kina lijē koja bo kanya ngi 'do ko'de bo koja laja naga nima kako zinni di mi maboso. **XXII** Kina odo bo kanya naga nima kari kōmō yayi tine, lijē o'ja bo laja tōnē ga inza kpe mi maboso yayi. Lijē ileki kako kiya lende mo zi bilaka löbu naga nima, tēgē, **XXIII** "Dari do'ja kpadōri 'ba maboso laka ro ma kopi teyi ti bo kanya bo koda bi mo ga kēdi korō kpamo yayi. Tine dopi kpamo yaga dodo rō yayi do'ja lijē dē du te."

XXIV Kina odo bo do bo kanya 'ba rō löbu 'ba Boko'ba ni ti löbu 'ba bo akumu ni kuwō lende nima 'deni tara tine, lende mo ilikō ngi dōnni. Lijē ikali dē wa'di na ko'do rōni zi ya naga nima. **XXV** Tine bo mōto ako kiya zinni, tēgē, "Ya tōnē ga ki'dike mi maboso ne lijē ēdi mi reki 'ba rō löbu 'ba Boko'ba 'dē yayi bi tiyandi bilaka."

XXVI Kina bo do bo kanya nima kënyī ngī ti bo kanya abo ga kari go bo laja tönē ga. Ne tine lijē itīnī ya naga nima dē ro ya, römōyī lijē ere kinza bilaka naga nima yayi ne kënyī ra ro ya tinnī tu'du lijē ti dōku. **XXVII** Lijē o'de bo laja naga nima ki'di korō komō bilaka löbu naga nima mī bi 'ba burē yayi ne. Bo do bo akumu nima ënyī kiya zi bo laja naga nima bo iya te, **XXVIII** “Kpe, dota go tiyandi bilaka ti lende 'ba Yēsu nima 'deni tönē mōlo di ziye bine. Ne ebe ki'dike lende 'ba akiyandi 'be nime 'deni ngī le'jete kita'ba kote mī Yerosalema nime pili. O'dōkōke 'deni ngī 'dō ze na dinda ro bo kupō Yēsu.”

XXIX Pītōrō ni ënyī kileki dōmo zinnī iya te, “Ma do kiteli mo Boko'ba na go duwō dōmo, inza dē ro kpe bilaka lesi na go duwō dōye. **XXX** Bo na ro bo ame 'bu ze löbu ga koro ne. Kina me bo i'di Yēsu 'deni gbī kënyī kōdō yaga di mī tölē. Kpe 'beye upōke Yēsu 'deni tönē ti tutōti mo dō ngērī. **XXXI** Ne Boko'ba i'di Yēsu 'deni koloma dō dōrī bo mītōrō ro n̄ere gbī ro bo tomō wa di mī tölē, 'dō ki'di bilaka 'ba Yisarele koto dōnnī di mī lende kënyē 'bënnī ga go bo kola lijē. **XXXII** Wa naga nime ze dō'ja 'deni ti komōze, kina me dēdī 'deni ro tiya mo zi bilaka. Kina Nyī Kōtō Laka ti ki'di lijē 'deni ngī kikali lende naga nime, römōyī Boko'ba i'di Nyī Kōtō Laka abo 'deni zi ya ame ga koro bo ne.”

XXXIII Lende nime i'di bo burē naga nima ngī kënyī ro 'dīrī ko'dōkō 'dō tupō ya naga nima. **XXXIV** Tine bo mōtō ro Gamalele ënyī tōrō kilende zi bilaka naga nima mī bi 'ba burē yayi ne. Bo ro Parosi ame kēdī kiyandi bilaka ti kō'du

ki'di 'ba Boko'ba, kina bilaka ngi me ro ma koro bo. Bo i'di bo kanya koto bo laja naga nima titi kari mbowa yaga. [XXXV](#) Kina bo kiya zi bilaka 'ba burë naga nima bo iya te, "Kpe löndö ma ga bilaka 'ba Yisarele, omerike döye titi go lende nime ko'dokoke to'do mo zi ya naga nime ne. [XXXVI](#) Omerike lende 'ba Tuda ma tönë kënyï ko'do ro bo pa mi döyayi nime bine ro wa löbu, bilaka kösö kulöwö go bo nbö kozo kuluku modoomota (400) tara ne te. Ne me tönë kupö bo ne wa'di na ko'do rönï? Ya ame ga pili ki'di dönni go lende abo ne ita'ba ngi kiyeyi rönni ro kotokoto lende nima kilikö ngi yaga ro yawa. [XXXVII](#) Di pötö mo Yuda di Galilaya enyi gbi mi kada ma tönë kedï kugu möyi bilaka ne ki'di bilaka ma konzi moto ga kösö go bo. Ne me tönë kupö bo gbi ne wa'di na ko'do rönï? Ya ame ga ki'di dönni go lende abo ne ita'ba ngi gbi kiyeyi rönni ro kotokoto. [XXXVIII](#) Ne kina me gbi kozo lende 'ba ya naga nime kinza ko'doke wa moto de zinni. I'dike lijë kari e'benni. Meri 'benni ti ndobo 'benni nima odo kiya te kedï ro 'ba bilaka lesi edi kote rönï ka giri naga nime. [XXXIX](#) Ne odo kiya te kedï ro 'ba Boko'ba inza ko'boke ta'da mo. Motoga ti keddike e'be za ro to'do ya ti Boko'ba."

[XL](#) Kina bilaka 'ba burë naga nima pili koro ngi go lende kiya 'ba Gamalele nima. Kina lijë kidëki bo laja naga nima ngi kako ki'di komba nge ti korobayi. Lijë ose gomo gbi ro ma kitigo zinni kinza lijë kari kiya lende 'ba Yësu de kpe. Kina lijë kope bo laja naga nima ngi ki'di kari. [XLI](#) Tine bo laja naga nima di bi todo 'benni di mi bi 'ba burë nima lijë ngi lo ti lonjo, römöyi Boko'ba oza

lijë 'deni laka tombi gomo go lende 'ba Yësu.

^{XLII} Tine di pötö mo bo laja naga nima oloma ngi nduwë tiyandi bilaka di mi reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba gbi kebe mi liŋɔ. Lijë ö'bö ngi nduwë tyyëti mo Yësu na ro Kurisitö ame Boko'ba koja kako dolinɔ nime ne.

VI

Bo Kokonyi Ndɔbo

^I Kina ɔɔ bo kösö go Yësu ga konzi 'deni kɔɔ a nima tara mi kada naga nima yayi tine, ya ame ga mi löngö lijë yayi kilende ro kpa Giriki ne ebe ngi togba kpenni ti ya ma kilende 'benni ro kpa Yudayi. Ya ma kilende 'benni ro kpa Giriki naga nima iya te, makuru'bë ma 'benni ga o'ja a 'ba konyi ame kedï koza nduwë ro go bi kezë pili ne dë. ^{II} Kina bo laja ma 'butë domoriyö naga nima kidëki bo kösö go Yësu ga ngi pili kotɔ rönni bi kɔɔ. Lijë iya te, “Ma kele mo na ro wa'di? Ndɔbo 'ba tuwöwö lende 'ba Boko'ba na go dola bëri dari mi ndɔbo 'ba toza a 'ba konyi zi bilaka? ^{III} Löndö ze ga, ma laka mo o'dɔko ziye 'dɔ kigelike bilaka mɔɔ ga modomoriyö di mi löngö ye bina ro ya ame ga kikalike kedï lo ti Nyi Kɔɔ Laka ki'di 'deni kicali lende ne, 'dɔ di'dike lijë na kedï ro bo konɔ go ndɔbo nime, ^{IV} go ndɔbo 'beze kedï nge ro to'dɔ mötu ti tuwöwö lende 'ba Boko'ba zi bilaka.”

^V Kina bilaka naga nima pili kuti ngi go lende nima. Kina lijë kigeli Setepano ame lo ti Nyi Kɔɔ Laka ki'di dönï 'deni go lende 'ba Yësu Kurisitö ti doki'di kɔɔ ne ngi. Tine lijë igeli Pilipö ni gbi ti Purökörö ti Nikanora ti Timono ti Peremona ti

Nikolawo ame rɔ bilaka 'ba Anitɔkiya bo ko'dɔ rɔ bo 'deni rɔ Yudayi ne. ^{VI} Lijɛ o'de ya modɔmoriyɔ naga nima kako zi bɔ laja 'ba Yɛsu ga. Kina bɔ laja ki'di kɔzɔnni ngi dɔnni kumɔtu gɔ Bɔko'ba kokɔnyi lijɛ mi ndobo nima.

^{VII} Mi kada naga nima yayi bilaka ma konzi i'di dɔnni 'deni gɔ lende 'ba Bɔko'ba, kina bɔ kɔsɔ gɔ Yɛsu ga konzi ngi rɔ ma kɛnyɛ mi Yerosalema. Bɔ akumu ma konzi mɔtɔ ga i'di dɔnni 'deni gbɛ gɔ lende 'ba Yɛsu Kurisitɔ.

Tinda'ba Setepano

^{VIII} Tine Bɔko'ba ɔ'bɔ ngi to'dɔ yɛyi dɔ Setepano ki'di tigo zi bo koloma rɔ to'dɔ gɔ kɔtɔ ma konzi mɔtɔ ga ame lende mo kigayi bilaka ne yayi. ^{IX} Tine bilaka mɔtɔ ga ɛnyi ngi bi to'dɔ kowasa ti bo. Ya naga nima, lijɛ rɔ bilaka 'ba Kurɛnɛ ti Alesandora ame ga kɛdi ko'dɔ mɔtu mi rɔ 'ba mɔtu ame kidɛki mɔyi mo rɔ, "Rɔ 'ba bɔ dɔ ngɔlɔ" ne. Lijɛ ɛnyi ngi kodɔ'bɔ rɔnni ti bilaka mɔtɔ ga 'ba Kilikiya ni ti Asiya. ^X Ne tine Nyi Kɔtɔ Laka 'ba Bɔko'ba i'di Setepano ngi kikali lende rɔ ma kɛnyɛ kinza bilaka naga nima ka'da bo ra ti lende. ^{XI} Kina lijɛ kari kɔcɔ ngi zi ya mɔtɔ ga 'dɔ kiya te, "Duwɔ bɔ nime koloma rɔ titi'ja Bɔko'ba gbɛ ti 'bu ze lɔbu Musa."

^{XII} Lende nime i'di bilaka 'ba Yerosalema ngi pili ti bulɔbu 'bɛnni ga kpaki ti bɔ kɔmɔ kiyandi ni kɛnyi rɔ 'diri ti Setepano. Kina lijɛ kolɔdɔ ngi dɔ bo kinda'ba bo koto kari mi bi 'ba burɛ. ^{XIII} Lijɛ i'di ya mɔtɔ ga koloma tususu bo rɔ bɛti, kiya te, "Bɔ nima oloma rɔ tiya kpa kɛnyɛ rɔ rɔ lɔbu 'ba Bɔko'ba gbɛ ti kɔ'du ki'di mo nɔbɔ me.

XIV Duwö bo koloma tiya mo tögë bo nima ro Yësu 'ba Nazareta ne ti kiyëyi rö löbu 'ba Boko'ba yaga kada mōto kuyi mi dölëti ame ga Musa kose gomo zize ne.”

XV Bilaka naga nima pili mi bi 'ba burë yayi ne odo kömönni ngi do Setepano, tine lijë o'ja komo bo uyi röni 'deni ngi yaga kozo komo malayika.

VII

Lende 'Ba Setepano

I Kina bo do bo akumu nima kënyi kititi Setepano, iya te, “Lende nime ro ma laka?”

II Setepano ileki domo, iya te, “Kpe löndö ma ga kpaki ti bulöbu mo ga, uwöke doma. Mi kada ma molo tönë ga bine Boko'ba ame ro bo do wa pili ne odo 'deni kileme röni zi 'bu ze löbu Abarayama. Mi kada nima yayi Abarayama ëdi koloma mi døyayi 'ba Mesopotamiya gba kinza bo kari dë Arana. III Boko'ba iya te, ‘Ënyi di døyayi nime di mi löngö e'be 'bu yi ga kari mi døyayi ame mëdi mileme ziyi ne.’

IV Abarayama ënyi 'deni mi kada nima di mi døyayi 'ba Kalidaya yayi kari koloma Arana. Di pötö tolë 'ba 'bu bo na me bo kënyi di Arana kako mi døyayi nime dëdi dolomake teyi. V Ne mi kada naga nima yayi Boko'ba i'di bi titi 'ba døyayi nime mōto dë zi Abarayama. Tine Boko'ba iya 'deni 'do ti'di mo zi Abarayama kada mōto 'do këdi ro yayi abo gbi ti kupö bo ga. Boko'ba iya 'deni kozo a nima tara pele ko'ja Abarayama kinza ti kole. VI Boko'ba iya te, ‘Kupö yi ga ti koloma 'deni ro atöli mi døyayi 'ba bo löwö.

Kina bilaka 'ba dɔyayi nima ti ki'di lijɛ 'deni ŋɔi koloma rɔ to'do ndobo zinni kodo gomo rɔnni ŋbɔ komɔ kɔɔ kuluku modɔɔmota(400). ^{VII} Ne tine ti mako 'deni ŋɔi modɔ karama dɔ bilaka mo naga nima. Kina kupɔ yɔ ga ti kɔdɔ 'deni ŋɔi yaga di yayi kako to'do mɔtu zɔ mi dɔyayi nime bine.'

^{VIII} Bɔko'ba iya zi Abarayama gɔ ko'do dɔlɛti 'ba akilele zi bilaka abo ga ame rɔ bɔtoni ne 'dɔ kɛdi rɔ kinɛ 'ba lɔmu abo 'ba Bɔko'ba. Kina dɔdɔ Abarayama kɔyɔ Yisika 'deni tine bo ilele ŋɔi mi tɔ'dɔ dɔ modɔɔmota. Yisika ɔyɔ Yakoba kina bo ko'do gbɔ tara teyi. Yakoba ɔyɔ kole 'butɛ dɔmoriyɔ abo ga kina bo kilele lijɛ gbɔ tara, ame lijɛ na rɔ yɔ liŋɔi 'ba kpa gɔli ze ga ma le'jete nime ne.

^{IX} Ne kole 'ba Yakoba ga ebe 'bɔwu kombi minni rɔ lɔndɔ nni Yesepa, lijɛ kugɔ bo mɔkɔ zi bilaka mɔtɔ ga koto kari Ezipeto rɔ atoli. Ne tine Bɔko'ba oloma 'deni nduwɛ ti Yesepa ^X kolɔ bo di mi gomɔ abo ga pili, i'di bo 'deni kikali lende 'dɔ dɔki'di bɔ dɔliŋɔ 'ba Ezipeto nima kɛyɔ rɔ bo. Bɔ dɔliŋɔ Paro i'di Yesepa koloma rɔ turu ma lɔbu dɔ Ezipeto gbɔ tonɔ gɔ wa 'ba mi liŋɔ abo ga.

^{XI} Tine sɛyɔ ebe kila'ba ŋɔi mi dɔyayi 'ba Ezipeto ni ti Kanana ki'di bilaka koloma rɔ gomɔ. 'Bu ze lɔbu ga ame kɛdi koloma mi Kanana ne o'ja wa mɔtɔ dɛ gɔ lijɛ konyo. ^{XII} Ne tine Yakoba uwɔ lɛbi mo tɛgɛ nyɔnyu ɛdi Ezipeto, kina bo koja kole abo ga 'bu ze lɔbu ga ŋɔi kari tugɔ mo. ^{XIII} Mi riyo 'ba tileki 'bɛnni na Yesepa kileme rɔ bo zinni rɔ lɔndɔ. Kina bɔ dɔliŋɔ 'ba Ezipeto nima gbɔ kikali lijɛ ŋɔi rɔ bilaka 'ba Yesepa ga.

XIV Mī kada nima yayi Yesepa oja laja 'deni gɔ 'bu bo Yakoba 'dɔ kako Ezipeto pili ti bilaka abo ga ma kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butɛ riyɔ dɔomu (75). XV Yakoba ni ɛnyɛ kari koloma Ezipeto ŋbɔ bo kɔlɛ yayi ti kole abo ga. XVI Kina di gɔmo tine na bilaka kombi tɔku lijɛ 'jaa kileki timo Sekeme kari kusu mī gɔ bi ma tɔnɛ Abarayama kugɔ ti girisɛ di zi bilaka 'ba Amora ne.

XVII Kina ɔdɔ kada 'ba wa ma tɔnɛ ga Boko'ba kiya lende mo zi Abarayama ne kola 'deni ŋgɔsi tine, 'bu ze lɔbu ga ara 'deni rɔ ma kɛnyɛ mī dɔyayi 'ba Ezipeto. XVIII Mī kada mo naga nima yayi bɔ dɔliŋɔ mɔtɔ ame kinza kikali Yesepa dɛ ne na 'deni dɔ dɔyayi 'ba Ezipeto. XIX Bɔ dɔliŋɔ nima uyɛ dɔŋgala mɔtɔ zi 'bu ze lɔbu ga koloma rɔ todɔ gomo rɔmo. Bo i'di lijɛ koloma rɔ tu'du kole kuru 'bɛnnɛ ga mɔkɔ kɔlɛ yaga.

XX Mī kada 'ba lende nima na kɔyɔ Musa ŋgɛ rɔ kole ame kele kulɔwɔ ne. Ulu bo nyepe mota mī rɔ 'ba 'bu bo, XXI di gɔmo tine na kari kusu dɔ bo ŋgɛ mɔkɔ. Nyiti 'ba bɔ dɔliŋɔ Paro na kari kɔmɔ dɔ bo di mɔkɔ yayi kogba bo kari timo kulu rɔ kole 'bɛnɛ. XXII Kina kiyandi bo ŋgɛ pili ti akikali 'ba Ezipeto, bo koloma ŋgɛ rɔ bɔ kpa kitigɔ gbɛ rɔ bɔ riri.

XXIII Kina ɔdɔ kɔmɔ kɔɔ abo kɛdɛ 'deni 'butɛ sowɔ tara tine, bo ɛnyɛ komeri lende 'ba 'dɔ tari tonɔgɔ lɔndɔ bo ga bilaka 'ba Yisarele. XXIV Kina bo kari ko'ja bɔ Ezipeto mɔtɔ ŋgɛ kɛdɛ rɔ tomba bɔ Yisarele mɔtɔ. Bo ari kokɔnyi lɛpɛ bo nima, bo kupɔ bɔ Ezipeto nima ŋgɛ yaga kpa dɔkolo mo. XXV Bo omeri 'ba bo, bo iya te bilaka 'bɛnnɛ ga ti kikali ŋgɛ bo na Boko'ba ko'dɔkɔ 'deni 'dɔ kolo

lijë di mi gomɔ nima. Ne tine lijë ikali ma tara dë.

XXVI Mi bi kězë mɔtɔ 'böwu bo ari ko'ja ya ma riyö 'bënni mɔtɔ ga 'ba Yisarele kedi ro tomba rönni. Kina bo kari tota lata mo, bo iya te, 'Uwöke doma te, kpe ro löndö kɔtɔ äddi kombake roye go wa'di?'

XXVII Tine bo ma koma 'diri mo nima änyä kitiñi Musa yaga kileki kiya te, 'Ni, yë na ki'di yi ro bo dɔze bi to'dɔ burë ze? XXVIII Äddi ko'dokɔ tupö ma gbä kɔzɔ ame kupö bo Ezipeto tönë tipiyara ene ne?'

XXIX Lende nime i'di Musa ngi ro tikere kënyä di Ezipeto kirina kari koloma ro bo löwö mi döyayi 'ba Midiyana. Bo ari köyö kole riyö di yayi.

XXX Kina ɔdɔ Musa ko'dɔ kɔmɔ kɔɔ 'deni 'butë sowɔ yayi tine, mi kada ma dɔ kɔtɔ mɔtɔ ko'ja bo kedi mi mökö dɔ döku 'ba Sinayi, na malayika 'ba Boko'ba kɔdɔ kileme rönni ngi zi bo mi pa'do köbö dɔ morogo. XXXI Lende 'ba wa nima igayi Musa ngi ki'di bo kese ngɔsi tonɔgo mo. Tine bo uwö Boko'ba kilende zi bo iya te, XXXII 'Ma na ro Boko'ba ame koloma ro tonɔgo go 'bu yi löbu Abarayama ni ti Yisika ni ti Yakoba ne.'

Lende nime i'di ro Musa ngi kilë'di kilana ro bo dë kpe tonɔgo mo. XXXIII Boko'ba iya te, 'Oto wari yaga di ndiyi. Go bi nima kedi kɔrɔ teyi ne go bi ma 'ba Boko'ba na. XXXIV Mo'ja lisa 'ba bilaka ma ga 'deni di Ezipeto kina muwö tileri 'bënni 'deni gbä. Kina me mako 'deni doliñɔ nime 'dɔ tolo lijë di mi gomɔ 'bënni ga. Änyä tɔrɔ, mëdi moja yi kileki kari mi döyayi 'ba Ezipeto.'

XXXV Kina me mēdi miya ziye löndö ma ga, Musa tönē bilaka kilagi, kiya te, 'Yē na ki'di yi rɔ bɔ dɔze bi to'dɔ burē ze?' ne, bo na Boko'ba koja kari koloma rɔ bɔ dōnni kolɔ lijē yaga di mi gomɔ 'bēnni ga. Boko'ba i'di malayika nima Musa ko'ja di mi pa'do 'ba dɔ morogo nima ne kose gɔ lende naga nima zi bo. XXXVI Musa oja bilaka 'ba Yisarele 'deni yaga di mi dɔyayi 'ba Ezipeto ti to'dɔ wa ma konzi mɔtɔ ga ame lende mo kigayi bilaka ne mi dɔyayi nima yayi gbī di mi yöpö löbu ame kīdēki rɔ Yöpö Kasi ne. Bo oloma 'deni nduwē rɔ to'dɔ lende 'ba gɔ kɔtɔ di mi mökö yayi ŋbö kɔmɔ kɔɔ 'butē sowɔ. XXXVII Bo na tönē kose zi bilaka 'ba Yisarele, kiya te, 'Boko'ba ti ki'di bɔ mɔtɔ 'deni ŋgī di mi löŋgö ye nima kēdi rɔ bɔ kumē lende kɔzɔ 'bama.'

XXXVIII Musa nime bo na gbī tönē koloma ti bilaka 'ba Yisarele mi kada ma tönē lijē kotɔtɔ dōnni di mi mökö. Mi kada nima yayi malayika 'ba Boko'ba ilende zi bo bi kɔtɔ ti 'bu ze löbu ga. Kina ki'di kö'du ki'di 'ba Boko'ba ame 'dɔ kö'bö rɔ ŋburuŋburu ne ŋgī zi bo 'dɔ bo ki'di gbī zize.

XXXIX Di pötö mo 'böwu 'bu ze löbu ga ebe kilagi lende 'ba Musa kitiŋi yaga, lijē ko'dɔkɔ 'böwu tileki Ezipeto. XL Lijē ari kiya zi Arona, iya te, 'Uku akoro zize 'dɔ kileki ze Ezipeto, römöyi Musa bɔ koja ze yaga di mi dɔyayi 'ba Ezipeto nime dikali dē wa'di na ko'dɔ rōni 'deni zi bo di bito yayi.'

XLI Mi kada nima yayi lijē i'di Arona kuku yamo zīnni rɔ kole sa 'dɔ kēdi rɔ akoro zīnni. Kina lijē kumu roma ŋgī teyi lijē ko'dɔ karama 'ba akoro 'bēnni ame lijē na ko'dɔ ti közīnni ne.

XLII Gɔ kö'du mo na Boko'ba kënyī ngī rɔ ya tinnī ki'di lijē koloma rɔ tulömu kpënnī zi kada ni ti nyepe ni ti këlu 'ba mitorɔ. Lende nime o'dɔ rönī kɔzɔ kö'du tönē bɔ kumē lende 'ba Boko'ba kugu kiya te, 'Kpe bilaka 'ba Yisarele, mī kɔmɔ kɔɔ 'butē sowɔ ma tönē këddike mī mökö ne, akumu 'be ame ga pili kolomake rɔ tumu mo ne umuke dē gɔ lende ma. XLIII Tine kilaka 'ba tubö mo rɔ mbëli 'ba dɔ akoro 'be ame kidëki möyī mo rɔ Mɔlɔke ne na za kolomake rɔ tombi mo tilaki timo. Kina kolomake ngī gbī tombi akoro 'be ame kidëki möyī mo rɔ Rapana kukuke kɔzɔ këlu tara ne. Wa ame ga ko'dɔke ti köziye ne na za kolomake tulömu kpeye teyi. Gɔ kö'du mo ti moga ye njbö kari kolomake gönyī Babele.'

XLIV Mī kada ame 'bu ze löbu ga këdi mī mökö ne, kilaka na lijē kubö rɔ mbëli 'ba to'dɔ mötu zi Boko'ba di yīmo 'dɔ lijē kikali ngī bo ëdi tinnī. Boko'ba i'di Musa 'deni kubö rö kilaka nima kɔzɔ kinē ti tiyöbu mo ame bo kileme ne. XLV 'Bu ze löbu ga i'di rö kilaka nima 'deni zi kole 'bënnī ga koloma rɔ tombi mo di pötö nnī mī kada ma lijē këdi kari ti Yësuwa. Kina me 'dɔ lijē kako koloma mī dɔyayi nime Boko'ba koga bɔ dɔyayi mo ga di dɔmo zinnī ne. Rö kilaka nima oloma 'deni ti 'bu ze löbu ga njbö kömö mī kada 'ba Dawidi. XLVI Boko'ba ngī ti mī këyī gɔ lende 'ba Dawidi kina me Dawidi kititi Boko'ba 'dɔ ki'di bo ko'ba rö zi Boko'ba ma kongɔ gɔ Yisarele. XLVII Ne tine Boko'ba i'di Solomo kole 'ba Dawidi na 'jaa ko'ba rö zi bo.

XLVIII Ne rɔ ma laka miya ziye, Boko'ba ame bo na rɔ bɔ tigo dɔ kiteli ne, bo oloma dē mī rö ame ga bilaka lesi na ko'dɔ ti közinnī ne. Kina

kɔzɔ lende abo ma tönë bɔ kumë lende kumë molo bine kiya te, ^{XLIX} 'Mitoro na ro kitɪ ma, tine doyayi na ro gara 'ba ndö. Ne ro ma tondo mo ga na 'do kpe bilaka lesi ko'bake rö zö? 'Do ko'doke bi 'ba ro kindawo zö totondo mo ga? ^L Ma na mo'ba wa pili.'

^{LI} Löndö ma ga, o'doke minyi kulöwö. O'doke roye za kɔzɔ bɔ löwö ame ga kinza kikali Boko'ba dë, kuwö lende mo dë gbɪ ne tara. Ö'böke ro tilagi Nyi Koto Laka 'ba Boko'ba molo kako di zi 'bu ye löbu ga. ^{LII} 'Bu ye löbu ga odo gomo ro bɔ kumë lende 'ba Boko'ba pili ro gomo. Kina lijë kupö ya ame ga koloma ro tuwöwö mo kiya te Boko'ba ëdi koja bilaka ma laka moto kidedi ro Kurisitö kako doliŋo nime bine ne ngi yaga. Kina me Kurisitö ako 'deni doliŋo nime bine, ne kina me kususuke kpeye ngi ro bo kupöke yaga. ^{LIII} Kö'du ki'di 'ba Boko'ba ame malayika kose zi 'bu ye löbu ga ne, ikalike pele o'dokoke dë to'do mo yo."

Tu'du Setepano

^{LIV} Kina odo bilaka bɔ burë naga nima kuwö Setepano kiya lende nima 'deni tara tine, lijë pili ënyi ngi ro 'diri konyo do tungu nni ro bo. ^{LV} Ne tine Setepano ngi lo ti Nyi Koto Laka kina bo kombi komo bo ngi mitoro bo ko'ja bi koro 'ba Boko'ba ti Yesu kedï koro do dori Boko'ba yayi. ^{LVI} Bo iya te, "Ongoke, mo'ja kpadori 'ba mitoro kurögö 'deni yaga ro gbönö, kina kole 'ba bilaka lesi na me 'dë gbɪ kedï koro do dori Boko'ba."

^{LVII} Ne tine bɔ burë naga nima ulöri ngi ro ma kembe go lende nime lijë kuwö bo kiya kɔzɔ a

nima tara ne. Lijë u'bë mbili nnï teyi ti közinnï. Kina lijë pili kënyï kolodo ngï do bo ^{LVIII} kinda'ba bo kari timo yaga di mi gawo. Kina lijë kari ku'du bo ngï di yayi ti döku tupö bo yaga. Bo ku'du döku naga nima olo bonḡo 'ba rönnï ga pili ki'di zi kole yobi mato kidëki ro Solo tonḡo gomo.

^{LX} Kina odo bilaka naga nima këdi ku'du Setepano 'deni ti döku tara tine, bo ulöri ngï ro ma kembe kiya te, “Nere ma Yësu, ogba didi ma ziyi yayi.”

^{LX} Kina bo kolodo ngï bëri, bo iya te, “Nere Yësu, ola bilaka naga nime go lende kënyë 'bënni.”

odo bo kiya nburunburu 'ba lende abo nime 'deni kozo a nime te tine, na bo köle ngï.

VIII

^I Tine Solo uti ngï go löpö nima.

Ya 'Ba Solo Ti Kanisa

Mi kada nima kupö Setepano ne na közi kasi ma kinza kiya kisasi to'do röni zi bilaka 'ba kanisa di mi Yerosalema. Kina lijë pili kita'ba ngï këyëyi rönni mi doliḡo ma titi 'ba Yudayi ti Somorona kola bo laja na nge ro dönni mi Yerosalema. ^{II} Ya mato ga ame ki'di rönni 'deni ro toro Boko'ba ne na kari kusu Setepano kudu bo ngï ro mbëmbë. ^{III} Kina Solo kënyï ki'di ro bo ngï ro tinda'ba bilaka 'ba kanisa. Bo oloma ngï ro tozi gönni kebe mi liḡo 'bënni ga tinda'ba botoni pili ti 'ja koto mi maboso.

Laja Mi Somorona

IV Bilaka 'ba kanisa naga nima kiyeyi ronnī mī doliᅇo titi naga nima oloma ga ᅇᅇi nduwē rō tuwōwō laja laka 'ba Yēsu. V Pīlipō ari koloma 'ba bo mī gawo mōto 'ba Somorona, kina bo kō'bō ᅇᅇi rō tuwōwō mo zi bilaka ma yayi, Yēsu na rō Kurisītō ame Boko'ba koja kako di mītoro ne. VI Bilaka ma konzi uwō lende naga nima Pīlipō koloma rō tiya mo ne 'deni laka. Kina lijē o'ja wa ame ga bo ko'do kō'du mo kigayi lijē ne 'deni gbī laka. VII Bo i'di nōkī ma konzi 'deni kita'ba di do bilaka ti birō ma kembe, kina bo ileᅇo ya ma konzi mōto ga ame ndimo ga keᅇme 'deni rō kilawo ne ti bo ka'bo ma konzi mōto ga 'deni gbī. VIII Kina bilaka 'ba mī gawo nima ᅇᅇi pili ti mī kēyi go kō'du mo.

IX Ne tine bo kata mōto ēdī mī gawo nima yayi kidēki mōyi mo rō Simona. Bo ēdī mōlo yayi ti'di lende 'ba tata abo nima kigayi bilaka naga nima. Kina bo ko'do rō bo ᅇᅇi rō wa löbu. X Bilaka 'ba mī gawo nima pili ö'bō tuwō lende abo rō ma laka kiya te, “Bo nime na rō Mītoro, mōyi bo rō Tigo Do Kiteli.”

XI Lijē ö'bō tuwō lende abo go tata mbēmbē abo nima bo kēdi ko'do mī löᅇᅇo lijē ne. XII Kina do Pīlipō kako kuwōwō laja laka 'ba ᅇere löbu 'ba Boko'ba ti lende 'ba Yēsu Kurisītō 'deni tine, botōni 'ba mī gawo nima pili ti 'ja mo ga i'di dönni ᅇᅇi rō ma laka gōmo. Kina kodo mini 'ba bapatisi ᅇᅇi dönni. XIII Simona bo kata tōnē i'di do bo gbī gōmo, na kodo mini 'ba bapatisi ᅇᅇi do bo. Na bo kēnyi ᅇᅇi kōsō go Pīlipō, tine wa löbu ame ga Pīlipō kēdi ko'do ne lende mo igayi bo ᅇᅇi.

XIV Kina ɔɔɔ bo laja ame ga mi Yerosalema ne kuwö lende mo 'deni kiya te bilaka 'ba Somorona i'di dönni 'deni gɔ lende 'ba Boko'ba tine, lijë oja Pitörö ni ngi ti Yowani kari yayi. **XV-XVI** Lijë ari kömö yayi ko'ja kobapatisi bilaka naga nima 'deni ti möyi nere Yësu Kurisitö, tine Nyi Koto Laka 'ba Boko'ba inza gba dönni. Kina Pitörö ni kititi Boko'ba ngi 'do ki'di Nyi Koto Laka zi ya naga nima. **XVII** Lijë i'di közinni do ya naga nima, na Nyi Koto Laka kila'ba ngi dönni pili.

XVIII Kina ɔɔɔ bo tönë ro Simona konjo 'deni Nyi Koto Laka kila'ba ngi do bilaka naga nima gɔ közi ki'di 'ba Pitörö ni ti Yowani tara tine, bo ako ngi zinni ti girisi. **XIX** Bo iya te, "T'dike tigo nima gbi zo 'do ɔɔɔ mi'di közo do bilaka 'do Nyi Koto Laka kila'ba gbi dönni."

XX Pitörö iya te, "Ni ee, ti kari koto ti girisi 'bi nima mi pa'do 'ba Gehena. Go wa'di na komeri 'do tugö wa ame Boko'ba ki'di ne ti girisi gomo? **XXI** ɔ'bo ɔto de mi ndobo nime römöyi meri 'bi ɔɔɔ de komo Boko'ba. **XXII** Oto döyi di mi lende kënyë 'bi nime kititi Boko'ba 'do mi bo këyi röyi bo kola yi go meri kënyë 'bi ga, **XXIII** römöyi mikali 'deni ni ngi ro bo mi kombi kina lende kënyë 'bi na 'deni ngi döyi."

XXIV Simona ënyi koma'jo rönï zi Pitörö ni ti Yowani, iya te "Ititike Boko'ba kinza bo ki'di wa naga nime kiyake ne de ko'do rönni tara zo."

XXV Kina ɔɔɔ Pitörö ni ti Yowani kote tiya lende 'ba nere Yësu 'deni zi bilaka naga nima tine lijë ileki ngi kari Yerosalema nduwë ti tiya laja laka

'ba Kurisitö kebe mi liṅṅ ma konzi moto ga 'ba Somorona.

Pilipö Ni Ti Bo Moto Di Kusa

XXVI Di pötö mo na malayika 'ba Boko'ba kako kiya zi Pilipö tégë, “Ënyï kari kapa do ro'ɔ 'dë go kori ame kako di Yerosalema kari Gaza ne.” (Kori mo nime boto ilingere dë kpe kebe gomo le'jete.)

XXVII Pilipö ënyï kari na do bo kondoso ṅgï ti bo moto ro bilaka 'ba Kusa di yayi. Bo nima ro bo koja laja ma löbu 'ba 'ja bo doṅṅ 'ba Kusa. Bo na ro bo do ndobo 'ba tikeki gïrisi 'ba 'ja nima. XXVIII Bo ari to'do mötu zi Boko'ba mi Yerosalema kina bo kedi 'deni ro tileki ti aribiya abo ame kosani na kedi koto ne. Tine bo edi ro tidëki lende 'ba Boko'ba ma Yesaya kugu. XXIX Kina Nyi Koto Laka 'ba Boko'ba kilende ṅgï zi Pilipö, iya te, “Ënyï kari ṅgosi ṅgila aribiya nime 'dë.”

XXX Kina do Pilipö kënyï kirina kari ṅgila aribiya nima tine, bo ari kuwö bo nima ṅgï kedi ro tidëki wa kugu 'ba Yesaya. Pilipö ititi bo, iya te, “Lende naga nima keddi kidëki ne, ikali 'jo 'ba lende mo ga?”

XXXI Bo nima iya te, “Do mikali 'jo 'ba lende mo kinza ma boto kiyeti gomo zo totondo mo ga?”

Kina bo kidëki Pilipö ṅgï këki koloma ṅgila bo mi aribiya nima yayi 'do lijë kari koto ti bo. XXXII Lende mo naga nima bo koloma ro tidëki mo di mi buku 'ba Boko'ba ne kina me ga, “Bo ṅgï kozo kamölö ame bilaka kedi kari tumu mo ne tara. Bo ṅgï kozo kole kamölö ame kedi kumu sunë mo pele kudu dë ne tara. Kina pele tara bo

ilende abo ga dē gbī. ^{XXXIII} Bilaka ose dō bo, ne tine bōtō o'dō burē abo dē du te rō ma kodōrō. Kole abo tō inza gbī ma 'dō kilēbī dō bo rōmōyī bilaka upō bo ngī ki'di bo kola dōyayi nime.”

^{XXXIV} Bō nima ileki kititi Pīlīpō, iya te, “Yē mo na me Yesaya kugu lende naga nime gō kō'du mo ne? Bo ēdī kiya rō bo ala bo ēdī rō tiya bilaka mōtō 'beri?”

^{XXXV} Kina Pīlīpō koloma ngī rō tūyētī 'jō 'ba lende nima Yesaya kugu ne zi bo. Tine na Pīlīpō kiya lende 'ba laja laka 'ba Yēsu ngī pili zi bō nima. ^{XXXVI-XXXVII} Kina odo lijē kari kōmō 'deni kpa mini mōtō tine, bō nima iya te, “Mini na me 'deni, ne tine wa'di na ti kota yi di bi to'dō bapatisi dōma di bine?”

^{XXXVIII} Kina bo ki'di kosani 'ba tilala aribiya abo nima ngī kōrō. Lijē ēkī bēri ti Pīlīpō kari mī mini nima. Kina Pīlīpō kōdō mini 'ba bapatisi ngī dō bo di yayi.

^{XXXIX} Kina odo lijē kōdō 'deni yaga di mī mini tine, Nyī Kōtō Laka oto Pīlīpō ngī yaga di ngila bo. Kina ngī bo o'ja kinē Pīlīpō dē kpe. Ne tine bo ari ngī nduwē mī lingere abo nima rō lōjō. ^{XL} Pīlīpō ari ko'ja 'ba bo rō bo ṅbō mī gawo 'ba Azoto. Kina bo kilingere ngī pili kote mī dōlījō ame ga yayi ne ti tiya lende 'ba laja laka 'ba Yēsu. Rō ṅburuṅburu mo tine, na bo kako Kayisariya.

IX

Dō Kōtō 'Ba Solo
(*NDB 22:6-16; 26:12-18*)

^I Tine Solo ututu 'deni ngī nduwē ti todo gomo rō bilaka ame ga ki'di dōnnī 'deni gō lende 'ba

Yësu ne, ti to'do közi kasi teyi. **II** Kina bo kari kititi bo do bo akumu ngi 'do kugu waraga zi bo do rö 'ba mötu ame ga mi Damaseke ne, römöyi go bo kedı ti közi kakpa 'ba 'do tari tinda'ba botoni kpaki ti 'ja ame ga bo ko'ja kösö 'deni go kori 'ba lende 'ba Yësu nime di mi Damaseke yayi 'do bo kudödu ko'de lijë pili kako Yerosalema.

III Kina do bo kari kömö 'deni ngosi ngila Damaseke yayi tine yo, na bi koro kunyi ngi kako di mitoro kiyoro go bi ame bo kedı teyi ne yaga.

IV Kina bo kënyi kila'ba ngi bëri. Tine bo uwö birö kilende zi bo, iya te, "Solo, Solo, wa'di na keddi koworo kulöwö todo gomo roma te gomo?"

V Solo iya te, "Nere, ni ye mo na?"

Birö nima udu kileki kiya zi bo, iya te, "Ma na ro Yësu ame keddi koworo kulöwö timo ne. **VI** Ënyi toro kari mi Damaseke. Wa ame ga 'do ko'do ne ti kiya 'deni ngi ziyi pili di yayi."

VII Ya ame ga ti Solo yayi ne oro 'deni liwo, lijë uwö birö nima kudu ne tine lijë o'ja kinë boto mo de. **VIII** Kina do Solo kënyi toro kongö bi tine komo bo o'ja go bi de kpe. Kina lijë kinda'ba közi bo ngi kokoko bo kari timo mi Damaseke. **IX** Bo ari ko'do nbö do mota yayi ro komo kölu kosa a moto ro akonyo ala akuwe de gbi kpa bo.

X Bo moto edi mi Damaseke yayi kidëki möyi mo ro Ananiya, na nere Yësu ki'di nyi ko'de domo kidëki bo, kiya te, "Ananiya."

Bo iya te, "Ma na me, nere."

XI Yësu iya te, "Ënyi kari mi tiri nime kidëki möyi mo ro Kori Kodoro ne. Bo moto di Taraseso kidëki möyi mo ro Solo edi yayi. Ari kongö

bo. Bo ëdi liŋo 'ba Yuda yayi to'do mötu zö. ^{XII} Mi'di nyi 'deni ko'de do bo, bo ko'ja bo mato ro Ananiya kako kodo go bo ki'di közi bo do bo kiyoro komo bo yaga."

^{XIII} Ananiya ileki domo, iya te, "Nere, bo nima muwö läbi abo di zi bilaka ma konzi, iya te, bo na këdi kodo gomö kulöwö ro bilaka 'bi ga di mi Yerosalema, ^{XIV} kina me löbu 'ba bo akumu ni koja bo 'deni ti közi kakpa 'do tinda'ba ya ame ga pili bine këdi këdeki möyi yi mi mötu ne."

^{XV} Yësu iya te, "Ari, bo nima ma na migeli 'deni 'do kiya lende ma zi bo löwö ni kpaki ti nere mo ga gbi ti bilaka 'ba Yisarele. ^{XVI} Ma na 'jaa ti mileme gomö ame 'do ko'ja bo go lende ma ne zi bo."

^{XVII} Kina Ananiya kënyi ngi kari kodo go Solo rö yayi ki'di közi bo do Solo. Bo iya te, "Bo löndö ma Solo, nere Yësu tönë kileme ro bo ziyi di go kori yayi ne bo na me koja ma ziyi tiyoro kömöyi 'do ki'di këddi lo ti Nyi Koto Laka."

^{XVIII} Kina wa mato koro yoko kenze tara kila'ba ngi di komo Solo na komo bo koro ngi yaga. Kina bo kënyi ngi toro kodo mini 'ba bapatisi do bo. ^{XIX} Kina bo konyo akonyo ngi, ro bo kitigo yaga.

Solo Isaki Laja Di Damaseke

Solo oloma ko'do tö'do titi koro do ndö tara mi Damaseke yayi ti bo kösö go Yësu ga ame yayi ne. ^{XX} Kina bo koloma ngi nduwë ro tari mi rö 'ba mötu tiyëti mo zi bilaka, kiya te Yësu na ro kole 'ba Boko'ba. ^{XXI} Lende abo igayi bilaka naga nima yayi ne ngi ki'di lijë koloma ro tiya mo ro go rönni, kiya te, "Bo nime, bo na de tönë koloma

ro tupö bilaka ame ga mi Yerosalema kedi kideki moyi Yesu mi motu ne ya? Odo tara ne bo ako de 'deni gbi tinda'ba ya ame ga bine ne toto mo kari zi lobu 'ba bo akumu ya?"

XXII Tine Solo o'bo ngi ro tiya lende 'ba laja laka 'ba Yesu ro mbembë, kina bilaka ma konzi ki'di donni ngi go lende abo. Bo oloma 'deni ro tiyeti mo zi Yudayi ame ga mi Damaseke yayi ne, kiya te, Yesu na ro Kurisitö ame Boko'ba koja kako dolingo nime bine ne, kina ngi lije o'bo de ta'da bo ti kowasa mo.

XXIII Kina odo Solo ko'do to'do 'deni do konzi mi Damaseke yayi tine, Yudayi naga nima ususu kpenni ro bo 'do tupö mo yaga. XXIV Ne tine bo uwö lende mo ngi molo. Lije edi ro toda do bo kpa reki 'ba gawo nima kote kada, kote korondo 'do odo ko'ja bo go kupö yaga. XXV Kina ya moto ga ame ki'di donni 'deni go lende abo ne kari kokonyi bo ngi mi korondo moto. Lije i'di bo mi kee koja ti kowe kebe do reki nima kari gonyi mo.

Solo Mi Yerosalema

XXVI Kina odo bo kari komo 'deni Yerosalema tine bo o'doko 'do todo'bo ro bo ti bo kosö go Yesu ga ama yayi. Ne tine lije i'di donni de go lende nima kiya te bo 'deni gbi ro bo kosö go Yesu ne. Kina ki'di lije pili ngi koloma ko'bo ro ma kere di zi bo. XXVII Baranaba na 'jaa kari kokonyi Solo kogba kari timo zi bo laja kiyeti go lende 'ba Yesu ame kileme roni kilende zi Solo di go kori ne. Kina Baranaba kiyeti go lende 'ba Yesu ame Solo koloma ro tiya mo ngi ro do ngolo zi bilaka di Damaseke ne ngi gbi zinni.

XXVIII Kina Solo kodo'bo ro bo ngi ti bo laja tilingere kote mi Yerosalema XXIX tiya lende 'ba Yesu yaga ro do ngolo. Bo oloma 'deni gbi ro tilende zi Yudayi ame ga kilende 'benni ro kpa Giriki ne, bo ko'bo nduwe ro to'do kowasa tinni. Kina lijje kususu kpenni ngi ro bo 'do tupo mo yaga. XXX Ne tine bilaka 'ba kanisa uwö lende nime ngi molo. Kina lijje koja Solo ngi kari Kayisariya ki'di kekä mi sorope ma löbu di yayi nduwe kari mi gawo 'benni Taraseso.

XXXI Mi kada naga nima yayi bilaka 'ba kanisa ame ga pili kedä koloma mi doyayi 'ba Yudayi ti Galilaya gbi ti Somorona ne oloma ngi ro do kiläyi kinza gomo moto. Kina Nyi Koto Laka 'ba Boko'ba kokonyi lijje ki'di bilaka ma konzi moto ga ngi ki'di donni go lende 'ba Yesu, kina ki'di lijje kikali lende 'ba Yesu ngi laka lijje ko'bo nburu toro Boko'ba mi loma 'benni ga pili.

Pitörö, Bo Laja

XXXII Kina odo Pitörö kedä 'deni bi lingere ro mi dolingo tine, mi kada moto na bo kari tongo bilaka 'ba Boko'ba ame ga mi Luda ne. XXXIII Bo ari ko'ja bo moto ro Ayineya di yayi. Bo nima enme 'deni beri ko'do nbö komo koo modoomota ko'bo ngi ro tö'do nbanjiyi mi sora. XXXIV Pitörö ilende zi bo, iya te, "Ayineya, Yesu Kurisito ilejo yi 'deni. Enyi toro kukoku sora 'bi."

Kina bo nima kenyi ngi koro toro. XXXV Kina odo bilaka 'ba Luda ti bilaka ame ga kedä koloma kpa gbögbö 'ba Sarona ne ko'ja bo nima 'deni kedä kilingere tara tine, lijje pili i'di donni ngi go lende 'ba nere Yesu.

XXXVI Ne tine 'ja mato ro bo kosö go Yësu ëdi Yapo, kidëki möyi mo ro Tabita. Möyi nima idëki ro kpa Giriki ro Doroka, 'jo 'ba lende mo tégë, "Gole." 'Ja nima ro bo ko'do lende laka gbi ro bo tokonyi bo lisa. XXXVII Mi kada ma Pitörö kedï Luda na rako'ö kinda'ba 'ja nima ngï. Kina odo loko kolë 'deni tine, urögö ro töku ni ngï ki'di mi rö toro. XXXVIII Go bi mo nima ro Yapo ne owo de di ngila Luda. Kina bo kosö go Yësu ga ame yayi ne koja ya ma riyö mato ga ngï kirinã kari zi Pitörö, römöyi lijë uwö lende mo bo ëdi Luda. Ya riyö naga nima ari kiya zi Pitörö, tégë, "Ënyi titi welo kako mi lijö ze."

XXXIX Pitörö ënyi di yayi kari Yapo. Kina odo bo kari kömö 'deni yayi tine ya naga nima oto bo ngï mi rö toro nima. Kina makuru'bë komomi rönni ngï koso ngila bo yayi bi monö tileme bongö ame ga Tabita ko'do zinni ko'ja loko kedï gba ti kömöni ne. XL Pitörö oga bilaka naga nima pili kodo yaga di rö yayi, na bo kolodo bëri to'do motu zi Boko'ba. Bo uyï komo bo do töku nima bo kidëki, kiya te, "Tabita, ënyi toro."

Kina loko kobenye kömöni ngï loko ko'ja Pitörö na loko kënyi ngï koloma toro. XLI Pitörö inda'ba közini ki'di loko kënyi toro. Kina bo kidëki makuru'bë tonë ga ngï kako ti bilaka 'ba kanisa mato ga, bo kileme loko zinni 'deni ti kömöni.

XLII Bilaka 'ba Yapo pili uwö lende nime na ya ma konzi mato ga ki'di dönni ngï go lende 'ba nere Yësu. XLIII Tine Pitörö oloma ko'do tö'do titi do konzi tinni yayi mi lijö 'ba bo kinyanyi kilaka mato kidëki möyi mo ro Simona.

X

Pītörö Ni Ti Koroneliyo

^I Mī kada naga nima yayi bo mɔto kideki möyi mo ro Koroneliyo edi koloma mi gawo 'ba Kayisariya. Bo ro bo do bo kanya 'ba Romo ma kuluku riyö mɔto ga di mi löngö ya ame ga kideki möyi mo ro “Bo kanya 'ba Italiya” ne. ^{II} Tine bo ro bo koro Boko'ba kina bilaka 'ba lijo abo ga gbi pili ro ma koro Boko'ba. Bo ö'bö nduwë ro tokonyi bo lisa 'ba Yudayi gbi to'do motu zi Boko'ba. ^{III} Kina mi kada ma do koto mɔto tine, na malayika 'ba Boko'ba kodo ngi mi komo kada 'deni kileme roni zi bo. Malayika nima ideki bo, iya te, “Koroneliyo.”

^{IV} Kina tikere kinda'ba bo ngi kodo ro bi konjo zi bo do malayika nima. Bo iya te, “Nere, wa'di na ko'doko?”

Malayika nima iya zi bo, tège, “Boko'ba edi ti mi keyi ro mbembë go motu ko'do 'bi gbi ti konyi 'bi ame ga keddi ko'do zi bo lisa ne. ^V Enyi toro koja bo laja 'bi ga kari Yapo go bo mɔto yayi kideki möyi mo ro Simona Pītörö 'do bo kako ziyi. ^{VI} Bo edi koloma lijo 'ba bo mɔto yayi ro Simona bo kinyanyi kilaka lijo mo ngosi kpa yöpö.”

^{VII} Di potö malayika nima kari 'deni tine, Koroneliyo ideki bo laja abo ga ma riyö kako zi bo ti bo kanya ma koto mɔto ame keddi ko'do ndobo zi bo gbi ro bo koro Boko'ba ne. ^{VIII} Kina bo kiyeti go lende 'ba malayika nima ngi zinni, bo koja lijë kari Yapo.

Nyi 'Ba Pītörö

IX Mi bi kězē mo nima 'do ya naga nima kōmō 'deni ngōsi ngila Yapo yayi ne, Pītōrō ɛnyī 'deni mī zana kada kēki tōrō do rō nima to'do mōtu. **X** Tine bo 'deni ngī rō 'bō bo ko'doko wa mōto go bo konyo. Kina ɔdo kēdī 'deni gba rō to'do akonyo zi bo tine na ko'de ngī do bo rō nyī. **XI** Bo o'ja mītōrō kurōgō rōnī 'deni yaga rō gbōṅō kina a mōto kōzo bōṅgo lōbu tara ki'di ngī tako bēri dōyayi di mītōrō. A mo nima inda ngī kōzo inda'ba do kumu mo ga 'deni kpaki sowo na kēdī koja kako bēri. **XII** Dōkomali yēri pili ti wa ame ga kēdī kele kebe bēri ne ti yali ni na yīmo. **XIII** Kina birō kudu ngī, kiya te, “Pītōrō, ɛnyī tōrō kupō konyo.”

XIV Pītōrō iya te, “Bu'bu ɲere, mo'do wa ma tara dē. Monyo wa ame ga kō'du ki'di 'ba Boko'ba kiya rō ti'da ne dē mōlo.”

XV Kina birō nima kudu ngī 'bōwu kileki kiya zi bo, iya te, “Wa ame ga Boko'ba kiya 'deni rō ma kopō ne kinza kiya dē te ɛdī rō ti'da.”

XVI Lende nime o'do rōnī kōzo a nime te ɲbō mī mota 'do na wa nima kēnyī ngī kileki kari mītōrō. **XVII** Kina Pītōrō kēnyī ngī tōrō koloma rō tomeri 'jō 'ba lende 'ba nyī nima ko'de do bo ne.

Kina ɔdo bo kēdī gba yayi bi tomeri go lende nima tine, bilaka tōnē ga Koroneliyo koja ne o'ja liṅo 'ba Simona nima 'deni kēdī kōrō yaga kpa reki yayi. **XVIII** Lijē ititi, iya te, “Nba mōto kīdēki mōyī mo rō Simona Pītōrō ɛdī koloma liṅo nime bine ya?”

XIX Tine Pītōrō ɛdī gba tōrō do rō tomeri go lende nima. Kina Nyī Kōto Laka 'ba Boko'ba kilende ngī zi bo, iya te, “Uwō te, bilaka mota

moto ga ömö 'deni këdi rö toma göyi. **XX** Ënyi këki bëri 'do kari tinni. Ma na moja lijë kako göyi. Kinza kere dë di bi tari tinni.”

XXI Kina Pïtörö kari kileme rö bo ngi zi ya naga nima, bo iya te, “Ma bö këddi komake göma mo ne, ma na me. Akoke göma gö wa'di?”

XXII Lijë iya te, “Koroneliyo na koja ze. Bo rö bö dö bö kanya ne tine Yudayi pili ikali gö bo rö bilaka laka kina bo gbi rö bö koro Böko'ba. Malayika 'ba Böko'ba na me kako kilende zi bo ki'di 'do bo koja ze göyi gö kari lijo abo 'do bo kuwö lende kiya 'bi.”

XXIII Kina Pïtörö kota lijë ngi yayi koloma tuyë kömönni rö nba.

Pïtörö Mi Lönjö Bö Löwö

Mi bi këzë moto tine na Pïtörö kënyi ngi tari ti ya naga nima. Bilaka moto ga 'ba kanisa ënyi gbi di Yapo yayi kodö'bö rönni kari koto ti Pïtörö ni.

XXIV Lijë ari kömö mi Kayisariya nbö mi bi këzë moto. Koroneliyo ëdi ti komo ki'di tidabi lijë. Bo ototo bilaka abo ga kpaki ti lepï bo ga 'deni pili bi koto ti bo yayi. **XXV** Kina dö Pïtörö ni kari kömö 'deni lijo 'ba bö nima rö Koroneliyo ne yayi tine, bo ënyi ngi kurë dö Pïtörö, bo kolodo komo Pïtörö tilëlu mo. **XXVI** Tine Pïtörö i'di bo kënyi toro kilende zi bo, iya te, “Ënyi toro, ma gbi nge rö bilaka lesi kozo ni tara.”

XXVII Pïtörö i'di nduwë tilende zi Koroneliyo nbö lijë kari kodö rö. Kina dö bo kari ko'ja bilaka naga nima kototo rönni 'deni yayi kozo a nima tara tine, **XXVIII** bo iya zinni, bo iya te, “Ikalike kö'du ki'di ze 'ba Yudayi ota gö todö'bö

doze tiye bo löwö gbī ti tado mi liṅo 'be ga 'deni di zize. Ne tine Boko'ba ileme 'deni zö bo löwö inza ro ma kënyë di komo bo. [XXIX](#) Go kö'du mo na me bo laja 'be ga kititi ma tako tinni 'do ki'di mënyi ṅgī ro tēnyi kinza milagi dē ne. Ne tine mo'doko tikali lende ame koja laja goma teyi ne.”

[XXX](#) Koroneliyo iya te, “Lende nime tö'dö mo iteli 'deni do mota. Mēdi bi to'do mötu mi koma kada 'deni kozo a nime te, na bo moto bonṅo 'ba romo ga ro ma köbö kodo ṅgī kileme rōni zö. [XXXI](#) Bo iya te, 'Koroneliyo, Boko'ba uwö mötu 'bi 'deni, bo ēdi ti mi këyi ro mbembë go konyi 'bi nime këddi ko'do zi bo lisa ne. [XXXII](#) Oja bo laja 'bi moto ga kari Yapo go bo moto ro Simona Pitörö 'do kako ziyi. Bo ēdi koloma liṅo 'ba bo moto yayi ro Simona bo kinyanyi kilaka liṅo mo ṅgosi kpa yöpö.’ [XXXIII](#) Kina ma 'do mënyi ṅgī di pötö mo moja bo koja laja ma ga kari göyi ne. Kina me dōki'di yi këyi 'deni gbī roze kako mi löngö ze kozo a nime te. Ze na me dototo roze 'deni pili bine, Boko'ba bo ēdi gbī koto tize, do'doko tuwö lende ame ga pili nere Boko'ba ki'di 'deni ziyi ne.”

[XXXIV](#) Pitörö ileki kiya zinni, iya te, “Ro ma laka mikali 'deni Boko'ba bo o'do geli dē du te zi bilaka ma koto moto. [XXXV](#) Bo ēdi ti mi këyi ro mbembë ro ya ame ga di mi kupö pili koro bo 'deni gbī ro bo ko'do lende laka ne. [XXXVI](#) Ikalike lende laka nime Boko'ba koja zi bilaka 'ba Yisarele ne 'deni 'do ki'di dikalike Boko'ba o'do lende këyi 'deni zize go kö'du 'ba Yēsu Kurisitö. Bo na ro nere 'ba do bilaka pili. [XXXVII](#) Ikalike wa ma tönë ga Yēsu 'ba Nazareta

koloma ro to'do mo pili kote mi doyyayi 'ba Yudayi bine ne 'deni gbi. Bo isaki to'do wa naga nime di Galilaya mi kada ma Yowani kedii ro tuwöwö mo zi bilaka tako mi bapatisi. XXXVIII Kina me ikalike lende laka 'ba Boko'ba ame bo ki'di tigo abo ti Nyi Koto Laka zi Yesu ne 'deni. Ame ki'di bo ngi koloma ro tilaki to'do lende laka zi bilaka bi tilejo ya ame ga pili Satani ka'da 'deni ne. Boko'ba edii ti bo kina ma 'do ki'di bo ko'do wa naga nima. XXXIX Ze ame ga ro bo laja abo ga ne do'ja wa ame ga pili bo ko'do mi doyyayi 'ba Yudayi ti gawo 'ba Yerosalema ne 'deni. Kina me bilaka upo bo 'deni ti tutoti bo do ngeri toro. XL Ne tine mi to'do do mota Boko'ba i'di bo kenyi kodo yaga di mi tole, ki'di ko'ja kine bo. XLI Bilaka ma laki na de pili ko'ja kine bo, ze ame ga Boko'ba kigeli 'deni molo 'do diya lende abo nime ne, ze na nge do'ja kine bo, donyo akonyo, duwe wa gbi bi koto ti bo di pototo abo di mi tole. XLII Bo ose gomo 'deni zize go diya lende abo zi bilaka 'do ki'di bilaka kikali ngi bo na ro bo ame Boko'ba kigeli 'deni 'do kiya bure 'ba bilaka pili ame ga gba ro ma kididi ne gbi ti ya ame ga kole 'deni ne. XLIII Bo kume lende ni oloma 'deni tone ro tiya lende go ko'du abo bine, iya te, ya ame ga pili ki'di donni go lende abo ne ti ko'ja akola go lende kenyi ngi ti moyi bo."

Boko'ba Odo Nyi Koto Laka Do Bo Lowo

XLIV Ko'ja Pitoro kedii gba ro tiya lende naga nime na Nyi Koto Laka 'ba Boko'ba kila'ba ngi pili do ya ame ga kedii ro tuwo mo ne. XLV Kina Yudayi ma tone ga ro bilaka 'ba kanisa kako ti Pitoro ni di Yapo ne koto ngi ro gonni go lende

'ba Nyi Koto Laka ame Boko'ba ki'di gb̄i zi ya ame ga kinza ro Yudayi ne. ^{XLVI} Lij̄e uwō bo löwō naga nima pili koloma nḡi ro tilende ro kpa löwō mōto ga gb̄i to'do yēē'di zi Boko'ba. Tine Pitōrō iya te, ^{XLVII} “Nyi Koto Laka ila'ba 'deni gb̄i do ya naga nime kozo ma tōnē kila'ba doze ne tara. Oto mōto inza kpe 'do kota ze di bi todo mini 'ba bapatisi dōnni.”

^{XLVIII} Kina bo ki'di nḡi 'do kodo mini 'ba bapatisi do ya naga nima 'do lij̄e kēdi ro 'ba Yēsu Kurisitō ga. Tine lij̄e ititi bo 'do bo koloma titi ko'do tō'dō do ndō tara tinn̄i yayi.

XI

Konyi 'Ba Bo Löwō

^I Kina lēb̄i 'ba lende 'ba bo löwō naga nima ki'di dōnni 'deni go lende 'ba Boko'ba ne kōmō nḡi mbili bo laja 'ba Yēsu ga gb̄i ti bilaka mōto ga 'ba kanisa ame ga m̄i doyyayi 'ba Yudayi ne.

^{II} Kina odo Pitōrō ni kileki 'deni kari Yerosalema tine, ya ame ga kēdi kōnyō 'bēnni ti lende 'ba tilele bo löwō ne oloma nḡi ro tamo ti bo. ^{III} Lij̄e iya te, “Go wa'di na kari koloma nḡi ro n̄ba m̄i liṅo 'ba ya ma kinza kilele dē naga tonyo akonyo bi koto tinn̄i gōmo?”

^{IV} Kina Pitōrō kēnyī nḡi bi t̄yēt̄i go wa ame ga ko'do rōnni zi bo ne di bi tisaki mo. ^V Bo iya te, “M̄i kada ma do koto mōto ko'ja mēdi ro to'do mōtu di Yapo kina nyi ko'de nḡi dōma. Mo'ja wa mōto kēdi kako bēri di m̄itoro kozo boṅgo ma löbu tara. Wa nima oloma nḡi ro tako kozo iya te ēdi ro tombi mo di do kumu mo ga kpaki sowo, kina kako nḡi nḡosi nḡila ma. ^{VI} Kina moloma

ngi ro tinyeli mo tine wa ma mo'ja yimo yayi ro dokomali yeri 'ba yi mokö kpaki ti 'ba lijo ti wa ame ga kedı keke bebe beri ne ti yali ni. VII Tine muwö biro kudu ngi kako di mitoro kiya te, 'Pitöro enyi toro kupö wa naga nime konyo.'

VIII Miya te, 'Bu'bu nere, minza mo'do tara. Monyo wa ame ga kö'du ki'di 'ba Boko'ba kiya ro wa ma kenyë ne de molo.'

IX Kina biro kudu ngi 'böwu kako di mitoro, iya te, 'Wa ame ga Boko'ba kiya 'deni ro ma laka ne kinza kiya de te edi ro ma kenyë.'

X Lende nime o'do roni nbö mi mota kina wa nima kileki ngi kari mitoro. XI Mbowa di potö mo yo na bilaka mota moto ga komö ngi lijo nima medı teyi yayi ne. Bo moto na koja lijë di Kayisariya kako goma. XII Nyi Koto Laka iya zo kinza mere de di bi tari ti ya naga nima. Kina menyı ngi mari tinni. Löndö ze ma modokoto naga nime enyi gbi kari koto tö. Na dari domö lijo 'ba Koroneliyo yayi.

XIII Tine Koroneliyo oloma ro tiyëti mo zize, tegë bo o'ja malayika kodo koro mi rö abo. Kina malayika nima kiya zi bo, iya te, 'Oja bo laja 'bi ga kari Yapo go bo moto ro Simona Pitöro XIV 'do bo kako kiya kori 'ba konyi ame 'do kolo ye pili ti bilaka 'bi ga di mi tolë ne ziyi.'

XV Kina misaki tiya lende ngi zinni. Tine ko'ja medı gba ro tiya lende yo na Nyi Koto Laka kila'ba ngi donni gbi kozo ma tonë kila'ba doze ne. XVI Kina momeri go lende 'ba nere Yesu tonë ngi ame bo kiya te, 'Yowani o'do bapatisi 'deni tonë bine do bilaka ti mini, ne ti kobapatisi ye

'deni ti Nyi Koto Laka.' XVII Kina me do'ja 'deni ma Boko'ba ki'di Nyi Koto Laka abo zi bo lowo naga nima gbi ro ma koriya kozo ma tone bo ki'di zize mi kada ame di'dike doze go lende 'ba nere Yesu Kurisitö ne. Ne ma ye na 'do mota go ndobo 'ba Boko'ba?"

XVIII Kina doo lije kuwo lende naga nime Pitöro kiya ne 'deni tine lije ooo ngi di bi tamo ti bo. Lije pili i'di ngi tilölu Boko'ba, iya te, "Dikali 'deni Boko'ba i'di kori 'ba do koto 'deni gbi zi bo lowo tomo mo mi didi."

Kanisa Ma Anitökiya

XIX Mi kada naga nima yayi bilaka ma konzi 'ba kanisa ita'ba 'deni di mi Yerosalema kiyeyi rönni di zi gomo ame kedä kodo kulowo rönni di potö töle 'ba Setepano ne. Ya moto ga ala 'benni nbö Pöniké, moto ga mi Kupuriyö, moto ga mi Anitökiya. Di mi go bi naga nima yayi lije oloma nge ro tiya lende 'ba Yesu zi bilaka ame ga ro Yudayi ne. XX Tine bilaka 'ba kanisa moto ga ame di Kupuriyö ni ti Kuréné kirinja kari Anitökiya yayi ne, iya 'benni laja laka 'ba nere Yesu ngi zi bilaka kpaki ti ya ma kinza ro Yudayi. XXI Boko'ba i'di tigo mo ngi zinni. Na bo lowo ma konzi ki'di dönni ngi ro ma laka go lende 'ba nere Yesu.

XXII Lëbi 'ba lende nime ari komo zi bilaka 'ba kanisa ame ga mi Yerosalema ne. Kina lije koja Baranaba ngi kari Anitökiya yayi tongo lende nima. XXIII-XXIV Bo ro bilaka ma laka lo ti Nyi Koto Laka bo ki'di do bo 'deni go lende 'ba Yesu ti doki'di koto. Doo bo kari ko'ja Boko'ba ko'do yeyi 'deni zi bilaka 'ba kanisa di Anitökiya tara tine, bo ngi ro looo go lende mo. Kina bo koloma

ngi ro tiyija go wa ame ga 'do ki'di lijë kedi ro 'ba nere Yesu ti mi keddi ne zinni. Kina ya ma konzi moto ga ki'di donni ngi go lende 'ba nere Yesu.

XXV Baranaba enyi di Anitokiya yayi kari Taraseso toma go Solo. **XXVI** Bo ari ko'ja Solo di yayi bo kogba kari timo Anitokiya. Kina lijë kari kodo'bo ronnii ngi ti bilaka 'ba kanisa ama ga yayi ne tiyandi bilaka ma konzi moto ga nbö komo koo koto. Di Anitokiya yayi na bilaka kisaki dogba tidëki bo kosö go Yesu ga ro 'ba Kurisitö ga.

XXVII Mi kada naga nima yayi bo kumë lende 'ba Boko'ba moto ga ako di Yerosalema mi Anitokiya yayi. **XXVIII** Kina Nyi Koto Laka ki'di bo ma koto moto di mi longö lijë, möyi mo ro Agabo, ngi kënyi toro tiya lende. Bo iya te, seyï ma löbu edi kako kila'ba mi dayayi pili. (Seyï mo nime na kila'ba 'jaa tonë mi kada ma Kolawodiyo kedi ro bo dolijo 'ba Romo ne.) **XXIX** Kina odo bilaka 'ba kanisa ame ga Anitokiya yayi ne kuwö lende nima Agabo kiya ne 'deni tara tine, lijë pili ro kotokoto i'di girisi ngi kozo ame lijë kedi timo ne tara 'do tokonyi löndö nni ame ga mi dayayi 'ba Yudayi ne timo. **XXX** Lijë ireke girisi nima ki'di közi Baranaba ni tine, na Baranaba ni ti Solo koto ngi kari zi löbu 'ba kanisa ma mi Yerosalema.

XII

Erode Odo Gomo Ro Bilaka 'Ba Kanisa

I Mi kada naga nima na nere Erode ki'di ro bo ngi todo gomo ro bilaka 'ba kanisa. **II** Bo i'di kupö Yakoba löndö 'ba Yowani ni ti mbele. **III** Kina odo bo kongö lende nime konmi 'deni doki'di löbu 'ba Yudayi ni tine, bo ololo ngi nduwë to'do

mo rɔ ma kɛnyɛ. Bo i'di bo kanya abo ga ɲɔ̃ kinda'ba Pītōrō. Lende nima o'dɔ rōnī mī kada 'ba karama 'ba Pasaka. ^{IV} Kina ki'di Pītōrō ɲɔ̃ mī maboso, bo kanya 'butɛ dōomu dɔkɔtɔ koloma rɔ toda mo rɔ sowɔ sowɔ. Erode o'dɔkɔ 'dɔ bo kodɔ karama dɔ Pītōrō kɔmɔ bilaka pili di pōtō kada 'ba Pasaka nima, ^V na bo ki'di Pītōrō ɲɔ̃ 'dɔ koloma mī maboso. Tine bilaka 'ba kanisa ɛdi nduwɛ rɔ tititi Boko'ba 'dɔ kokɔnyi Pītōrō.

^{VI} Mī korɔndɔ ame gba di kɔmɔ bi kɛzɛ 'ba kada nima Erode kiteri todɔ karama dɔ bo yīmo ne, i'di bo kō'dō 'deni mī maboso yayi mī lōɲgō bo kanya riyō. Udōdu bo ti zingiri riyō 'do, ki'di bo kanya kɔrɔ pili rɔ gɔ kpadōrī 'ba maboso mo nima. ^{VII} Tine yɔ na malayika 'ba Boko'ba kɔdɔ ɲɔ̃ zi bo di mī maboso yayi, kina bi kɔrɔ koyi mī rō 'ba maboso nima ɲɔ̃ pili yaga. Malayika nima okɔsɔ dɔkɔnyɔ bo kindiɲi bo yaga, iya te, “Ēnyī welo tɔrɔ.”

Kina zingiri tōnɛ ga kilayi ɲɔ̃ gɔ dōnnī yaga di kōzī bo. ^{VIII} Malayika nima iya te, “Udōdu gasi 'ba gɔ bɔɲgɔ 'bī kusu wari 'bī ndiyī.”

Kina ɔdɔ Pītōrō ko'dɔ wa naga nima 'deni pili tara tine, malayika nima iya te, “Olo bɔɲgɔ ma lōbu 'bī rōyī kōsō gɔma.”

^{IX} Kina Pītōrō kōsō ɲɔ̃ gɔ malayika nima kɔdɔ kari yaga di mī maboso. Tine bo ikali lende nima malayika ko'dɔ ne dɛ laka, inda za zi bo kɔzɔ nyī na kɛdī ko'de dɔ bo. ^X Kina lijɛ kiteli bo kanya ma dɔgba mo ɲɔ̃, lijɛ kiteli ma di gɔmo 'bōwu, lijɛ kari kōmō kpa reki 'ba maboso ame 'dɔ kari ɲɔ̃ mī gawo ne. Kpadōrī yamo nima urōgō rōnī ɲɔ̃ yaga gɔ dōnī, lijɛ kɔdɔ nduwɛ kari rɔ gɔ kɔrī 'ba

mī gawo. Di yayi na malayika nima kari ē'bēnī ngī kola Pītōrō.

XI Tine na 'jaa Pītōrō kikali gɔ wa nima ko'dɔ rōnī zi bo ne. Bo iya te, “Rɔ ma laka mikali 'deni ngī Boko'ba na me koja malayika 'bēnī kako kɔmɔ ma di kōzī Erode, gbī di zi gomɔ ame bilaka löbu 'ba Yudayi ko'dɔkɔ to'dɔ mo zō ne.”

XII Kina ɔɔ bo kikali gɔ bi 'deni di yayi tara tine, bo ari ngī liɲɔ 'ba Mariya ma 'ba Yowani ame kidēki möyī bo mɔtɔ gbī rɔ Marako ne. Bilaka 'ba kanisa ma konzi ototo rōnnī 'deni yayi kēdī rɔ tititi Boko'ba 'dɔ kokɔnyi Pītōrō.

XIII Bo ukökö kpadōrī 'ba reki 'ba rɔ liɲɔ nima. Kina nyiti mɔtɔ ame kēdī ko'dɔ ndobo mī liɲɔ nima yayi, möyī mo rɔ Roda, kari ngī tonɲɔ mo.

XIV Tine loko ari kuwō ngī rɔ mugu Pītōrō. Kina ɔɔ loko kikali 'deni rɔ mugu bo tara tine, loko ngī rɔ lɔɲɔ rɔ mbēmbē gɔ kō'du mo. Kina loko kirija ngī titi kileki tiya mo zi ya ma laki naga nima gba kinza loko kurögö kpadōrī yaga. Loko iya te, “Pītōrō na me 'dē yaga 'dē yayi.”

XV Lijē iya zini tēgē, “Rumō na kōsō 'deni dōyī.”

Loko iya te, “Rɔ ma laka bo ēdī yayi.”

Lijē iya te, “Mɔtɔga malayika 'ba tonɲɔ gɔ bo na.”

XVI Tine Pītōrō ēdī gba rɔ tukökö kpadōrī 'ba reki nima. Kina lijē kari kurögö kpadōrī ngī ko'ja rɔ bo, na lende mo kigayi lijē ngī. **XVII** Bo ombi kōzī bo zinnī 'dɔ lijē kudumō titi yaga. Na bo kiyētī gɔ wa ame Boko'ba ko'dɔ zi bo koja bo yaga di mī maboso ne. Bo iya te, “Ari kiyake lende nime zi Yakoba gbī ti löndö ze mɔtɔ ga.”

Kina bo kënyī ngī kari nduwē bito to ne ga.

XVIII Kina ɔɔ kōmō 'deni mī kano bi tine, kōmō lisa ma löbu ti rō kilē'di ila'ba ngī zi bō kanya tōnē ga kpa maboso ne. Lijē ikali dē wa'di na ko'do rōnī 'deni zi Pītōrō. **XIX** Kina Erode ki'di lijē ngī 'do toma Pītōrō, ne tine lijē o'ja bo dē du te. Gō kō'du mo na bo koloma ngī rō tititi kpēnnī ki'di 'do kupō lijē yaga.

Tölē 'Ba Erode

Tēnyī 'ba Erode di dōyayi 'ba Yudayi yayi na bo kari koloma Kayisariya. **XX** ɔɔ bo kēdī 'deni rō ndo'ji ti bilaka 'ba Tura ni ti Sidona na lijē koja bilaka 'bēnnī mōto ga ngī kari tilende ti bo. Dōgba mo lijē i'di bō mōto rō Bolaseto rō bō dō rō 'ba n̄ere na titi kokonyi lijē. Tine na lijē kari kilende zi Erode 'do ki'di mī bo këyī rōnnī, rōmōyī bilaka 'bēnnī ga oloma rō tugō nyōnyu di dōyayi abo. **XXI** Kina bo kuwōwō lende mo ngī 'do bilaka kototo rōnnī mī kada nima mī kpa kototo. Kina bo kolō bōngō abo 'ba n̄ere ngī, bō kari koloma dō kiti abo kilende zi bilaka naga nima pili. **XXII** Tine na lijē pili kënyī ngī kulōri kozo timo, iya te “Ame bilaka lesi na dē kpe kēdī kilende, Boko'ba na.”

XXIII Kina malayika 'ba Boko'ba kako kodo rokō'ɔ ngī dō bo, rōmōyī bo i'di bilaka 'deni kebe za tilēlu bo kola Boko'ba. Kina kuru konyo wa 'ba mī bo ngī, bo kolē yaga.

XXIV Mī kada naga nima na bilaka ma konzi kinda'ba lende 'ba Boko'ba ngī. Kina bilaka 'ba kanisa konzi ngī rō ma kënyē. **XXV** Tine Baranaba ni ti Solo ote ndobo 'bēnnī 'deni di mī Yerosalema na lijē kileki ngī kari Anitokiya. Lijē ogba Yowani

tönë kîdëkî möyî mo môtô gbî rɔ Marako ne ngî kari tînnî.

XIII

Toja Baranaba Ni Ti Solo

^I Bɔ kumë lende 'ba Boko'ba môtô ga ti bɔ kɔmɔ kiyandi ni ëdî gbî mî lɔngö bilaka 'ba kanisa mî Anitokiya yayi. Lijë na rɔ Baranaba ni ti Simona ame möyî bo môtô gbî rɔ Bɔ Kölu ne, ti Lukiyö di Kurënë, ti Manaya ame rɔ bɔ murë ma kiyöbu bi kɔtɔ ti bɔ dɔlɔŋɔ Erode ma dɔgba tönë bine ne ti Solo. ^{II} Kina ɔdɔ lijë kebe ngî mî kada môtô to'dɔ mötu zi nɛre Boko'ba gbî toro kpënnî tine, Nyî Kɔtɔ Laka iya zînnî, tégë, "Ozake Baranaba ni ti Solo zö 'dɔ lijë kari to'dɔ ndobo ame migeli lijë dömöyî mo ne."

^{III} Kina bilaka 'ba kanisa naga nima koloma ngî rɔ toro kpënnî ti mötu ko'dɔ. Kina lijë ki'di közînnî ngî dɔ Baranaba ni ti Solo koja gɔ kɔri.

Kupuriyö

^{IV} Kina ɔdɔ Nyî Kɔtɔ Laka koja Baranaba ni 'deni ti Solo kari tara tine, lijë ari ngî Selokiya ame ngɔsi kpa mini löbu ne. Di yayi tine, na lijë këkî ngî mî sorope kari mî dɔyayi 'ba Kupuriyö. ^V Lijë ari kömö mî gawo 'ba Salami. Kina lijë kari ngî tiya lende 'ba Boko'ba mî rö 'ba mötu 'ba Yudayi ame ga yayi ne. Tine Yowani Marako na koloma rɔ toja laja zînnî.

^{VI} Lijë ënyî di yayi kari nduwë rɔ mî dɔyayi 'ba Kupuriyö nbö kömö mî gawo 'ba Papo. Di yayi na lijë kari kondɔsɔ ngî ti bɔ kata môtô ko'dɔ rönî rɔ bɔ kumë lende 'ba Boko'ba. Bo rɔ Yudayi

kidëki möyi bo rɔ Barayësu, möyi bo mɔto gbï rɔ Eliyama, 'jɔ 'ba lende mo tégë bɔ kata. ^{VII} Bo ëdi koloma liɔ 'ba turu ma löbu 'ba Romo ame rɔ bɔ dɔliɔ nima ne. Turu löbu nima möyi mo rɔ Serogiya Pɔlo ne ɲgi rɔ bɔ dɔ kitëwu 'ba tikali lende. Kina bo kose Baranaba ni ti Solo ɲgi kako zi bo römöyi bo o'dɔkɔ tuwö lende 'ba Bɔko'ba. ^{VIII} Ne tine bɔ kata nima ö'bö ɲgi yayi tamo dönni römöyi bo o'dɔkɔ dë 'dɔ turu bɔ dɔliɔ nima ki'di dönï gɔ lende 'ba Yësu. ^{IX} Solo ame kidëki möyi mo mɔto gbï rɔ Pɔlo ne ɲgi lɔ ti Nyi Kɔto Laka kina ki'di bo ɲgi kuyi kɔmɔ bo konɔ dɔ bɔ kata nima. ^X Bo iya te, "Ni kole 'ba Satani, ni 'bëyi rɔ bɔ 'bölu gbï rɔ bɔ dɔ kindëndë. Ö'bö to'dɔ ya ti bilaka ame ga rɔ bɔ lende laka ne kebe tuyi mi lende 'ba Bɔko'ba kiya yaga rɔ bëti. ^{XI} Kina me miya ziyi, ɲere Bɔko'ba kodɔ karama mo döyi giri nime. Bo ki'di kömöyi nima kölu yaga kinza ko'ja wa mɔto ra titi mi tö'dö dɔ ndö nime."

Kina gɔ bi kuyi rönï ɲgi rɔ mandölu zi bɔ kata nima. Bo koloma ɲgi rɔ tomomo gɔ bi toma bɔto mɔto ame 'dɔ kokɔkɔ bo. ^{XII} Lende nime i'di turu bɔ dɔliɔ nima ɲgi ki'di dönï gɔ lende 'ba ɲere Yësu. Kö'du 'ba akiyandi nima igayi bo 'deni.

Anitɔkiya Ma Pisidiya

^{XIII} Kina Pɔlo ni kënyi ɲgi di Papo yayi. Lijë ëki mi sorope tumu dɔ mini löbu kari Peroga ame rɔ gawo mɔto mi dɔyayi 'ba Pambuliya ne. Kina Yowani Marako kola lijë ɲgi yayi kileki kari Yerosalema. ^{XIV} Lijë ënyi di Peroga kari nduwë ɲbö kömö Anitɔkiya mi dɔyayi 'ba Pisidiya. Mi kada 'ba rɔ kindawo 'ba Yudayi na lijë kari mi

rö 'ba mötu kari koloma bëri yayi. ^{XV} Kina ɔɔ kideki kö'du ki'di ma Musa kugu 'deni gb̄i ti buku 'ba bo kumë lende 'ba Boko'ba tine, bo ɔɔ rö 'ba mötu naga nima oja laja kari zinni. Lijë iya te, "Löndö ze ga, ɔɔ keddike ti lende ame rö 'ba ti'di mi këddi zi bilaka ko'dokoke tiya mo, iyake."

^{XVI} Kina Polo kënyi ngi toro këyëyi ɔɔ közi bo bi tiya lende. Bo iya te, "Kpe bilaka 'beze ga 'ba Yisarele gb̄i tiye kpe bo löwö ma koro Boko'ba naga nime, uwöke ɔɔma. ^{XVII} Boko'ba ame bilaka 'ba Yisarele pili koro ne igeli lijë 'deni rö 'ba bo ga. Mi kada ma lijë këdi rö atöli mi Ezipeto bo i'di lijë konzi rö mbëmbë. Bo oja lijë 'deni kɔɔ yaga di mi Ezipeto ti tigɔ abo, ^{XVIII} bo koloma rö tonɔɔ gönni mi kɔɔ kɔɔ 'butë sowo ame ga lijë ko'do mi mökö ne. ^{XIX} Bo i'di lijë ka'da bilaka ɔɔbe modomoriyö ame ga këdi koloma mi Kanana ne ngi bo ki'di yayi nima zinni. ^{XX} Lende naga nime o'do rönni 'deni pili mi kɔɔ kɔɔ kuluku modomosowo (450).

Tine Boko'ba i'di bo ko'do burë na koloma rö bo dönni nbö kömö mi kada 'ba bo kumë lende abo Samölë. ^{XXI} Tine lijë ititi Boko'ba 'do ki'di nere rö bo ɔɔliɔ zinni. Kina bo ki'di Solo kole 'ba Kisi di mi göli 'ba Benyimona ngi rö nere ma löbu 'ba dönni nbö kɔɔ kɔɔ 'butë sowo. ^{XXII} Di gomo na Boko'ba kiyese Solo yaga ki'di Dawidi rö bo ɔɔliɔ. Boko'ba iya lende 'deni gö kö'du 'ba Dawidi kɔɔ a nime te, 'Ma ti mi këyi rö mbëmbë gö lende 'ba Dawidi kole 'ba Yisayi römöyi bo o'do wa ame ga pili mo'doko ne 'deni.'

^{XXIII} Yësu di mi kupö Dawidi, bo na Boko'ba ki'di 'deni 'do kɔɔ bilaka 'ba Yisarele di mi tölë

kɔzɔ ame bo kiya 'deni mɔlo ne tara. ^{XXIV} Tine gba kinza Yɛsu kisaki ndobo abo dɛ, Yowani oloma 'deni rɔ tuwɔwɔ mo zi bilaka 'ba Yisarele 'dɔ lijɛ koto dɔnni di mi lende kɛnyɛ 'bɛnni ga gɔ bo kodɔ mini 'ba bapatisi dɔnni. ^{XXV} Kina ko'ja Yowani kɛdi ko'dɔ 'deni kɔzɔ dɔ tote ndobo 'ba bo, bo iya zi bilaka, tɛgɛ, 'Ma na dɛ rɔ bo ame komerike rɔ ma ne. Bo mɔtɔ ɛdi kako to'dɔ ndobo di pɔtɔ ma bine. Bo na lɔbu mbiri di dɔma, ma 'bama mɛdi titiyi. Wari 'ba ndi bo pele minza mɔ'bo tope mo.'

^{XXVI} Kina me mɛdi miya ziye kpe lɔndɔ ame ga rɔ kupɔ Abarayama ne gbi tiye kpe bo lɔwɔ ame ga koroke Boko'ba 'deni ne, ze na me Boko'ba koja laja 'ba tɔmɔ wa di mi tɔlɛ nime 'deni zize. ^{XXVII} Tine bilaka 'ba Yerosalema kpaki ti bulɔbu 'bɛnni ga ikali Yɛsu dɛ rɔ Kurisitɔ ame Boko'ba koja kako dɔliɔ bine ne. Lijɛ ikali 'jo 'ba lende ame ga bo kumɛ lende 'ba Boko'ba kugu mɔlo bine lijɛ kɔ'bɔ tidɛki mo mi kada 'ba rɔ kindawo ne dɛ. Lijɛ oɔo karama dɔ Yɛsu kupɔ yaga, kina me ki'di lende 'ba bo kumɛ lende tɔnɛ ga ko'dɔ rɔni 'deni ŋgi rɔ ma laka. ^{XXVIII} Lijɛ o'ja lende mɔtɔ ame 'dɔ kodɔ karama 'ba tɔlɛ dɔ bo gɔmo ne dɛ pele di rɔ bo, lijɛ oɔo bo ŋgi nduwɛ zi turu bo dɔ yayi Pilato kupɔ bo yaga. ^{XXIX} Kina lijɛ ko'dɔ ŋgi pili kɔzɔ lende ma tɔnɛ ga kugu mɔlo gɔ kɔ'du abo ne tara. Lijɛ utɔti bo dɔ ŋgɛri kogba tɔku bo bɛri di pɔtɔ mo kari kusu mi ti'borɔ 'ba tɔku. ^{XXX} Ne tine Boko'ba i'di bo 'deni ŋgi kodɔ yaga di mi tɔlɛ. ^{XXXI} Ya ame ga koloma rɔ tilingere ti bo di Galilaya kala Yerosalema ne o'ja kinɛ bo 'deni mi tɔ'dɔ dɔ konzi. Kina me lijɛ

kēdī 'deni rɔ tiya lende mo zi bilaka 'ba Yisarele le'jete.

XXXII Kina me dako 'deni tiya lende 'ba laja laka 'ba Boko'ba ziye 'dɔ kikalike ŋgī wa tönē Boko'ba kiya zi 'bu ze löbu ga kiya te bo ēdī ko'dɔ ne, XXXIII kina me bo ko'dɔ 'deni zize ame rɔ kupö 'ba mīnnī ga ne. Bo i'di Yēsu 'deni kɔdɔ di mī tölē. Lende nime na tönē kugu mī Akilēlu ma mī riyö, kiya te, 'Nī na rɔ kole ma. Töne ma na 'deni rɔ 'bu yī.'

XXXIV Lende gɔ tɔdɔ 'ba Yēsu di mī tölē nime kinza yida rɔ bo keŋme dē mī gö ne na Boko'ba kiya bine, kiya te, 'Rɔ ma laka ti mo'dɔ yēyī dɔye ti wa kele tönē ga miya lende mo zi Dawidi ne.'

XXXV Gɔ kö'du mo na me gbī 'dɔ ki'di Dawidi kiya te, 'Inza kola yida rɔ bo laja 'bī keŋme mī gö.'

XXXVI Kina me dikalike 'deni Dawidi o'dɔ ako'dɔkɔ 'ba Boko'ba mī kada 'ba loma abo ga, kina ɔdɔ bo kölē tine usu bo ŋgī ŋgila 'bu bo löbu nnī yida rɔ bo keŋme yayi. XXXVII Ne tine Yēsu na Boko'ba ki'di 'deni kɔdɔ di mī tölē, bo na yida rɔ bo keŋme dē.

XXXVIII Uwöke lende nime laka, löndö ma ga. Kö'du gɔ lende 'ba Yēsu na me ki'di 'dɔ mēdī miya ziye miya te, Boko'ba o'dɔkɔ tola ye gɔ lende kēnyē 'be ga ne. XXXIX Mɔlo tönē bine kö'du ki'di 'ba Musa i'di ye dē kēddike rɔ dɔ ŋgölö di mī laŋba 'ba lende kēnyē 'be ga. Ne bo ame ki'di dōnī 'deni ŋgī gɔ lende 'ba Yēsu ne 'deni rɔ dɔ ŋgölö di mī laŋba 'ba lende kēnyē abo ga pili. XL Kina me mēdī miya ziye, i'dike komoye kandi laka kinza lende tönē ga bo kumē lende

'ba Boko'ba kiya molo bine ga ne ko'do rönni ra ziye. Ame kiya te, ^{XL1} 'Kpe bo kose dōma tōnē ga, oṅgōke ti. Mēdi mo'do lende ame kigayi ye ne, kina ti kōlēke ṅgī yaga, rōmōyī wa naga nime mo'do mī kada ma 'beye nime, odo kiya te kiya pele ziye o'dokōke dē yō ti'di dōye gōmo.' "

Ma Konzi Uwō Laja Laka

^{XLII} Kina odo Pōlo ni kōdo 'deni yaga di mī rō 'ba mōtu di pōtō lende naga nime tine, ya naga nima ititi lijē 'do kako kiya lende nima gbī mī kada 'ba rō kindawo ma di gō ama. ^{XLIII} Di bi tita'ba 'bēnni 'deni di mī rō 'ba mōtu tine, Yudayi ma konzi mōto ga ti bo lōwō ma konzi ame ga koro Boko'ba 'deni ko'do rönni rō Yudayi ne ari ṅgī kōto ti Pōlo ni, kina Pōlo ni kiya lende ṅgī zīnni 'do lijē kō'bō ti'di dōnni gō mī kēyī 'ba Boko'ba.

^{XLIV} Mī kada 'ba rō kindawo ma di gō ama na bilaka 'ba mī gawo nima kōlo ṅgī pili tuwō lende 'ba Boko'ba. ^{XLV} Kina odo Yudayi ko'ja bilaka 'deni kōlo rō ma konzi tara tine, lende mo ēnyē ṅgī minni lijē kebe to'do kowasa tiya kpa kēnyē rō Pōlo. ^{XLVI} Tine Baranaba ni ti Pōlo iya lende ṅgī rō do ṅgōlō zi Yudayi naga nima, kiya te, "Boko'ba o'dokō gō diya lende abo titi dōgba ziye. Ne kina me kilagike e'be 'deni ko'dokōke dē 'do kēddike ti didi ma ṅburuṅburu. Olomake, ti dari eze zi bo lōwō. ^{XLVII} Nere Boko'ba ose lende nime 'deni molo zize, iya te, 'Mi'di yi 'deni rō bi kōpo zi bo lōwō 'do tileme kōri 'ba didi zi bilaka pili 'ba dōyayi nime.' "

XLVIII Kina ɔɔɔ bo löwö naga nima kuwö lende 'ba Pɔlo nime 'deni te tine, lijë ngi ro lonɔ kebe bi to'do yëë'di zi Boko'ba go kö'du mo. Ya ame ga Boko'ba ko'doko 'do kedi ti didi ma nburunburu ne i'di dönni ngi ro ma laka go lende 'ba Yësu.

XLIX Kina lende 'ba nere Yësu kita'ba ngi kogba mi doyayi nima.

L Tine Yudayi ni enyi kari koco zi 'ja bo wa ma koro Boko'ba naga gbi ti bilaka ma löbu 'ba mi gawo nima 'do ko'do wa kenyë zi Pɔlo ni koga yaga di mi doyayi 'benni nima. LI Kina Pɔlo ni komba lupu 'ba ndinni ngi ro lömu ro ya naga nima, lijë kari e'benni Ikoniya. LII Ne tine bo kösö go Yësu ga ma mi Anitokiya yayi 'deni ngi ro lonɔ lo ti Nyi Koto Laka.

XIV

Ikoniya

I Di Ikoniya yayi lende o'do roni gbi zi Pɔlo ni kozo ma ko'do roni di Anitokiya. Lijë ari kiya lende 'ba Boko'ba gbi mi rö 'ba mötu 'ba Yudayi di yayi. Kina Yudayi ma konzi moto ga ti bo löwö ni ki'di dönni ngi go lende 'ba Yësu. II Ne tine Yudayi ame ga kilagi lende 'ba Yësu ne ari ki'di bilaka 'ba dolinɔ nima ngi gbi kenyi ro 'diri ti Pɔlo ni. III Ne pele tara Pɔlo ni oloma titi kigabi yayi tiya lende 'ba nere Yësu ngi ro do ngölö kinza tikere. Kina Yësu ki'di lijë ngi koloma ro to'do wa ma konzi ame ga lende mo kigayi bilaka ne 'do kileme ngi omba lende 'ba mi keyi abo edi ro ma laka. IV Go kö'du mo na ki'di bilaka 'ba mi gawo nima koza minni ngi, ya moto ga ro

ma ko'doko lende 'ba Yudayi ni moto ga ro ma ko'doko lende 'ba Polo ni.

^V Kina Yudayi ni kari kususu kpenni ngi ti bilaka 'ba dolingo nima kpaki ti lobu 'benni ga 'do to'do kosi kasi zi Polo ni ku'du ti doku kupo yaga.

^{VI} Ne tine Polo ni uwö lende mo ngi molo kina lijë kënyi ngi di Ikoniya yayi kirija kari Lusëtura ni ti Darobe ame mi doyyai 'ba Lukoniya ne. Kina lijë kilingere ngi ghi kebe mi dolingo ame ga ngosingosi yayi ne ^{VII} tiya laja laka 'ba Boko'ba zi bilaka.

Polo Ileno Bo Moto Di Lusëtura

^{VIII} Bo moto edi mi Lusëtura yayi ndimo ga enme ngi kpaki riyö kö'bö ro kurutu beri molo go toyö mo. ^{IX} Kina do bo kedï 'deni ro tuwö lende ame Polo kedï kiya ne tine, Polo ongo komo bo na ko'ja ngi bo i'di do bo 'deni ro ma laka go lende 'ba Yesu 'do Boko'ba kileno bo. ^X Polo ilende zi bo ro ma kembe, iya te, "Enyi korö kodoro göyi toro."

Kina bo nima kogori ngi di beri kisaki tilingere di yayi. ^{XI} Kina do tindï 'ba bilaka naga nima ko'ja lende nima Polo ni ko'do ne 'deni tine, lijë pili enyi ngi kozo timo ro ma kembe ro kpenni Lukoniya, kiya te, "Agoro uyi ronnï 'deni ro bilaka mi longö ze."

^{XII} Kina lijë ki'di moyi akoro moto ame kidëki ro Zeyu ne ngi do Baranaba, moto ame kidëki ro Erome ne ngi do Polo romoyi bo na ro bo kiya lende.

^{XIII} Bo do akoro Zeyu nima lino mo edi gönyi reki 'ba gawo nima. Kina bo ko'de ngulö sa ngi kosi kpa reki yayi ti dowöru. Lijë o'doko tumu

ngulö sa naga nima rö roma zi Pölo ni. ^{XIV} Kina ödo Pölo ni ti Baranaba kuwö lende nima ya naga nima ko'doko to'do mo ne 'deni tara tine, meri mo i'di lijë ngi kirica bongo di rönni. Lijë iriña kari mi löngö tindi 'ba bilaka naga nima ti tulöri, kiya te, ^{XV} "Kpe bilaka naga nime, wa'di ga na keddä ko'doke te? Ze gbi rö bilaka lesi kozo kpe te. Dako nime tiya lende 'ba laja laka 'ba Boko'ba ziye 'do ki'di kolake go toro wa ma yawa naga nime yaga koroke rö Boko'ba ame ti didi ne. Bo na me ko'ba mitoro ni ti dayayi gbi ti yöpö ti wa ame ga pili kedä koloma yimo ne. ^{XVI} Molo tönë bine bo ola bilaka 'ba dayayi nime 'deni koloma rö to'do wa ame ga pili lijë ko'doko to'do mo ne. ^{XVII} Tine bo ö'bö tileme rö bo nduwë zi bilaka ti wa ma kele ma bo kedä ko'do. Bo i'di toro ka'di ziye ki'di wa 'ba mi nyaka 'be ga kana 'do keddike rö lono ti akonyo."

^{XVIII} Lende naga nime Pölo ni kiya pele kozo a nime te ne, o'do rö gbege na 'jaa kota ya naga nima di bi tumu roma zinni.

^{XIX} Mi kada do koto moto na Yudayi moto ga kako di Anitokiya ame mi dayayi 'ba Pisidiya ne gbi di Ikoniya. Kina lijë koco ngi zi tindi ma konzi kari ku'du Pölo ti doku. Kina lijë kilala bo ngi yaga di mi gawo nima. Lijë omeri 'benni tégë bo ti köle 'deni. ^{XX} Di potö mo tine, bilaka 'ba kanisa ari tori bo koro ngila bo yayi, kina bo kindiñi ngi kënyä 'böwu kileki kari mi gawo nima.

Tileki Anitokiya Ma Suriya

Mi bi kezë moto na lijë kënyä ti Baranaba kari Darobe. ^{XXI} Lijë ari kiya laja laka 'ba Boko'ba mi

Darobe yayi kina lende kiya 'bënni ki'di bilaka ma konzi ngi kedi ro bo kosö go Yësu. Di yayi tine na lijë kileki ngi kari Lusëtura ti Ikoniya ti Anitokiya mi Pisidiya. ^{XXII} Lijë ilingere ngi nduwë ti tiyandi bo kosö go Yësu ga kebe mi go bi naga nima tiya mo zinni 'do lijë kö'bö ti'di dönni go lende 'ba Yësu ti mi keddä, iya te, “Ze pili dedä dombike gomö titi ro ma kënyë gba kinza do'jake nere löbu 'ba Boko'ba nime.”

^{XXIII} Lijë i'di ya motö ga ro löbu 'ba kanisa mi go bi naga nima pili. Kina lijë koloma ngi ro to'do mötu tinni toro kpënni gbä tititi Boko'ba 'do kongö gönni römöyü lijë i'di dönni 'deni go lende abo. ^{XXIV} Kina lijë kënyü ngi kilingere nduwë kebe mi döyayi 'ba Pisidiya nbö kömö mi döyayi 'ba Pambuliya. ^{XXV} Lijë ari kiya lende 'ba Boko'ba mi gawo 'ba Peroga, na lijë kiteli ngi kari Ataliya.

^{XXVI} Di yayi na lijë këki mi sorope kileki Anitokiya. Go bi nima na tönë bilaka 'ba kanisa koja lijë di teyi kari to'do ndobo nime ti mi këyü 'ba Boko'ba ne. Kina me ndobo mo tönë lijë ote 'deni. ^{XXVII} Kina ödo lijë kömö 'deni yayi tine lijë ototo do bilaka 'ba kanisa ngi, lijë këyëti go wa ame ga pili Boko'ba ko'do zinni, gbä ti ame Boko'ba kumö kori 'deni zi bo löwö ame ga kinza ro Yudayi ne ti'di dönni go lende 'ba Yësu. ^{XXVIII} Kina lijë koloma ngi kigabi yayi ti bo kosö go Yësu ga ama yayi ne.

XV

Kpa Kototo 'Ba Bo Laja Mi Yerosalema

^I Ya mɔto ga ako di Yudayi mi Anitokiya yayi koloma ro tiyandi bilaka 'ba kanisa, iya te, a mɔto ngi ro tomɔ di mi tolɛ zinni inza koto te tine nge ɔdo kilele lijɛ go kɔ'du ki'di 'ba Musa.

^{II} Kina lende nime ko'de kowasa ma lɔbu ngi mi lɔngɔ Pɔlo ni ti ya naga nima. Kina bilaka 'ba kanisa koja Pɔlo ni ngi ti Baranaba ti ya mɔto ga di mi lɔngɔ lijɛ yayi kari Yerosalema, rɔmɔyi 'do lijɛ kari kiya ndi lende nime ti bo laja 'ba Yɛsu ga gbi ti lɔbu 'ba kanisa mɔto ga.

^{III} Kina ɔdo bilaka 'ba kanisa 'ba Anitokiya koja lijɛ 'deni go kori tara tine, lijɛ udɔ ngi kebe mi doyyayi 'ba Pɔnikɛ ti Somorona. Di mi go bi naga nime pili lijɛ ilingere nduwɛ ti tiya lende 'ba bo lɔwɔ ame ki'di dɔnni 'deni go lende 'ba Boko'ba ne. Go kɔ'du mo na bilaka 'ba kanisa ngi pili ro lɔɔ.

^{IV} Kina ɔdo lijɛ kɔmɔ Yerosalema tine, bilaka 'ba kanisa ti ya ma lɔbu mo ga ti bo laja 'ba Yɛsu ga ota lijɛ ngi ro nba. Kina lijɛ koloma ngi ro tiyɛti go wa ame ga Boko'ba ki'di lijɛ ko'do ne. ^V Tine Parosi mɔto ga ame ki'di dɔnni 'deni go lende 'ba Yɛsu ne, iya te, "I'dike kilele bo lɔwɔ naga nima, 'do kiyake gbi zinni go lijɛ ko'do kɔ'du ki'di ame ga pili Musa kugu ne."

^{VI} Kina bo laja 'ba Yɛsu ga kototo dɔnni ngi ti bilaka ma lɔbu 'ba kanisa tiya kori 'ba lende nime. ^{VII} Kina ɔdo lijɛ kiya lende nime 'deni ngi kari timo ro go kowɔ tine, Pitɔrɔ ɛnyi tɔro kilende zinni, iya te, "Lɔndɔ ma ga, ikalike 'deni tɔnɛ mɔlo bine, Boko'ba igeli ma di mi lɔngɔ ye ki'di 'do bo lɔwɔ kuwɔ lende 'ba laja laka abo di zɔ 'do lijɛ ki'di dɔnni gɔmo. ^{VIII} Bo na ro bo kikali

lende 'ba mi bilaka pili ro kotokoto. Kina me bo i'di Nyi Koto Laka abo 'deni gbi zinni kozo ma tone bo ki'di zize ne tara, go ko'du mo 'do kileme lijé 'deni ro 'ba bo ga. ^{IX} Bo o'do geli de zinni. Bo ikali lijé i'di donni 'deni go lende nime, kina me bo ki'di lijé 'deni ro ma kopo di mi lende kenyé 'benni ga. ^X Ne go wa'di na keddi ko'dokoke tiyozo Boko'ba gomo? Go wa'di na ko'dokoke ti'di ya naga nima 'do ko'do ko'du ki'di ma kitigo ame 'bu ze lobu ga ko'bo de to'do mo kina ze gbi do'bake de to'do mo ne gomo? Kinza ko'doke de tara. ^{XI} Nere ze Yesu o'do mi keyi 'deni zize Yudayi 'do di'dike doze go lende abo 'do bo komo ze yaga di mi tole. Kina me bo ko'do 'deni gbi ko tara zinni ya ame ga kinza ro Yudayi ne."

^{XII} Di potó lende 'ba Pitóro nime na bilaka naga nima kudumo ngi pili. Kina Baranaba ni ti Polo kebe ngi tiyeti go lende 'ba go koto ame ga Boko'ba ki'di lijé ko'do mi longo bo lowo ne.

^{XIII} Kina odo Baranaba ni ti Polo kote tiya lende ma 'benni 'deni tine, Yakoba enyi toro tilende, bo iya te, "Londó ma ga, uwóke doma. ^{XIV} Simona iyeti lende 'ba konyi nime Boko'ba ko'do zi bo lowo ne 'deni tone molo bine, ame Boko'ba ki'di bo lowo moto ga 'deni ro 'ba bo ne. ^{XV} Lende 'ba Boko'ba ma tone ga bo kume lende kugu bine ne iya ko'du nime gbi kozo a nime te. Bo iya te, ^{XVI} 'Medi mileki mako kada moto. Kina ti mubo ligo 'ba Dawidi 'deni ngi ro ma lolowo. Itiko 'deni yaga, ne tine ti mo'ba ngi kitigo kileki teyi. ^{XVII} Ti mo'do tara 'do bo do'be moto ga kikali ma ro nere 'ba donni. Kina bo lowo ame ga pili mi'di 'deni ro 'bama ga ne ti kako 'deni ngi zo.

XVIII Ame na ro lende 'ba Boko'ba.' Ze dikalike 'deni tonë molo bine.

XIX Ne 'bama miya te kinza di'dike lende ma kirindi ma tara de zi bo lowo naga nima ki'di donni 'deni go lende 'ba Boko'ba ne. **XX** Waraga na go duguke zinni kiya te, kinza lijë konyo yida ame ga kumu zi akoro ne de, kinza lijë ko'do yeri de, yida ame ga kumu ngongoro mo de ne kinza lijë konyo de gbi, kinza lijë kuwe roma de.

XXI Lende ma mbowa nime na nge 'do doseke zinni, romoyi ko'du ki'di ame Musa kugu ne ota go to'do wa naga nime 'deni pili di zize. Ze Yudayi do'böke tonë molo bine nduwe ro tidedi ko'du ki'di naga nime mi kada 'ba ro kindawo mi ro 'ba motu ze ga. Mi gawo ame ga pili bilaka ze ga keddi yimo ne, oloma nduwe ro tiyeti ko'du ki'di naga nime zize."

Ndose 'Ba Bo Lowo

XXII Kina bo laja 'ba Yesu ga ti bilaka 'ba kanisa pili ti ya ma lobu mo ga kigeli ya moto ga ngi di mi longo lijë yayi 'do koja kari Anitokiya ti Polo ni ti Baranaba. Kina lijë kigeli ya ma lobu moto ga ngi riyö di mi longo lijë ro Sila ni ti Yuda ame kidedi moyi mo moto gbi ro Barasaba ne.

XXIII Kina lijë kugu waraga ngi ki'di zi ya naga nima 'do kari timo. Lende ma kugu mi waraga mo na me, "Ze bo laja 'ba Yesu ga gbi ti bilaka ma lobu 'ba kanisa, ze ro londö ziye. Kina me deddi dugu waraga nime ziye kpe londö ma mi Anitokiya ti Suriya ti Kilikiya kpe ame kinzake ro Yudayi ne. Dumötö ye pili laka. **XXIV** Duwö ko'du mo tegë boto moto to ne ga ari di bine ziye kari kogba doye konbenbe ye ti lende kiya 'benni

ga. Boto naga nima ze na dē doja lijē. ^{XXV} Go kö'du mo na me dototo doze digeli ya naga nime 'do doja kari ziye yayi ti Baranaba ni ti Polo ame do'o lijē kulöwö ne. ^{XXVI} Lijē na gbi ro ya ame ga kilaña go didi nni 'deni to'do lende 'ba nere ze Yēsu ne. ^{XXVII} Kina me dēdi doja Yuda ni ti Sila kari ziye. Lijē ēdi kari kiya lende naga nime gbi ti kpenni ziye kozo ame dugu mi waraga nime ne tara. ^{XXVIII} Lende ze ti lende ame ga Nyi Koto Laka 'ba Boko'ba kiya zize ne na me. Kinza di'di lende ma kirindi kulöwö dē ziye. Wa ame ga 'do ko'doke ne kina nge me. ^{XXIX} Kinza konyoke wa ame ga kumu zi akoro ne dē, yida ame ga kumu ngongoro mo dē ne kinza konyoke dē gbi, kinza kuwēke roma dē, kina kinza ko'doke yeri dē. Odo kiya te kolake go wa naga nime 'deni pili kina laka. Ame na ro go ro lende 'ba waraga ze nime.”

Lɔŋɔ 'Ba Bo Löwö

^{XXX} Kina bilaka 'ba kanisa koja ya naga nima ngi kari koto ti waraga nima. Lijē ari nduwē mi kori 'benni nima nbö lijē kömō Anitokiya. Kina odo lijē kömō 'deni yayi tine, lijē ototo do bilaka 'ba kanisa ngi pili bi koto ki'di waraga nima teyi. ^{XXXI} Ya naga nima idēki waraga tönē na lijē ngi pili ro lɔŋɔ go kö'du mo, römöyi lende mo ga okonyi lijē 'deni. ^{XXXII} Tine Yuda ni ti Sila oloma titi kigabi tinni yayi. Lijē ro bo kumē lende 'ba Boko'ba kina lijē koloma ngi ro tokonyi ya naga nima ti lende ame ga 'do ki'di lijē kēdi ti mi kēddi ne. ^{XXXIII-XXXIV} Tine di pötö mo na ya naga nima koja lijē ngi go kori, iya te. “Arike ti mi keyi.”

Kina lijë kileki ngi kari mi Yerosalema zi ya ame ga koja lijë ne.

XXXV Tine Pölo ni ti Baranaba oloma 'bënni titi kigabi Anitokiya yayi. Lijë oloma ngi nduwë ti ya mato ga ro tiyandi bilaka gbi tiya lende 'ba laja laka 'ba nere Yësu. **XXXVI** Kina odo lijë koloma 'deni kigabi yayi tine, Pölo iya zi Baranaba, iya te, “Dari tori bilaka 'ba kanisa ame ga mi dolinjo ma tonë ga diya lende 'ba laja 'ba nere Yësu teyi ne go dari donjo odo lijë edi tondo ga?”

XXXVII Baranaba o'doko 'do Yowani Marako kari tinni. **XXXVIII** Ne tine Pölo iya te inza ro ma laka zi bo nima 'do kari tinni, romoyi tonë pa bine bo ola lijë Pambuliya kinza ma bo kari de nduwë tinni tote ndobo nima yo. **XXXIX** Kina lijë kamo ngi go lende nime, lijë koza gonni ngi. Baranaba ogba Marako ti bo, lijë kari mi doyyai 'ba Kupuriyo.

XL Tine Pölo igeli 'ba bo ro Sila na go kari ti bo. Bilaka 'ba kanisa ititi Boko'ba 'do konjo gonni. Kina lijë kari ngi. **XLI** Lijë ilingere kebe mi doyyai 'ba Suriya ti doyyai 'ba Kilikiya. Kina lijë koloma ngi nduwë ro tiyandi bilaka 'ba kanisa di yayi 'do lijë ko'bo ti mi keddi.

XVI

Tösö 'Ba Timatiyo

^I Pölo ni ari komo Darobe lijë kala nbö Lusëtura. Bi mo nima bo mato möyi mo ro Timatiyo ro bo kosö go Yësu edi teyi. Ma bo ro Yudayi ma ki'di doni 'deni go lende 'ba Yësu, tine 'bu bo ro Giriki. ^{II} Bo nime ro Timatiyo ne bilaka

'ba kanisa ame ga Lusëtura ni ti Ikoniya ne iya lende abo pili rɔ ma laka. ^{III} Gɔ kö'du mo na Pɔlo o'dɔkɔ togba Timatiyo ti bo mi lingere nima. Ne tine Yudayi ame ga kedi koloma mi dɔyayi nima yayi ne ikali 'bu 'ba Timatiyo rɔ Giriki. Kina Pɔlo kilele bo ngi 'dɔ ki'di bo kedi rɔ Yudayi.

^{IV} Kina lijë kilingere ngi nduwë kebe mi dɔ gawo 'ba dɔyayi nima ti tiya ndose tönë bɔ laja 'ba Yësu ga ti löbu ma mi Yerosalema kose zi bilaka 'ba kanisa to'dɔ mo ne. ^V Kina bilaka 'ba kanisa kö'bö ngi ti'di dönni gɔ lende 'ba Yësu ti mi keddä. Kina bilaka ma konzi mɔtɔ ga ki'di dönni ngi gbï gɔ lende 'ba Yësu kozoli rönni ti bilaka 'ba kanisa.

Nyi 'Ba Pɔlo Di Torowa

^{VI} Tine Nyi Kɔtɔ Laka ota gɔ Pɔlo ni ngi di bi tari tiya lende 'ba Boko'ba mi dɔyayi 'ba Asiya. Kina lijë kari ngi kebe mi dɔyayi 'ba Parugiya ni ti Galatiya. ^{VII} Lijë ari kömö dɔ maga 'ba Musiya. Lijë o'dɔkɔ 'dɔ tari tilingere kebe mi dɔyayi 'ba Bituniyö. Ne tine Nyi Kɔtɔ Laka 'ba Yësu ota gönni ngi di bi tari. ^{VIII} Kina lijë kari ngi nduwë kebe mi Musiya nbö kömö mi gawo 'ba Torowa ame ngosi kpa mini löbu ne. ^{IX} Mi korɔndɔ mo nima na nyi ko'de ngi dɔ Pɔlo kileme bɔ mɔtɔ di mi dɔyayi 'ba Makedoniya kedi kɔrɔ yayi koma'jo rönzi zi bo, iya te, "Ako tokonyi ze di mi Makedoniya bine."

^X Di pötö nyi 'ba Pɔlo nime na dënyï ngi dɔmo tari Makedoniya. Römöyï dikali 'deni di gɔ nyi nima Boko'ba o'dɔkɔ ze gɔ dari diya laja laka abo zi ya naga nima.

Ludiya Di Pilipöyî

^{XI} Kina dëki ngî mi sorope di Torowa yayi dumu dari mi döotu mato kidëki möyi mo ro Samotorake. Mi bi kezë ma di pötö mo na dari nduwë ti sorope dömö mi gawo mato kidëki möyi mo ro Napoli. ^{XII} Di yayi na dilingere ngî ti ndize dari Pilipöyî gawo mato ma löbu 'ba Makedoniya. Tine bilaka mo ga me ro Romo. Kina doloma ngî do'do tö'dö titi do ndö tara yayi.

^{XIII} Mi kada 'ba ro kindawo na dënyî ngî di mi gawo dari kpa yöpö. Domeri 'beze diya te mato ga bi 'ba mötu 'ba Yudayi ti këdi yayi. Kina dari doloma ngî ro tiya lende zi 'ja ame ga kototo dönni yayi ne. ^{XIV} Tine 'ja mato ro Ludiya ëdi mi löngö lijë yayi. Loko di Towatira ro bo ndögö 'ba bonjo kasi, ne loko ro bo koro Boko'ba. Kina do do loko kuwö lende ame ga Polo kiya ne 'deni tine, Boko'ba omba dökî'di ni ngî loko ki'di dönî gomo. ^{XV} Kina dodö mini 'ba bapatisi ngî dönî gbî ti bilaka 'ba mi lijo 'bëni ga. Loko oma'jo rönî zize kiya te, "Do komerike mi'di doma 'deni ngî ro ma laka go lende 'ba nere Yësu, ako kolomake lijo ma."

Kina loko ko'do atiri ngî goze dari lijo 'bëni ro nba.

I'di Polo Ni Mi Maboso Di Pilipöyî

^{XVI} Mi kada ma do koto mato ko'ja dëdi dari mi bi 'ba mötu kina doze kondoso ngî ti nyiti nöki mato. Nöki 'bëni mo i'di loko koloma ro tumë lende. Loko ro atoli 'ba ya mato ga, na lijë kö'bö ngî nduwë to'ja girisi ro mbembë go tumë lende 'bëni nima. ^{XVII} Kina loko kebe ngî ro tozi goze,

ze ti Pɔlo ni, ti tulɔri tuwɔwɔ mo kiya zi bilaka tɛgɛ, “Ya naga nime lijɛ na rɔ bo laja 'ba Bɔko'ba ame mitɔrɔ ne. Lijɛ ti kiya kɔri 'ba didi ngi ziye.”

XVIII Loko oto to'do lende 'bɛni nime kɔzo a nime te nduwɛ ɳbɔ mi kada do konzi. Kina kata ngi dɔki'di Pɔlo kɛnyi kamo do nɔki nima, kiya te, “Milende ziyi ti kɔzi kakpa 'ba Yɛsu Kurisitɔ, ɛnyi yaga di do nyiti nime.”

Kina nɔki tɔnɛ kola nyiti nima ngi. **XIX** Kina ɔdo bo dɔni ga kikali 'deni loko inza ko'de yamo kpe zinni tine, lijɛ ari ngi kinda'ba Pɔlo ni ti Sila kilala koto kari zi turu 'ba dɔnni ga mi bi 'ba burɛ. **XX** Lijɛ ari kiya zi turu naga nima yayi tɛgɛ, “Ya naga nime lijɛ rɔ Yudayi. Lijɛ ɛdi rɔ tirasi do bilaka 'ba mi gawo ze nime. **XXI** Lijɛ ebe tiyandi bilaka ti dɔlɛti ame ga kɔ'du ki'di ze 'ba Romo kota gomo 'deni ne.”

XXII Kina tindi 'ba bilaka naga nima kolɔdo ngi do Pɔlo ni ti Sila. Tine turu mo ga i'di bo kanya ngi kirica bɔngɔ yaga di rɔ Pɔlo ni koloma rɔ tomba mo ti nyɔ'bo. **XXIII** Bo kanya naga nima omba Pɔlo ni ngi rɔ ma kɛnyɛ koto ki'di mi maboso. Turu naga nima ose gomo kitigo zi bo do maboso nima 'do kɔngɔ go Pɔlo ni laka kinza kusu rɔnni ra. **XXIV** Bo nima oro kɔ'du 'ba turu naga nima. Go kɔ'du mo na bo ki'di Pɔlo ni ngi mi rɔ ame ɳbɔ zana maboso ne kudɔdu ndimo mi lɔngɔ kpa kulugbu ma kirindi.

XXV Mi zana korɔndo 'deni tine na lijɛ koloma ngi rɔ to'do mɔtu toba ɳgala zi Bɔko'ba. Kina bilaka ma laki ame ga mi maboso yayi ne koloma ngi rɔ tuwɔ dɔnni. **XXVI** Mbowa yo na kizikizi ma lɔbu ki'di dɔni ngi. Mi maboso nima ebe ngi

pili tiyaya rönñi, kpadörì mo ga kurögö rönñi pili yaga. Kina zingiri ame ga kudödu közi bilaka 'ba maboso timo ne kope rönñi ngi pili yaga gɔ dönni. **XXVII** Bɔ dɔ maboso nima ongo bi di bi tö'dö o'ja kpadörì pili kurögö rönñi 'deni yaga. Bo omeri 'ba bo tégè bɔ maboso ti kirija 'deni. Kina bo koto mbele abo ngi 'dɔ tupö rɔ bo timo yaga. **XXVIII** Tine Pɔlo ulörì rɔ ma kembe kilende zi bo, iya te, “Kinza kupö röyi dè, ze na me pili bine.”

XXIX Bo idèki bɔ mɔtɔ ko'de pa'do zi bo. Kina bo kirija ngi kari rö ame Pɔlo ni ti Sila kèdi yimo ne, bo kari kolɔdɔ kòmönñi ti tikere ngi ti rɔ kilè'di rɔ mbembè. **XXX** Kina bo koja lijè ngi yaga di yayi, bo ititi lijè, bo iya te, “Nere ma ga, wa'di na gɔ mo'do 'dɔ ki'di kɔmɔ ma yaga di mi tölè?”

XXXI Pɔlo iya te, “I'di döyi rɔ ma laka gɔ lende 'ba nere Yèsu, kina bo ti kɔmɔ yi ngi pili ti bilaka 'ba mi liɔ 'bi ga di mi tölè.”

XXXII Kina lijè kiyèti lende 'ba nere Yèsu ngi zi bɔ nima pili ti bilaka 'ba liɔ abo ga. **XXXIII** Bɔ nima urögö kɔmɔ 'böŋö 'ba nyo'bo ame ga mi yida rönñi ne ngi pili mi korɔndɔ nima. Kina lijè kodɔ mini 'ba bapatisi ngi dɔ bo pili ti bilaka 'ba liɔ abo. **XXXIV** Bo oto lijè kari rö abo ki'di akonyo zinnì. Gɔ kö'du mo na bilaka 'ba liɔ abo ga ngi pili rɔ lɔŋɔ römöyi lijè i'di dönni 'deni gɔ lende 'ba Boko'ba.

XXXV Mi bi kèzè mo nima na turu koja bɔ kanya kari kiya zi bɔ dɔ maboso nima iya te, “I'di ya naga nima kari è'bènni.”

XXXVI Bo nima ari kiyēti zi Pōlo ni tēgē, “Laja ako zō bine di zi turu ma löbu, iya te, 'do karike e'be. Kina arike ti, ti mī këyi.”

XXXVII Pōlo ileki kiya zi bo kanya naga nima, iya te, “Turu 'be naga nima lijē i'di komba ze kōmō bilaka kinza ma kititi bicī lende ze dē yō. Ze ame aa rō bilaka 'ba Romo ne, lijē i'di koboso ze bine rō ma sari. Kina me tēgē lijē kēdi ko'doko 'do toja ze gbī lowo yaga. Lende nima ele dē. Gbagba lijē mo na ngī gō kako bine koja ze yaga gō dari.”

XXXVIII Kina bo kanya naga nima kileki ngī kari kiyēti kpa Pōlo nime zi turu naga nima. Kina odo lijē kuwō 'deni kiya te Pōlo ni ti Sila rō bilaka 'ba Romo tine, lijē ngī rō tikere gō kō'du mo. XXXIX Kina lijē kari ngī mī maboso yayi tileki kpēnni zi Pōlo ni 'do kola lijē gō lende nima. Lijē oja Pōlo ni yaga di yayi kiya teyi 'do kënyi kari yaga di mī gawo 'bēnni nima. XL Kina Pōlo ni kënyi ngī di mī maboso yayi kari liṅṅ 'ba Ludiya tori bilaka 'ba kanisa. Lijē ari kiya lende zi bilaka naga nima 'do koloma ti mī kēddi. Kina lijē kari e'bēnni ngī di mī gawo nima.

XVII

Tesalonika

I Lijē ari nduwē mī lingere 'bēnni nima kebe mī gawo 'ba Ambipōli ni ti Apōloniya kōmō Tesalonika. Rō 'ba mötu 'ba Yudayi ēdi yayi.

II Kina Pōlo kari ngī yīmo mī lōngō bilaka ame ga kototo dōnni yayi ne, kōzo ma bo kēdi ko'do mōlomōlo naga tara. Bo oloma rō to'do kowasa tinni mī kada 'ba rō kindawo ma do mōta 'do, III tiyēti gō lende 'ba mī buku 'ba Boko'ba

zinni, tégè lende naga nima kugu ne ileme 'deni Boko'ba iteri 'deni molo 'dɔ gomo ko'dɔ Kurisitò ame bo koja kako dɔliɔ nime ne gɔ kényi kɔdɔ yaga di mi tölè. Pɔlo iya te, “Yèsu nime mèdi miya lende mo ziye ne, bo na rɔ Kurisitò.”

^{IV} Kina bilaka naga nima mɔto ga kuti ngi gɔ lende 'ba Pɔlo, kɔdɔ'bo rɔnni ngi tinni lijè ti Sila. Kina Giriki ma konzi mɔto ga ame ga koro Boko'ba 'deni ne kɔdɔ'bo rɔnni ngi gbì tinni ti 'ja ma rɔ koro ma konzi mɔto ga. ^V Tine na lende nime kényè ngi mi Yudayi mɔto ga. Kina lijè kari kotɔto ya ma kèdi kulè 'bènni rɔ yawa mi gɔ bi 'ba ndögö naga ngi koco teyi 'dɔ kényi rɔ 'dirì ti Pɔlo ni. Ya naga nima omomi rɔnni ngi ti tulörì rɔ mi gawo kari kolɔdɔ dɔ liɔ 'ba bo mɔto rɔ Yasona. Lijè o'dɔko tinda'ba Pɔlo ni 'dɔ ki'di bilaka pili ko'dɔ burè mo mi kpa kotɔto 'bènni nima. ^{VI} Ne tine lijè o'ja Pɔlo ni dè, kina lijè kinda'ba Yasona ngi pili ti bilaka 'ba kanisa mɔto ga kilala koto zi bo kiya burè 'bènni ga. Lijè pili ulörì kozo timo tégè, “Ya tönè ga kèdi kirasi dɔ bilaka konzi 'ba dɔliɔ naga nime ne, lijè na me kako 'deni bine. ^{VII} Kina me bo nime rɔ Yasona kota lijè ngi ki'di koloma liɔ abo rɔ nba. Ya naga nime lijè oro kö'du ki'di 'ba bo dɔliɔ ma löbu 'ba Romo dè. Lijè iya te bo mɔto to ne kideki möyi mo rɔ Yèsu na rɔ bo dɔliɔ ma löbu.”

^{VIII} Lende nime i'di bo kiya burè ni ti bilaka mɔto ga ngi pili ti mi kombi. ^{IX} Kina lijè ki'di Yasona ni ngi titi kopi girisì, tine na 'jaa lijè kope kola kari.

Beriya

X Mi korɔndo mo nima na bilaka 'ba kanisa koja Pɔlo ni ti Sila ngi kari Beriya. Kina ɔdo lijɛ kɔmɔ 'deni yayi tine lijɛ ari ngi mi rɔ 'ba mɔtu 'ba Yudayi. XI Yudayi ama ga yayi ne ilagi lende 'ba Pɔlo ni dɛ kɔzo ma di Tesalonika. Lijɛ ngi ti mi kɛyi tuwɔ mo gbɛ tɛdɛki buku 'ba Boko'ba mi kada pili tonɔɔ mo ɔdo do lende mo ga uti go 'ba Pɔlo. XII Kina Yudayi ma konzi gbɛ ti Giriki ma rɔ bɔtoni ti 'ja ma konzi ame ga rɔ bo wa ne ki'di dɔnni ngi go lende 'ba Yɛsu.

XIII Kina ɔdo Yudayi ma mi Tesalonika kuwɔ lende mo 'deni kiya te, Pɔlo ɛdi 'deni gbɛ rɔ tiya lende 'ba Boko'ba mi Beriya tine, lijɛ ari koco ngi zi tɛndi 'ba bilaka kɛnyi rɔ 'diri ti Pɔlo. XIV Kina bilaka 'ba kanisa koja bo ngi di mi gawo kari kpa mini lɔbu. Tine Sila ni ti Timatiyo ileke 'benni mi gawo yayi. XV Bilaka 'ba Beriya ame ga koto go Pɔlo ne ɛki ngi kɔto ti bo mi sorope kari nbɔ mi gawo 'ba Ateniya. Bo oja ya naga nima kileki Beriya 'do kari kiya zi Sila ni ti Timatiyo kako welo zi bo.

Ateniya

XVI Ko'ja bo kɛdi gba Ateniya yayi tidabi Sila ni ti Timatiyo, tine bo ngi rɔ meri kulɔwɔ di zi akoro ma konzi ame ga kɔmɔ bo kɛdi ko'ja di mi gawo nima ne. XVII Kina bo kɔ'bɔ ngi nduwɛ tari mi rɔ 'ba mɔtu 'ba Yudayi to'do kowasa ti Yudayi gbɛ ti bo lɔwɔ ame ga koro Boko'ba 'deni ne. Bo oloma gbɛ nduwɛ tari mi bi 'ba ndɔgɔ mi kada pili to'do kowasa ti bilaka ma kako yayi. XVIII Bɔ kɔmɔ kiyandi mɔto ga ame kɛdɛki mɔyi mo rɔ ɛpikuro ti ya ame ga kɛdɛki rɔ Sitowa ne, oloma

gbī rō to'do kowasa ti bo di yayi. Ne tine ya mōto ga iya te, “Wa'di na bo ṅgōṅgō nima kēdī ko'doko tiya mo?”

Ya mōto ga iya te, “Mōtoga lende 'ba akoro mōto ga 'ba bo lōwō na ti bo kēdī kiya.” Lijē iya lende nima tara rōmōyī bo ēdī rō tiya lende 'ba Yēsu ti lende 'ba tēnyī tōdo di mī tōlē.

XIX Kina lijē koto bo ṅgī kari mī bi 'ba burē 'bēnnī do dōku mōto kīdēkī mōyī mo rō Ariyōpago. Lijē iya te, “Do'doko tuwō lende 'ba akiyandi la'ja nime. **XX** Wa mōto ga ame kēddī kiya ne duwō lende mo ga dē mōlo. Do'doko tikali mī 'jo 'ba lende mo ga.”

XXI Lijē iya tara rōmōyī bilaka 'ba Ateniya naga nima ti ya mōto ga ame kēdī koloma mī lōṅgō lijē yayi ne, wa ma ko'doko 'bēnnī ma kulōwō mo na rō tiya lende ma la'ja gbī ti tuwō mo.

XXII-XXIII Kina Pōlo kēnyī ṅgī tōrō kōrō kōmō bilaka 'ba burē naga nima kiya te, “Kpe bilaka 'ba Ateniya, milingere 'deni pili kote mī gawo 'be mo'ja akoro konzi 'be naga nima. Kina mikali 'deni kpe ṅgī rō bo koro akoro rō mbēmbē. Mo'ja gō bi 'ba tumu wa zi akoro 'be mōto gbī kugu lende teyi kiya te, 'Bi 'ba akoro ma kinza kikali.’ Wa nima kēddī koroke ṅgī kinza kikalike dē ne kina me mako 'deni tiya lende mo ziye.

XXIV Boko'ba na. Bo na me ko'ba mītōrō ni ti dōyayi ti wa ame ga pili kēdī koloma mī bi naga nime. Bo na rō bo do mītōrō ni ti dōyayi. Tine bo oloma dē mī rō 'ba akoro ame ga bilaka na kubō ti kōzinnī ne. **XXV** Bo na me ki'di dīdī zi bilaka lesi ni kpaki ti yērī 'ba yī mōkō 'do kēdī koloma. Bo na koja gō wa pili zinnī. Bo inza rō leri 'ba wa

moto 'do bilaka lesi ki'di zi bo. ^{XXVI} Bilaka koto na tonē bo ko'ba 'do kedi ro yi lingi 'ba bilaka lesi pili. Kina me bo ki'di bilaka kote mi dolinjo nime 'deni ngi pili. Gba kinza bo ko'ba lijē dē bo oza go bi 'benni ga ti kada mo ga 'deni me ro kotokoto. ^{XXVII} Bo o'do tara 'do odo kiya te bilaka moto ga kedi koma bo 'do lijē komomo bi tara kari komo zi bo, romoyi bo owo dē di roze pili ro kotokoto. ^{XXVIII} Lende nime kina me tonē bo moto kiya te, 'Bo na me kidi ze, ki'di ze doloma tilingere mi doyayi nime.' Ede gbi kozo lende 'ba ngala 'be ma tonē kiya te, 'Ze pili ro kole abo ga.'

^{XXIX} Ne odo dedike 'deni ro kole 'ba Boko'ba tara tine, inza ro ma laka 'do domerike diyake te bo edi kozo wa moto ga ame bilaka ma miri ko'do di mi yamo ala kose di mi doku ne tara. ^{XXX} Tine lende 'ba kada ma molo tonē ga gba kinza bilaka kikali bo dē ne, bo ola 'deni pili. Ne kina me bo kedi kose 'deni zi bilaka 'ba go bi naga nime pili 'do koto donni di mi lende kenyē. ^{XXXI} Bo igeli kada ame 'do bo ko'do bure 'ba bilaka 'ba dolinjo nime pili ro ma kodoro yimo ne 'deni. Mi kada mo nima bo ti ki'di bo ame bo kigeli 'deni ne tiya bure 'ba bilaka. Bo ileme 'deni zi bilaka pili ro ma laka bo edi ko'do tara ti ti'di bo nima kenyi kodo di mi tole."

^{XXXII} Kina odo bo bure naga nima kuwo Polo kiya lende 'ba tenyi todo 'ba bilaka yaga di mi tole kozo a nima tara tine, ya moto ga ogō bo ngi ro laja. Tine ya moto ga iya te, "Do'doko 'do kako kiya lende nime gbi zize kada moto."

^{XXXIII} Kina odo Polo kodo 'deni yaga tine, ^{XXXIV} ya moto ga odo'bo ronni ngi ti bo ki'di

dönni gɔ lende 'ba Yësu. Bo ma koto di mi löngö lijë nima na ro Diyönusiyo bo kiya burë mi Ariyopago ti 'ja moto kidëki ro Damari gbi ti ya moto ga.

XVIII

Korinito

^I Di pötö mo na Pölo kënyi di Ateniya kari Korinito. ^{II} Di yayi na bo kari kondoso ti bo moto ro Akowila. Bo nima ro Yudayi tine öyö bo Pönito. Bo ëdi molo koloma Romo, tine bo doliŋo 'ba Romo ame kidëki möyi mo ro Kolawodiyo ne i'di kö'du 'deni 'do Yudayi pili kënyi yaga di Romo. Gɔ kö'du mo na ki'di Akowila ni kënyi di Italiya yayi ti 'ja abo Purisikila kako gba ro ma la'ja Korinito. ^{III} Pölo ari tongo lijë koloma tinni yayi turu kilaka, römöyi lijë pili ro bo kuru kilaka. ^{IV} Kina bo kö'bö ngi nduwë ro tari mi rö 'ba mötu mi kada 'ba ro kindawo pili tilende ti ya ame ga yayi ro Yudayi kpaki ti Giriki ni toco mo zinni gɔ lijë ki'di dönni gɔ lende 'ba Yësu.

^V Kina odo Sila ni kömö 'deni ti Timatiyo di Makedoniya tine Pölo ola ndobo 'ba turu kilaka ngi kodo ro bo nge gɔ tiya lende 'ba Boko'ba gbi todoro gomo zi Yudayi ni, Yësu na ro Kurisito ame Boko'ba koja kako doliŋo nime bine ne. ^{VI} Tine Yudayi oloma ngi to'do kowasa ti bo tiya kpa kënyë ro bo. Gɔ kö'du mo na bo komba lupu ngi yaga di ro bongoro abo 'do kileme Boko'ba ilagi 'deni di rönni. Bo iya te, “Odo kocoke pele 'böwu yaga di mi kori 'ba didi nime ama 'beye na, ma 'bama miyandi ye 'deni. Kisasi di mi kada nime

tone mēdi mari a ma tiya lende 'ba Boko'ba zi bo löwö."

VII Kina bo kola rö 'ba mötu nima ngi bo kari tuwöwö lende 'ba Boko'ba zi bilaka di liᅇ 'ba bo löwö mōto kīdēki möyi mo rō Titiyō Yoseto rō bo koro Boko'ba. Bo nima liᅇ mo ngila rö 'ba mötu. **VIII** Kina bo dō rö 'ba mötu nima kīdēki möyi mo rō Kurisipō ne ti bilaka 'ba liᅇ abo ga pili ki'di dönni ngi gō lende 'ba ᅇere Yēsu. Ya ma konzi mōto ga ame kuwö lende 'ba Yēsu di Korinito yayi ne i'di dönni ngi gbi gōmo, kina kodo mini 'ba bapatisi ngi dönni.

IX Mi korōndo ma dō kōto mōto na ᅇere Yēsu kilende ngi zi Pōlo ti nyi, iya te, "Kinza kere dē. Iya lende ma nduwē kinza kola gōmo dē. **X** Mēdi tiyi, bōto mōto inza ko'dō yi. Mēdi ti bilaka rō ma konzi mi gawo nime."

XI Kina Pōlo koloma ngi yayi kōmo kōo kōto kōdo dōmo nyepe modōkōto tiyandi bilaka ti lende 'ba Boko'ba.

XII Kina dō bo mōto rō Galiyo na 'deni rō turu 'ba dōyayi 'ba Giriki nima tine, Yudayi otōto rōnni ngi kolōdo dō Pōlo kōto kōto mi gō bi 'ba burē. **XIII** Lijē iya te, "Bo nime ēdi rō tiya mo zi bilaka 'dō koro Boko'ba ti to'dō wa ame ga kō'du ki'di kota gōmo 'deni ne."

XIV Pōlo o'dōko tilende, ne tine Galiyo na koke dōmo ngi dōgba kiya zinni te, "Kpe bilaka 'ba Yudayi, dō kiya te ko'deke bo nime bine gō lende kēnyē ko'dō mōto ala gō 'bōlu abo, kina ᅇge ti muwö lende 'be. **XV** Ne ame za rō lende 'ba kō'du tō ne ga ti möyi ti kō'du ki'di 'be 'ba

Yudayi ne, kpe na ko'doke e'be burë mo. Ma 'bama mo'do burë 'ba wa ma tara dë."

^{XVI} Kina bo ki'di ngi koga lijë yaga di mi go bi 'ba burë. ^{XVII} Tine na lijë kolodo ngi do Sösetene bo do rö 'ba mötu tomba mo di mi go bi 'ba burë yayi. Ne pele Galiyo onyo abo lende mo dë.

Polo Opo Do Bo Yaga

^{XVIII} Polo oloma titi ko'do tö'dö do konzi ti bilaka 'ba kanisa yayi. Kina bo ko'do mötö gbo ngi zinni bo kari Kenjoriya 'do teki mi sorope di yayi tari mi doyyayi 'ba Suriya. Di Kenjoriya yayi na bo kopö do bo ngi yaga römöyi bo ulömu ro bo 'deni zi Boko'ba. Kina bo keki ngi mi sorope koto ti Purisikila ni ti Akowila. ^{XIX} Ne do lijë kömö 'deni Epeso tine, lijë ari dë kpe nduwë ti bo.

Bo ari mi rö 'ba mötu 'ba Yudayi di Epeso yayi tilende ti bilaka ame ga yayi ne. ^{XX} Ya naga nima ititi bo 'do toloma titi mbowa tinni yayi. Ne tine bo o'doko dë. ^{XXI} Kina bo ko'do mötö gbo ngi zinni. Bo iya te, "Do Boko'ba ko'doko zo ti mako 'jaa ziye bine kada moto."

Kina bo keki ngi mi sorope di yayi kari nduwë. ^{XXII} Kina do bo kömö 'deni Kayisariya tine, bo eki ngi di mi sorope kari mi Yerosalema tumötö bilaka 'ba kanisa. Tine na bo kari ngi Anitokiya ^{XXIII} kari koloma titi ko'do tö'dö do ndö tara yayi.

Di pötö mo na bo kënyi di Anitokiya yayi kari kebe mi doyyayi 'ba Galatiya ni ti Parugiya ti'di mi keddä zi bilaka 'ba kanisa.

Apolo

XXIV Mi kada mo nima yayi Yudayi moto kideki moyi mo ro Apolo ako Epeso. Bo nima oyö bo mi Alesandora. Bo ro bo kpa kikali lende ma kikali lende 'ba mi buku 'ba Boko'ba 'doyi. **XXV** Bo uwö lende 'ba nere Yesu 'deni laka, bo kedä kiyandi bilaka timo ro ma kodoro ti doki'di koto. Tine bapatisi ma bo kikali na nge ro bapatisi ame Yowani ko'do do bilaka ne. **XXVI** Purisikila ni ti Akowila ari kuwö bo ngi koloma ro tiya lende 'ba Boko'ba ro do ngölö di mi rö 'ba motu. Kina lijë kogba bo ngi kari timo lijö 'benni kiyeti lende 'ba Boko'ba zi bo ro ma kodoro.

XXVII Mi kada moto yayi tine Apolo o'doko tari Giriki. Kina bilaka 'ba Epeso yayi kokonyi bo ngi kugu waraga zi bo kosö go Yesu ga ma Giriki 'do ko'do nba ro bo laka.

Kina odo bo komö 'deni Giriki yayi tine, bo ö'bö ngi tokonyi ya ame ga lende keyi 'ba Boko'ba ki'di 'deni ki'di dönni 'deni go lende 'ba Yesu ne. **XXVIII** Yudayi moto ga oloma to'do kowasa ti bo di komo bilaka ma konzi. Tine bo a'da lijë ngi ti kpa kitigo 'ba lende kikali abo. Bo iyeti lende 'ba mi buku 'ba Boko'ba ngi zinni ame kileme Yesu ro Kurisitö ame Boko'ba koja kako dolijö nime bine ne.

XIX

Polo Ari Epeso

^I Mi kada ma Apolo kedä Korinito Polo edä 'ba bo tilingere kebe mi doyyai ame ga ro ma kowo di kpa mini löbu ne. Di gomo na bo kako ngi Epeso. Di yayi na bo kari ko'ja bo kosö go Yesu moto ga. ^{II} Bo ititi lijë, bo iya te, "Mi kada ame

ki'dike dɔye ɔ lende 'ba Yɛsu ne Nyi Kɔto Laka ako ra dɔye?"

Lijɛ iya te, "Duwɔ lende mo dɛ kiya te Nyi Kɔto Laka 'ba Bɔko'ba ɛdi."

III Bo iya te, "Ne o'dɔ bapatisi dɔye totondo?"

Lijɛ iya te, "Bapatisi ma ko'dɔ dɔze nge kɔzo ame Yowani koloma ɔ to'dɔ mo ne tara."

IV Bo iya te, "Bapatisi nima Yowani ko'dɔ dɔ bilaka ne ɛdi ɔ lende kileme 'ba dɔ kɔto di mi lende kɛnyɛ. Yowani iya gbɛ tɔnɛ zi bilaka 'ba Yisarele 'dɔ ki'di dɔnni ɔ lende 'ba bɔ ame kɛdi kako di pɔtɔ bo bine ne. Kina me 'deni ɔ Yɛsu."

V Kina ɔdɔ ya naga nima kuwɔ lende 'ba Pɔlo nima 'deni, i'di nɔi ko'dɔ bapatisi dɔnni 'dɔ lijɛ kɛdi ɔ 'ba nɛre Yɛsu. VI Kina Pɔlo ki'di kɔzi bo nɔi dɔnni na Nyi Kɔto Laka kila'ba nɔi dɔnni pili ki'di lijɛ tilende ɔ kpa lɔwɔ tumɛ lende 'ba Bɔko'ba. VII Ya naga nima lijɛ ɛdi pili kɔzo 'butɛ dɔmoriyɔ tara.

Pɔlo Iyandi Wa Mi Rɔ 'Ba Mɔtu

VIII Mi nyepe mota Pɔlo ɔ'bɔ nɔi nduwɛ ɔ tilingere mi rɔ 'ba mɔtu tiya lende ɔ dɔ nɔlɔ zi bilaka gbɛ tilende tinni 'dɔ lijɛ ki'di dɔnni ɔ lende 'ba nɛre lɔbu 'ba Bɔko'ba nime. IX Ne tine ya ma mbili minyi mɔto ga ame kilagi lende abo ne ɛdi gbɛ yayi. Lijɛ ebe nɔi tiya kpa kɛnyɛ zi bilaka ma konzi ɔ kɔ'du 'ba kɔri 'ba lende 'ba Yɛsu nime. Kina Pɔlo kɛnyɛ nɔi di mi lɔngɔ lijɛ yayi kogba bɔ kɔsɔ ɔ Yɛsu ga ti bo. Kina bo koloma nɔi nduwɛ tilende ti bilaka ɔ lende 'ba Bɔko'ba kote kada pili di mi sukulu 'ba bɔ mɔto kidɛki ɔ Torano. X Bo oloma nduwɛ to'dɔ lende nime te nɔbɔ kɔmɔ kɔo riyo. Kina ki'di bilaka 'ba

Yudayi ame ga pili kēdī koloma mī dōyayi 'ba Asiya ne kpaki ti Giriki mo ga ṅgī kuwō lende 'ba ṅere Yēsu.

^{XI} Mi kada naga nima yayi Boko'ba i'di Pōlo ṅgī koloma rō to'dō lende 'ba gō koto ma konzi mōto ga. ^{XII} Bōṅgō ame rō 'ba tolo mo dō bo ne kpaki ti ma bo kēdī kudōdu 'bōmbō bo timo, bilaka oloma ṅgī rō toto mo zi bō rōkō'ō kina rōkō'ō mo ga kola ṅgī. Nōki ni kpaki ita'ba ṅgī yaga.

^{XIII} Yudayi mōto ga ēdī gbī mī dōyayi nima yayi ko'dō rōnnī tilingere toga nōki yaga di dō bilaka. Lijē iyōzō 'dō toga nōki yaga di dō bilaka ti mōyī ṅere Yēsu ti tiya lende teyi, kiya te, “Milende ziye ti kōzī kakpa 'ba Yēsu ame Pōlo kēdī kiya lende mo ne 'dō kēnyike yaga di dō bō nime.”

^{XIV} Bō ko'dō lende naga nime mōto mo ga na rō kole modōmorīyō 'ba bō akumu ma löbu 'ba Yudayi ame kīdēki mōyī mo rō Sikiwa ne. ^{XV} Mi kada ma dō kōto mōto na nōki kileki dōmo ṅgī zīnnī, iya te, “Mikali Yēsu, kina mikali lende 'ba Pōlo gbī. Ne kpe 'beye yē mo ga na?”

^{XVI} Kina bō nōki nima kulōru ṅgī dōnnī kinyanyi lijē kirica bōṅgō pili yaga di rōnnī ṅbō lijē kirīṅa yaga di mī rō abo ti wētō rōnnī.

^{XVII} Lende nime omō ṅgī mbili Yudayi kpaki ti Giriki ame ga kēdī koloma mī Epeso yayi ne. Kina ki'di lijē ṅgī rō tikere, lijē koloma tubī gō mōyī ṅere Yēsu rō mbēmbē. ^{XVIII} Ya ma konzi ame ga ki'di dōnnī 'deni gō lende 'ba Yēsu ne ari kodō kpēnnī ṅgī gō lende kēnyē 'bēnnī ga bi kōpō. ^{XIX} Ya ma kata naga o'de buku 'ba tata 'bēnnī ga ṅgī kōṅma yaga di kōmō bilaka pili.

Buku naga nima ndögö mo ga ma kodo'bo pili bi koto ti yamo kisi kuluku 'butë. **XX** Tigö mbëmbë 'ba ndɔbo naga nime i'di bilaka ma konzi ngi ki'di dönni gɔ lende 'ba ɲere Yësu, kina ki'di bilaka 'ba kanisa ngi pili kedi ti mi keddi.

Ayayi Di Epeso

XXI Di pötö mo Polo ënyi kiteri ngi ti tigo 'ba Nyi Koto Laka tari tilingere kebe mi Makedoniya ti Giriki 'do tari ro ɲburuɲburu mo mi Yerosalema. Bo iya te, “Ɔdo mömö Yerosalema, medï mari tonɔ Romo.”

XXII Kina bo koja Timatiyo ni ti Eraseto ame kedï koja laja zi bo ne ngi kari Makedoniya. Ne tine bo oloma 'ba bo titi mbowa mi doyyayi 'ba Asiya.

XXIII Mi kada naga nima yayi kina bilaka 'ba Epeso kebe ngi to'do ayayi ma löbu ro kori 'ba lende 'ba Yësu. **XXIV** Bo moto edi yayi möyi mo ro Demetoriyo ro bo kuku rö titi 'ba akoro Aritemisi di mi sitëri. Ya ame ga pili kedï ko'do ndɔbo ti bo ne o'ja girisi ngi ro ma kënyë gɔ ndɔbo nima.

XXV Kina bo kari kototo bo ndɔbo abo naga nima ngi kpaki ti lepï nnï ga. Bo iya te, “Kpe nime pili ikalike wa 'ba to'ja girisi ze na ro ndɔbo nime.

XXVI Kina me o'jake wa nima bo nima ro Polo kedï ko'do ne 'deni kuwöke gbï ti mbili ye. Bo iya te wa ame ga bilaka lesi kileɲo ti közinni ne na de ro wa ma 'do bilaka koro. Kina me bo ki'di bilaka ma konzi 'ba Epeso ti bilaka 'ba mi doyyayi 'ba Asiya nime 'deni ngi pili ki'di dönni gɔ lende abo. **XXVII** Motoga kö'du abo ti ki'di bilaka kiya wa naga nime dedï dilenoke ne ngi ro wa ma yawa.

Rö löbu 'ba Aritemisi nime pele mōtōga bilaka ti kiya ṅgī kada mōto rō wa ma yawa. Kina lijē kēdī kuburu bi 'ba akoro löbu nime bilaka 'ba Asiya kpaki ti 'ba dōyayi mōto ga pili koro 'deni ne ṅgī.”

XXVIII Lende nime i'di bilaka naga nima ṅgī kēnyī rō 'diri'kebe tulōrī kōzō timo rō ma kembe, kiya te, “Aritemisi, akoro 'ba Epeso na rō dō kiteli.”

XXIX Kina bilaka 'ba mī gawo pili kembe ṅgī mī ayayi kari kinda'ba Gayo ni ti Aritaroko ame ga rō bilaka 'ba Makedoniya kēdī koloma ti Pōlo ne ṅgī. Kina lijē kōlo ṅgī nduwē kari ti ya naga nima mī gō bi 'ba kpa kotōto. **XXX** Pōlo o'dōkō 'dō tari tilende zi tīndī naga nima komōmi rōnnī yayi ne. Tine bō kōsō gō Yēsu ga ota gō bo ṅgī di bi tari. **XXXI** Turu 'ba dō gawo nima mōto ga ame rō bō pōri bo ga ne oja laja gbī kiya zi bo kinza bo kudōmu dē yayi.

XXXII Tīndī naga nima pili oloma ṅgī tozō ti lende nima rō 'beri'beri. Ya ma konzi mōto ga di mī lōngō lijē yayi ikali dē wa'di na lijē kotōto rōnnī bina gōmo. **XXXIII** Kina Yudayi ni ki'di bō mōto rō Alesandoro ṅgī kari kōrō kōmō tīndī naga nima. Bilaka naga nima pili o'dōkō bo 'dō kilende. Kina bo kiyēyī dō kōzī bo ṅgī zīnnī 'dō lijē kudumō, 'dō bo kiyētī kō'du nima zīnnī. **XXXIV** Ne tine bilaka naga nima ikali bo ṅgī rō Yudayi. Kina lijē pili kebe ṅgī tulōrī timo ṅbō saa riyō, kiya te, “Aritemisi, akoro 'ba Epeso na rō dō kiteli.”

XXXV Rō ṅburuṅburu mo na makuṅgu 'ba mī gawo nima kako ki'di lijē 'jaa kudumō. Bo iya

te, “Kpe bilaka 'ba Epeso, laki pili ikali ze ro bo konḡo ḡo rö löbu 'ba Aritemisi ḡbi ti döku nime kila'ba di mitoro ne. ^{XXXVI} Lende nime ikali de ma 'do kandi ḡomo. Udumöke, kinza kulöḡböke de ḡgi ro yawa tara. ^{XXXVII} Ya riyo naga nime u'böḡo oto de yo di mi rö 'ba akoro, lijé iti'ja akoro ze Aritemisi de ḡbi. Kina me kinda'bake lijé ḡgi ko'deke kako bine. ^{XXXVIII} Odo kiya te Demetoriyo ni ti bilaka abo naga nima keddi ti lende 'ba ro bilaka moto, ma laka mo 'do lijé kari kiyeti 'jaa zi turu mi kada 'ba buré 'benni. ^{XXXIX} Ne odo kiya te kpe nima pili ko'dokoke to'do wa moto to ne 'beri, ma laka mo 'do didéki bilaka 'ba mi gawo nime pili kototo rönni 'do kote lende mo laka yaga. ^{XL} Ayayi nime ko'doke tone ne lende mo aga 'deni za roma dayi, motoga bo moto ti kari kususu ze ḡgi ḡomo zi turu 'ba Romo. 'Jo 'ba lende 'ba ayayi nime inza du te, kina dinza dikalike ḡbi tiyeti ndimo laka.”

^{XLI} Di potö makunḡu nima kote tiya lende 'deni kozo a nima tara tine, na bo kiyeyi bilaka naga nima ḡgi pili.

XX

Pölo Ari Makedoniya

^I Kina odo kpa ayayi 'ba bilaka 'ba Epeso naga nima korö 'deni tine, Pölo ototo do bo köso ḡo Yésu ga ḡgi kose ḡomo zinni 'do lijé koloma kö'bö ti mi keddi. Kina bo ko'do motö ḡbo ḡgi zinni bo kënyi kari Makedoniya. ^{II} Bo ari kilingere kebe mi Makedoniya yayi pili toco mi keddi zi bilaka 'ba kanisa ti lende ma konzi. Di yayi na

bo kari ngi mi dayayi 'ba Giriki ^{III} kari koloma yayi nyepe mota. Bo o'doko 'do tileki di yayi tari mi dayayi 'ba Suriya. Ne tine bo uwö lende mo Yudayi edi ro tususu kpenni ro bo 'do tupö bo yaga. Kina bo keni ngi koga kebe mi dayayi 'ba Makedoniya. ^{IV} Ya motö ga ame kari ti bo ne na ro Sapatara kole 'ba Pura di Beriya, lije ti Aritaroko ni ti Sekondo di Tesalonika ti Gayo di Darobe ti Timatiyo ti ya motö ga di Asiya ro Tukiko ni ti Turöpimö.

^V Ya naga nime ari nduwë dogba tidabi ze ti Pölo mi Torowa. ^{VI} Di pötö karama 'ba Pasaka na denyi di mi gawo 'ba Pilipöyi yayi dekä mi sorope do'do tö'dö nbö do muyi na 'jaa dondoso ti ya ma tönë ga di Torowa. Kina dari doloma ngi titi yayi kozo tö'dö do modomorüyö tara.

Tari 'Ba Pölo Di Torowa

^{VII} Mi dokopiyari 'ba kada ma dogba di pötö kada 'ba ro kindawo 'ba Yudayi na dodo'bo raze ngi ti bilaka 'ba kanisa tonyo mangolo'bo. Kina Pölo koloma ngi ro tiya lende 'ba Boko'ba zi bilaka. Bo iteri 'deni 'do tenyi di yayi mi bi kezë ma di pötö ama, go kö'du mo na bo koto tilende ngi nbö kömö mi zana koröndö. ^{VIII} Mi ro kodö'bo ze nima dedä mi rö toro ti lamba ma köbö nbani yayi. ^{IX} Kole yobi motö kidäkä möyi mo ro Yutuku oloma 'ba bo ngosi kpa bi gbönö 'ba rö. Kina bo ki'di tinano ngi ko'ja Pölo kedä 'deni ro tiya lende ro mbembë. Ro nburunburu mo tine na tö'dö kinda'ba bo ngi. Kina bo komo ngi pilisi di bi gbönö 'ba rö nima kila'ba nbö kömö mi yayi beri. Bilaka eki kari tombi bo, tine ari ko'ja bo 'deni

ngi ro töku. ^X Kina Polo këki ngi kari kutu'bö ro bo do bo nima kiramo. Bo iya te zi ya naga nima, “Ɔroke di bi monɔ, bo ëdi ti kömöni.”

^{XI} Tine na Polo këki kileki tɔro tonyo manɔlo'bo ti bilaka ama ga. Kina bo koto tilende ngi nduwë ro gögö ñbö kömö mi kano bi yo na bo kënyi kari ngi. ^{XII} Tine bilaka naga nima oto kole yobi tönë ngi kari liɔ 'deni ro ma kididi na lijë ngi pili ro loɔ.

Polo Ari Mileto

^{XIII} Polo iya zize 'do dëki mi sorope dari nduwë tötï dɔgba römöyi bo ëdi ko'doko 'ba bo tilingere ti ndi bo. Kina dëki ngi mi sorope dari Aso turë do bo yayi. ^{XIV} Di yayi tine na bo këki ngi mi sorope koto tize kari nduwë Mitolene. ^{XV} Mi bi kënë ma di gomo na dari ngi nduwë ti sorope ñbö dömö ngosi ngila dɔyayi 'ba Kiyö. Di gomo 'böwu na dari nduwë ti sorope dömö mi dɔyayi 'ba Samo. Mi bi kënë ma di go ama tine na dari ngi gbi nduwë ti sorope dömö mi gawo 'ba Mileto. ^{XVI} Polo o'doko 'do toke ro ma kodoro kari Mileto koro a nima tara kugögö dë kpe kebe Epeso kinza bo kigabi ra titi mi dɔyayi 'ba Asiya. Bo o'doko tari welo tara doo këdi laka 'do bo kari kömö Yerosalema mi kada 'ba Penitikosi.

^{XVII} Go kö'du mo na bo koja laja ngi kari zi löbu 'ba kanisa ame ga Epeso ne 'do kurë do bo Mileto. ^{XVIII} Kina doo lijë kömö 'deni yayi tine, bo ënyi tiya mo zinni, bo iya te, “Kpe pili ikalike loma tönë moloma mi löngö ye molo go tako ma mi dɔyayi 'ba Asiya bine ne 'deni. ^{XIX} Mileki roma titiyi bëri mi laja 'ba Yësu mö'bö ngi ro meri ro komo tolo go lende 'be gbi mi akiyari löbu 'ba

Yudayi ma kēdi kususu kpēnni rōma. **XX** Ne pele mō'bō ngi tiya lende 'ba Boko'ba ziye gbī tiyandi kōmoye di bi 'ba bilaka konzi gbī kebe mī liṅo 'be ga. Laja laka ame ga 'dō kokōnyi ye ne, musu dōmo dē du kōtō te di ziye. **XXI** Miya lende pili 'deni yaga zi Yudayi ni kpaki ti bō lōwō. Miya 'deni zīnni 'dō lijē kōtō dōnni di mī lende kēnyē 'bēnni ga lijē kuwō dō Boko'ba gō lijē ki'di dōnni gbī gō lende 'ba ṅere ze Yēsu.

XXII Kina me miya ziye, Nyi Kōtō Laka na me 'deni koja ma mēdi mari Yerosalema. Wa ame ga kēdi kari ko'dō rōnni zō di yayi ne mikali dē. **XXIII** Di mī gawo ame ga pili moloma teyi ne Nyi Kōtō Laka ö'bō ngi rō tiyandi ma timo, iya te bilaka ti koboso ma kada mōtō kodō gomō rōma. **XXIV** Ne 'bama lende mo ɔ'ɔ dē kpe rōma, ɔdō mōmō ala mōlē. Wa ame ṅge lende mo kō'ɔ rōma ne na rō tote ndobo nime ṅere Yēsu ki'di zō to'dō mo ne. Ame rō tiyēti laja laka 'ba mī kēyi 'ba Boko'ba ne.

XXV Kina me miya ziye, kōzō ma tōnē pele moloma 'deni rō tiya lende 'ba ṅere löbu 'ba Boko'ba ziye ne, ma tōne mikali 'deni kpe pili inza ko'jake kīnē ma kpe di gō ame. **XXVI-XXVII** Wa ame ga Boko'ba ko'dōkō 'dō to'dō mo ziye ne miya 'deni pili ziye. Musu dō ama kōtō mōtō te dē du di ziye. Kina me mēdi miya 'deni ziye tōne, ɔdō kebe kōcōke 'böwu gbī yaga di mī kori 'ba didi nime lende ma inza kpe teyi.

XXVIII Kina 'deni oṅcōke gō yida rōye ti laka gbī ti kamölō naga nime Nyi Kōtō Laka ki'di ye 'deni rō bō dōmo ne, rōmōyi lijē na rō kanisa 'ba Boko'ba. Tölē 'ba kole abo na me 'deni ki'di lijē

ro 'ba bo ga. **XXIX** Mikali 'deni wöliwöli ma kënyë moto ga ëdi kako di pötö ma mi löngö ye bine kinda'ba kamölö naga nime. **XXX** Ya moto ga di mi löngö ye nima ti kënyï gbï tiya bëti 'do ki'di bo kösö go Yësu ga kösö gönni. **XXXI** Tine olomake ti bi koda. Omerike go komo koo mota nima mo'do bine tiyandi ye pili ro kotokoto kote kada kote korondö pili ne. Gomö ö'bö nduwë to'ja ma go lende 'be.

XXXII Kina me mi'di ye 'deni zi Boko'ba mi lende këyi abo tönë miya 'deni ziye ne. Lende nima na ti ki'di dökï'di ye këddi 'do ko'jake yëyi nime Boko'ba ko'doko ti'di mo zi bilaka abo ga ne.

XXXIII Tönë moloma bine miteri wa ma koo girisi ni ti bonjo de di zi boto 'beye ma koto moto. **XXXIV** Ikalike 'deni mo'do ndobo ma ti közö to'ja wa ma dedï ro leri mo ti bilaka ma ga. **XXXV** Kina me mileme 'deni ziye 'do ki'dike köziye kitigo laka to'do ndobo 'do tokonyi bo lisa. Omerike lende tönë nere ze Yësu kiya te, 'Bo ma ki'di wa na ti kedï ro lonjo ro do kiteli di do bo ma kogba mo.' "

XXXVI Kina odo Polo kote tiya lende naga nime 'deni te tine, lijë olodo ngi pili bëri ti löbu 'ba kanisa naga nima to'do mötu zi Boko'ba. **XXXVII** Kina lijë pili kiramo bo ngi to'do mötö gbo zi bo ti monö ro mbembë. **XXXVIII** Lijë pili ro meri römöyi bo iya te lijë inza ko'ja kinë bo kpe. Kina lijë koto go bo ngi këki mi sorope.

XXI

Tari 'Ba Polo Yerosalema

^I Kina do'do mötö gbo ngi zinni dëki mi sorope dari ro ma kodoro dömo mi doiyayi 'ba Kosa. Mi bi kezë ma di gomo na dari ngi di yayi Rodo dala 'böwu nduwë di yayi Patara. ^{II} Di yayi tine na do'ja bo sorope moto ga kedï kari mi doiyayi 'ba Pönikë. Kina dëki ngi mi sorope ma 'bënni nima dari nduwë tinni. ^{III} Dari nbö do'ja doiyayi 'ba Kupuriyö kinda di bi kowo. Kina dari ngi nduwë ti doiyayi nima kedï kinda kebe do kapa gali ze nbö dömo mi doiyayi 'ba Suriya. Dari dëki bëri mi gawo 'ba Tura, römöyi bo sorope naga nima o'doko tope wa ame ga yimo ne kola bina. ^{IV} Tine na dari do'ja bo köso go Yësu ga ama yayi ne ngi kina doloma titi tinni yayi do'do tö'dö do modomoriyö. Tine Nyi Koto Laka i'di lijë ngi koloma ro tumë lende go kö'du 'ba Polo. Go lende mo na lijë kiya zi Polo kinza bo kiteli dë kpe nduwë kari mi Yerosalema.

^V Ne odo kada ze ko'bo 'deni tine dënyï ngi domo tari. Kina lijë kënyï ngi pili ti 'ja 'bënni ga kpaki ti kole titi 'bënni ga koto goze nbö kodo yaga di mi gawo ti'di ze go kori. Kina dolodo ngi bëri pili tinni di kpa götö 'ba mini löbu nima yayi to'do mötu zi Boko'ba. Kina do'do mötö gbo ngi zinni ^{VI} dëki mi sorope. Tine na lijë kileki 'bënni ngi kari lijo 'bënni ga.

^{VII} Kina dari ngi nduwë ti sorope di Tura nbö dömo Pitolemayi. Dari dumötö bilaka 'ba kanisa ama ga yayi ne do'do tö'dö do koto tinni yayi. ^{VIII} Mi bi kezë ma di gomo na dari ngi nduwë dömo Kayisariya. Dari doloma lijo 'ba Pilipö bo kiya laja laka 'ba Yësu. Bo di mi löngö ya ma modomoriyö tonë ga bilaka 'ba kanisa kigeli di

Yerosalema 'dɔ to'dɔ ndɔbo 'ba kanisa ne. IX Bo ɛdɛ ti yitɔti sowɔ kpaki rɔ bo kumɛ lende 'ba Boko'ba.

X Doloma do'dɔ tɔ'dɔ titi kɔzɔ dɔ ndɔ tara tinni yayi. Bo kumɛ lende 'ba Boko'ba mɔtɔ ako di dɔyayi 'ba Yudayi yayi, mɔyɛ mo rɔ Agabo.

XI Kina bo kako ŋgɛ kope gasi 'ba Pɔlo bo kudɔdu kɔzi bo ga ti ndi bo ga timo. Bo iya te, "Ame na rɔ lende kiya 'ba Nyi Kɔtɔ Laka, 'Yudayi ɛdɛ kari kudɔdu bo dɔ gasi nime te di Yerosalema ki'di kɔzimo zi bo lɔwɔ.' "

XII Gɔ lende nime duwɔ te ne, ze pili ti ya ame ga yayi doma'jo rɔze zi Pɔlo kinza bo kari dɛ kpe Yerosalema. XIII Ne tine bo ileki dɔmo zize, bo iya te, "ɛddi kuduke tara gɔ wa'di? ɛddi kupɔke ma ti meri gɔ wa'di? Ma 'bama mere wa mɔtɔ rɔ tari tudɔdu ma di Yerosalema dɛ. Kina mere wa mɔtɔ dɛ gbɛ gɔ 'dɔ tari tɔlɛ yayi dɔmɔyɛ lende 'ba ŋere ze Yɛsu."

XIV Tine dɔ'bo dɛ kpe toɔ bo. Kina dɔrɔ ŋgɛ di gɔ lende nima, diya te, "Boko'ba ko'dɔ ako'dɔko abo."

XV Doloma titi mbowa yayi. Di gɔmo tine na dilɛŋo akombi ze ga ŋgɛ dɛnyɛ dari Yerosalema.

XVI Bo kɔsɔ gɔ Yɛsu mɔtɔ ga di Kayisariya ari kɔtɔ tize. Kina lijɛ koto ze ŋgɛ kari linɔ 'ba bo mɔtɔ rɔ Minasona 'dɔ doloma yayi. Bo di mi bilaka 'ba Kupuriyɔ rɔ bo kanisa 'deni kɔmɔ kɔɔ konzi.

Pɔlo Ni Ti Yakoba

XVII Kina ɔdɔ dɔmɔ 'deni Yerosalema tine, bilaka 'ba kanisa ako ŋgɛ tumɔtɔ ze ti kɔzi riyo.

XVIII Mi bi kɛzɛ ma di gɔmo na dɛnyɛ ti Pɔlo ni dari tonɔgɔ Yakoba. Kina lɔbu 'ba kanisa kotɔtɔ

rönni ngi pili tize yayi. ^{XIX} Kina Pölo kumötö lijë ngi kiyëti gɔ wa ame ga Boko'ba ko'do mi löngö bɔ löwö mi laja koja abo ne pili rɔ kotokoto. ^{XX} Gɔ kö'du mo na Yakoba ni kileki yëë'di ngi zi Boko'ba.

Tine lijë iya zi Pölo, iya te, “Bɔ löndö ze Pölo, ongo tindi 'ba Yudayi ma kinza kiya i'di dönni 'deni gɔ lende 'ba Yësu, kina gbi lijë pili rɔ bɔ koro kö'du ki'di 'ba Musa rɔ mbëmbë. ^{XXI} Ya naga nime lijë uwö kore mo tégë oloma tiyandi Yudayi ame ga mi löngö bɔ löwö ne 'do koro kö'du ki'di naga nime dë kpe, kinza lijë kilele kole 'bënni ga dë, lijë ko'do dölëti ma molo 'ba bilaka ze ga dë kpe. ^{XXII} Ne tine gɔ do'doke tondo? Römöyi lijë ëdi kuwö lende mo ömö 'deni bine. ^{XXIII} Ma laka mo ziyi 'do ko'do wa naga nime dëdi diya ziyi ne. Ya ma sowo mato ga ëdi mi löngö ze bine ame kulömu rönni 'deni zi Boko'ba. ^{XXIV} Ari tinni ko'do dölëti 'ba ti'di yi rɔ ma kɔpɔ mi rö löbu 'ba Boko'ba. Kina 'do kopi gürisi 'ba dölëti nima pili zinni rɔ gɔ rönni 'do ki'di lijë kote to'do dölëti nima ti topo dönni yaga. Kina ti ki'di bilaka pili kikali omba kore 'ba röyi nima ka rɔ bëtï, ni gba rɔ ma koro kö'du ki'di 'ba Musa. ^{XXV} Ne 'ba bɔ löwö naga nima ki'di dönni 'deni gɔ lende 'ba Yësu ne, dugu waraga 'deni tönë molo zinni. Dose zinni kinza lijë konyo yida ame ga kumu zi akoro ne dë, yëri ma kumu mugu mo dë naga kinza lijë konyo dë. Kinza lijë kuwë roma dë kina kinza lijë ko'do yëri dë gbi.”

^{XXVI} Mi bi kënë ma di pötö mo na Pölo kari ngi ti ya sowo naga nima to'do dölëti 'ba ti'di rönni rɔ ma kɔpɔ kɔmɔ Boko'ba. Kina bo kari ngi mi

reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba kose gɔ kada ame 'dɔ bo ko'de yëri pili 'ba tumu mo rönni tote dölëti nima timo yaga ne zi bɔ akumu.

Tinda'ba Pɔlo

^{XXVII} Tine ko'ja tö'dö dɔ modomoriyö 'ba dölëti nima këdi ko'dɔ 'deni tote röni, Yudayi mɔtɔ ga ame kako di Asiya ne o'ja Pɔlo di mi reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba yayi kina lijë ki'di tindi naga nima yayi ne ngi kpaki kënyi rɔ ya ti bo. Lijë inda'ba bo ^{XXVIII} kebe tulöri timo, kiya te, “Kpe bilaka 'ba Yisarele okonyike ze. Bɔ tönë koloma rɔ tiyandi bilaka kebe yala pili kiya bilaka ze ga rɔ wa yawa ti kö'du ki'di 'ba Musa kpaki ti rö löbu 'ba Boko'ba nime ne bo na me. Bo ako 'deni ti bɔ löwö ko'de mi rö löbu 'ba Boko'ba nime 'dɔ tirasi mo.”

^{XXIX} Lijë iya tara römöyi lijë o'ja Turöpimö bɔ Epeso ne pa ti Pɔlo di mi gawo yayi, lijë omeri 'bënni tégë mɔtɔga Pɔlo ti ko'de bo 'deni mi rö löbu 'ba Boko'ba.

^{XXX} Kina bilaka 'ba mi gawo kebe ngi pili mi ayayi komomi rönni kari kinda'ba Pɔlo kilala yaga di mi reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba. Kina kurögö kpa reki mo ngi teyi. ^{XXXI} Lijë o'dɔkɔ 'deni 'dɔ tupö Pɔlo, ne tine bɔ mɔtɔ ari kiya zi bɔ dɔ bɔ kanya 'ba Romo tégë bilaka 'ba Yerosalema ëdi to'dɔ ayayi. ^{XXXII} Kina bo kënyi ngi welo ti bɔ kanya abo ga kpaki ti bɔ këlu mo ga kirija kari mi löngö tindi naga nima.

Kina ɔdɔ tindi naga nima ko'ja bɔ dɔ bɔ kanya 'ba Romo nima kömö 'deni ti bɔ kanya abo ga tara tine, lijë ɔrɔ ngi di bi tomba Pɔlo. ^{XXXIII} Bɔ nima ari nbö kömö rɔ Pɔlo kinda'ba kose gɔmo zi

bo kanya abo ga 'do kudödu ti zingiri riyö 'do. Bo ititi ya naga nima, bo iya te Pölo yë na kina lende kënyë wa'di na bo ko'do. ^{XXXIV} Tine ya mato ga iya 'bënni 'beri ya ama iya 'bënni 'böwu 'beri. Kina ngi do kudu nima i'di bo de kicali lende ma kodoro mo. Kina bo ki'di Pölo ngi közi bo kanya abo ga 'do koto kari mi bi 'ba loma 'bënni. ^{XXXV} Bo kanya naga nima ari ti Pölo kömö timo kpa bi 'ba teki tari mi bi 'ba loma 'bënni ame do doku ne, tine bilaka naga nima o'do tolo Pölo. Kina bo kanya kombi bo ngi toro. ^{XXXVI} Bilaka naga nima lijë oloma nduwë ro tozi ti tulöri timo kiya te, "Upöke bo yaga."

Pölo Odoro Bici Lende Abo

^{XXXVII} Kina odo bo kanya naga nima kedä ko'do 'deni 'do toja Pölo mi reki 'bënni tine, bo iya zi bo dönni nima, bo iya te, "Moma'jo roma ziyi, i'di miya wa mato."

Bo nima iya te, "Dëmba ikali kpa Giriki? ^{XXXVIII} Ni na de ro bo Ezipeto ma tönë ko'do ya ti turu kënyi mökö ti bo akupö kuluku 'butë bi modoomota (4000) ne?"

^{XXXIX} Pölo iya te, "Ma ro Yudayi di Taraseso ame ro gawo ma do kilëbi 'ba doiyayi 'ba Kilikiya ne. Moma'jo roma ziyi, i'di ma milende zi bilaka naga nime."

^{XL} Bo nima uti domo ngi kozo a nima tara zi bo. Kina bo koro ngi do bi teki nima bo kiyeyi do közi bo zi bilaka naga nima 'do kudumö. Kina odo lijë kudumö 'deni tine, bo ebe ngi tilende zinni ro kpenni Yudayi.

XXII

^I Bo ilende zi tindi naga nima, bo iya te, “'Bu ma ga ti löndö ma ga, uwöke medä modoro bici lende ma nime ziye.”

^{II} Kina odo lijë kuwö Pölo 'deni kilende zinni ro kpenni Yudayi tara tine, lijë udumö ngi pili. Bo iya te, ^{III} “Ma ro Yudayi, öyö ma Taraseso ame ro gawo 'ba Kilikiya ne. Ulu ma mi Yerosalema bine. Gamalele na kiyandi ma ti toro kö'du ki'di ame ki'di molo zi 'bu ze löbu ga ne laka. Mö'bö gbä to'doko to'do lende 'ba Boko'ba ro mbembë kozo ama kpe pili keddike ro to'do mo tane ne.

^{IV} Moloma todo gomö ro bilaka go kö'du 'ba kori 'ba Yësu nime mi'di kupö motö ga yaga. Ya motö ga 'benni ame ga ro botoni ni kpaki ti 'ja moloma tinda'ba mo ti'di mo mi maboso. ^V Bo do bo akumu ni ti bilaka ma löbu ze ga pili ti kiya gbä ziye lende ma nime ro ma laka. Lijë na tönë kugu waraga zö koja ma timo zi ya ma 'beze ame ga mi Damaseke ne 'do tinda'ba ya ame ga ro 'ba Yësu ne di yayi kudödu ko'de kako bine todo karama domo.

^{VI} Kina odo mari mömö 'deni ngosi ngila Damaseke tine, mi zana kada yo na bi koro ma ro do kiteli kunyi ngi di mitoro kiyoro go bi toko yaga di yida roma. ^{VII} Kina mila'ba ngi beri, tine muwö biro kilende zö iya te, ‘Solo, Solo, go wa'di na keddä koworo kulöwö todo gomö roma te teyi?’

^{VIII} Miya te, ‘Nere, ni ye mo na?’

Biro nima ileki zö, iya te, ‘Ma na ro Yësu 'ba Nazareta ame keddä koworo kulöwö timo ne.’

IX Ya ame ga tö yayi ne o'ja bi kɔpɔ nima, tine lijë uwö lende nima kiya rönï zö ne dë. **X** Miya te, 'Wa'di na go mo'do ya, n̄ere?'

Nere Yësu ilende zö iya te, 'Ënyï kari mï Damaseke, bɔ mɔto ëdï yayi bo ti kiya wa ame ga pili Boko'ba kiyija 'deni zïyï to'do mo ne.'

XI Bi kɔpɔ kulöwö nima iyölu kɔmɔ ma 'deni, ya ame ga tö yayi ne na kinda'ba közö kokoko ma kari Damaseke.

XII Bɔ mɔto di Damaseke yayi rɔ Ananiya. Bo ö'bö nduwë toro Boko'ba gbï ti kö'du ki'di mo ga. Yudayi ame ga pili këdï koloma yayi ne iya lende abo pili rɔ ma laka. **XIII** Kina bo kako ngï kɔrɔ ngila ma, bo iya te, 'Bɔ löndö ma Solo, o'ja bi ti.'

Kina kɔmɔ ma kɔpɔ ngï monɔ bi do bo. **XIV** Bo iya te, 'Boko'ba ame 'bu ze löbu ga koro ne igeli yi 'deni tikali ako'doko abo gbï to'ja kole koto laka abo go kuwö mugu mo **XV** 'do ki'di kiyëtï wa nime ko'ja kina kuwö gbï ne zi bilaka 'ba doyayi pili. **XVI** Kinza döyï kilëyï dë kpe, ënyï ki'di kodɔ mini 'ba bapatisi döyï. Kina ititi Boko'ba 'do kola yi go lende kënyë 'bi.'

XVII-XVIII Kina ko'ja mileki 'deni Yerosalema bine mari to'do mötu mï reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba na kinë n̄ere Yësu kileme rönï ngï zö. Bo iya te, 'Bilaka 'ba mï gawo nime inza ki'di dönnï go wa ama ga këddï kiya dömöyï ma. Ënyï welo di bine kari.'

XIX Miya te, 'Nere, bilaka naga nima ikali ma moloma rɔ tilaki tinda'ba ya ame ga ki'di dönnï go lende 'bi ne di mï rö 'ba mötu ma konzi pili moloma tomba mo. **XX** Mï kada ma këdï kupö

Setepano bo kiyeti lende 'bi medi gbi teyi yayi tuti go lopö nima tonjo go bonjo 'ba ya ma kupö bo naga nima.'

XXI Yesu ileki zö, iya te, 'Enyi kari, medi moja yi zi bo löwö ame ga kedä koloma nbö rö ma kowo ne.' "

Tudödu Pölo

XXII Lende ma Pölo kedä rö tiya mo zi tindi naga nima na kozo a nime te. Kina odo lije kuwö lende nima bo kiya go kö'du 'ba bo löwö ne 'deni tara tine, lije oke domo ngi kulöri timo rö ma kembe kiya te, "Upö bo yaga. Bilaka ma tara ola de 'biri koloma."

XXIII Kina lije kebe ngi tulöri rö ma kembe kozo timo rö ya towawa bonjo 'benni ga ti tuli yayi.

XXIV Kina bo do bo kanya nima ki'di bo kanya abo ga ngi koto Pölo kari mi go bi 'ba loma 'benni 'do komba ti korobayi 'do bo kiyeti lende to nima bilaka kedä kulöri do bo gomo ne. XXV Kina odo bo kanya kudödu Pölo 'deni 'do tomba mo tine, Pölo iya zi bo kelu ame yayi ne, iya te, "Kö'du ki'di 'ba Romo ota go tomba bilaka 'ba Romo ame ko'do bure mo de gba ne de su di ziye?"

XXVI Bo kelu nima ari kiya zi bo do bo kanya nima, iya te, "Ti ko'do tondo? Bo nime 'de bilaka 'ba Romo na."

XXVII Kina bo löbu nima kari ngi tititi Pölo. Bo iya te, "Iya zö, ni ngi rö ma laka rö bilaka 'ba Romo?"

Pölo iya te, "Ma ngi rö ma laka."

XXVIII Bo iya te, "Ma gbagba ma mopi girisi rö ma kenyä to'do roma rö Romo."

Pölo iya te, "Bama öyö ma molo rö Romo."

XXIX Gɔ kɔ'du nime na bɔ ki'di 'dɔ komba bo naga nima kilipɛtɛ ngɔ yaga di rɔ Pɔlo. Bɔ ma lɔbu mo nima ngɔ rɔ tikere rɔmɔyɔ bo i'di 'deni kudɔdu Pɔlo ame rɔ bilaka 'ba Romo ne.

Burɛ Rɔ Pɔlo

XXX Mi bi kɛzɛ ma di pɔtɔ mo bo o'dɔkɔ gba tikali lende tɔ nima Yudayi kususɔ Pɔlo gɔmo ne. Kina bo kope Pɔlo ngɔ yaga bo ki'di lɔbu 'ba bɔ akumu ni ti bilaka ma lɔbu 'ba Yudayi pili kotɔtɔ rɔnnɔ. Kina bo koto Pɔlo ngɔ ki'di kɔrɔ kɔmɔnɔ.

XXIII

I Pɔlo ɔngɔ bi toko dɔ bilaka naga nima kotɔtɔ rɔnnɔ yayi ne. Bo iya te, “Lɔndɔ ma ga, mikali 'deni di yimɔ ma rɔ ma kele kɔmɔ Bɔkɔ'ba mɔ loma ma nɔbɔ kɔmɔ mɔ kada nime tɔne.”

II Gɔ kɔ'du mo na Ananiya ame rɔ bɔ dɔ bɔ akumu ki'di ya ma kɛdɔ kɔrɔ ngila Pɔlo yayi ngɔ gɔ kokɔsɔ kpamo. III Pɔlo iya te, “Ni, Bɔkɔ'ba ti kokɔsɔ yi 'deni gbɔ tara. Ni bɔ kɔmɔ kandi nime, ni ngɔ kɔzɔ tɛli ngɔrɔ ame kora kɔmɔ mo kele kulɔwɔ ne. Oloma yayi bi to'dɔ burɛ ma ti kɔ'du ki'di 'ba Bɔkɔ'ba kinza ma kɔ'dɔ dɛ yɔ kebe aa ki'di bilaka 'dɔ komba ma.”

IV Ya ame ga pili yayi ne iya te, “Eddɔ kiti'ja bɔ ame Bɔkɔ'ba ki'di 'deni rɔ bɔ dɔ bɔ akumu abo ga ne tara gɔ wa'di?”

V Pɔlo iya te, “Wu, lɔndɔ ma ga, mikali bo dɛ rɔ bɔ dɔ bɔ akumu 'ba Bɔkɔ'ba. Rɔmɔyɔ ugu mɔ buku 'ba Bɔkɔ'ba iya te, ‘Kinza kiya kpa kɛnyɛ dɛ rɔ bɔ ame mbiri dɔ bilaka 'be ga ne.’ ”

VI Pɔlo ikali ya mɔtɔ ga di mɔ lɔngɔ bɔ kotɔtɔ rɔnnɔ naga nima rɔ Sadoke, mɔtɔ ga rɔ Parosi.

Kina bo kilende zinni ro ma kembe, bo iya te, "Löndö ma ga, ma ro Parosi molo kako di zi 'bu ma löbu ga. Ne kina me kedi 'deni ko'do bure ma tone go kö'du 'ba tado 'ba töku di mi töle nime mikali kedi ro ma laka ne."

^{VII} Go lende nime bo kiya te ne, na ya ame ga ro Parosi ne kebe ngi togba kpenni ti ya ma ro Sadoke. Kina bilaka naga nima kototo donni yayi ne koza minni ngi. ^{VIII} Ya ame ga ro Sadoke ne iyeni 'benni wa mota inza ro tado 'ba töku di mi töle, malayika ni ti wa mota kideki ro marinyi inza gbi. Tine Parosi ni i'di 'benni donni pili go lende 'ba wa naga nime. ^{IX} Kina ko'de lamo ma löbu ngi ti do kudu. Bo komo kiyandi mota ga ame ro Parosi ne enyi ngi ro 'diri ti Sadoke ni kiya te, "Do'ja wa ma kenyé mota de di ro bo nime. Motoga malayika ala marinyi na ti kilende 'deni zi bo."

^X Bilaka naga nima ngi pili ro 'diri kina kaga ngi ro bo do bo kanya nima motoga ya naga nima ti koto Polo ngi mi löngö lijé kupö yaga. Go kö'du mo na bo ki'di bo kanya abo ga ngi kari mi löngö bilaka naga nima kinda'ba Polo kari timo mi bi 'ba loma 'benni.

^{XI} Mi korondo mo nima na nere Yesu kileme roni zi Polo, iya te, "Oloma ti mi keddi. Iya lende ma 'deni zi bilaka mi Yerosalema bine, kina gbi tara medi mi'di yi kari kiya lende ma zi bilaka mi gawo 'ba Romo."

Titeri Polo

^{XII} Mi bi kezé ma di potö mo na Yudayi mota ga kototo donni ngi toyö lende ro bo. Lijé ulömu rönni 'do tonyo wa mota de, tuwé wa mota de

gbī ɔɔɔ kiya te lijē kupō Pōlo dē ngī du titi yaga. ^{XIII} Bō kulōmu rōnnī naga nima ēdī n̄bō kɔzɔ 'butē sowɔ ti dōmo teyi tara. ^{XIV} Kina lijē kari ngī zi bō dɔ bō akumu ti ya ma lōbu naga, kiya te, “Dulōmu rɔze 'deni 'dɔ tonyo wa mɔtɔ dē, tuwē wa mɔtɔ dē gbī ɔɔɔ kiya te dupō Pōlo dē ngī du titi. ^{XV} Kina me 'deni kpe ti ya ma lōbu mɔtɔ ga 'dɔ kojake laja kari zi bō dɔ bō kanya 'ba Romo nima kiyake te o'dɔkɔke toma kɔri 'ba lende 'ba Pōlo nima laka, bō koja kako ziye. Tine dēdī dari toda dɔ bō kɔri 'dɔ dupō bō yaga gba kinza bō kōmō ziye bine.”

^{XVI} Ne tine kole 'ba lēmī 'ba Pōlo ni uwō lende nime 'deni. Kina bō kari ngī mī gɔ bi 'ba bō kanya naga nima yayi kiya lende mo zi Pōlo. ^{XVII} Kina Pōlo kīdēkī bō kēlu mɔtɔ ngī kiya teyi, iya te, “Kole nime ēdī ti lende mɔtɔ 'dɔ tiya mo, oto bō kari zi bō dɔye ma lōbu nima.”

^{XVIII} Bō kēlu nima oto kole tōnē kari zi bō ma lōbu 'ba dōnnī nima, kiya te, “Bō maboso nime 'dē kīdēkī rɔ Pōlo ne idēkī ma mari zi bō tine bō iya te kole nime ēdī ti lende tiya mo 'dɔ mo'de zīyī.”

^{XIX} Kina bō lōbu tōnē kindā'ba kōzī kole nima ngī kari tīmo 'beri yaga tititi kpamo. Bō iya te, “Lende wa'di na kako tīmo 'dɔ tiya mo zō?”

^{XX} Kole nima iya te, “Yudayi mɔtɔ ga ususu kpēnnī 'deni 'dɔ tititi yi toja Pōlo zīnnī tilēndō mī kpa kotɔtɔ 'bēnnī kɔzɔ 'dɔ toma kɔri 'ba lende mo laka tara. ^{XXI} Ne kinza kutī dē gɔ lende 'bēnnī nima. Ya 'bēnnī mɔtɔ ga ma 'butē sowɔ ti dōmo teyi ēdī rɔ toda dɔ bō kɔri. Lijē ulōmu rōnnī 'deni 'dɔ tonyo wa dē kuwē wa mɔtɔ dē gbī ɔɔɔ kiya

te lijë kupö Pölo dë ngi du titi. Kina me lijë kedi 'deni ro tidabi do lende ma kileki 'beyi."

XXII Bo löbu nima ileki kiya zi kole tönë, iya te, "Kinza kari kiya dë zi boto moto, kiya te iyeti go lende nime 'deni zö."

Bo oja kole nima kari ë'bëni. XXIII Kina bo kidëki bo këlu ma riyö kako zi bo kiya zinni, iya te, "I'dike bo kanya ma kuluku sowo 'be ga kedi ndo do ndinni ti worota 'ba do kosani kuluku koto kodo domo 'butë riyö ti bo mee kuluku sowo 'do lijë kënyä ti ndi kada komö 'deni modomosowo mi korondo nime kari Kayisariya. XXIV I'dike kosani moto ga kedi ndo zi Pölo ni 'do këki domo 'do karike pili tinni laka zi Pelika turu bo dayayi nime."

XXV Kina bo kugu waraga ngi kozo a nime te, XXVI "Ma Kolawodiyo Lusiya medi ti mi keyi tugu waraga ma nime ziyi nere ma Pelika, mumoto yi. XXVII Bo nime Yudayi inda'ba ko'doko tupö mo, ne tine mari mikali bo ngi ro Romo. Go kö'du mo na mari ti bo kanya ma ga momo bo yaga di zinni. XXVIII Mo'doko tikali lende to nime lijë kusus bo gomo ne. Kina moto bo kari mi kpa kototo 'bënni. XXIX Tine mari mikali lende mo lijë ususu bo go kö'du ki'di 'bënni moto ga. Inza ro lende ma mbiri ma 'do kupö bo ala ti'di bo mi maboso gomo. XXX Muwö lende mo di zi bo moto tégë ya naga nima ususu kpënni 'deni ro bo nime 'do tupö mo. Kina me medi moja bo ngi kari ziyi yayi. Miya 'deni gbi zi bo kusus bo naga nima 'do lijë kari 'jaa tiya susu 'bënni nima ziyi."

Rija Ti Pölo

XXXI Kina bo kanya naga nima ko'do ngi kozo ame kiya zinni ne tara. Lije ogba Polo mi korondo nima kari timo nbö komö mi gawo 'ba Andipatori. XXXII Mi bi kezë ma di gomo tine na ya ma ti ndinni mo ga kuyi 'benni dönni ngi kileki mi go bi 'ba loma 'benni mi Yerosalema. Ya ma do kosani naga nima na kari nduwë ti Polo XXXIII komö Kayisariya. Kina lije kari ki'di waraga tonë ngi zi turu bo doyyayi Pelika kotö ti Polo.

XXXIV Pelika idëki waraga nima kina bo kititi Polo, bo iya te, "Öyö yi mi doyyayi ma yala?"

Polo iya te, "Öyö ma mi doyyayi 'ba Kilikiya."

XXXV Tine Pelika iya te, "odo bo kususu yi naga nima komö 'deni na 'jaa ti moma kori 'ba lende 'bi."

Kina bo ki'di bo kanya ngi koloma toda bi ro Polo di mi rö ame bo dolinjo Erode kubö 'deni molo ne.

XXIV

Yudayi Ususu Polo

^I Di pötö tö'dö do muyi tine na bo do bo akumu Ananiya ni ti ya ma löbu motö ga kozi ngi kari Kayisariya ti bo kpa kitigo 'ba burë motö kidëki möyi mo ro Tërutulö. Lije ari kususu Polo zi turu bo doyyayi nima ro Pelika ne. ^{II} Kina odo ko'de Polo 'deni tine na Tërutulö kebe ngi tiyëti go susu 'ba ro Polo zinni, iya te, "Nere ze, akikali 'bi ro mbembë, ame laka ko'do 'bi ko'de loma do kilëyi 'deni zize nbö komo koo konzi. ^{III} Ze nburu ti mi këyi go nere ko'do 'bi ame ko'de lende laka 'deni

kulöwö zize ne. Dileki yëë'di ziyi ro mbëmbë.
^{IV} Ne kinza mirasi kada 'bi dë kulöwö. Moma'jo
 roma ziyi 'do kuwö lende mbowa ze nime ti mi
 këyi. ^V Bo nime dikali bo ro bo do kirasi. Bo
 i'di bilaka ze ga 'ba Yudayi ko'do ayayi 'deni
 pili kote mi doyayi. Kina bo na gbi ro bo do ya
 ma tönë ga didëkike ro bilaka 'ba Nazareta ne.
^{VI-VII} Bo o'doko tirasi rö löbu 'ba Boko'ba ame mi
 Yerosalema ne. Go kö'du mo na me dinda'ba bo.
^{VIII} Do kititi kpa bo ni ëddi kikali ngi gbi wa naga
 nime dususu bo gomo ne pili ro ma laka.”

^{IX} Lende nime Tërutulö këdi kiya te ne na
 Yudayi ma laki kuti ngi pili gomo kiya te, “Ngi
 ro ma laka.”

^X Kina Pelika ki'di Polo ngi kënyi toro 'do
 kilende. Polo iya te, “Nere ma, mikali yi ro bo
 do kititi 'ba burë mbiri do bilaka ze ga mi komo
 koo konzi. Ma tone ti mi këyi tiyëti go lende ma
 ziyi. ^{XI} Do kititi bilaka pele go lende ma lijë ti
 kiya gbi ziyi koo a nime te, tö'dö 'ba kada ame
 mari yimo to'do motu zi Boko'ba mi Yerosalema
 ne gba nge do 'butë domoriyo. ^{XII} Ya naga nime
 lijë o'ja ma dë du te to'do kowasa ti botu ma kotu
 motu di mi rö löbu 'ba Boko'ba. Kina lijë o'ja
 ma dë gbi ti'di bilaka ko'do ayayi di mi rö 'ba
 motu motu ala di mi gawo. ^{XIII} Do motu ame
 ngi go kileme susu 'bënni nima ro ma laka ne
 inza du te. ^{XIV} Lende ma kodoro mo na nge me.
 Mëdi moja laja 'ba Boko'ba ma 'bu ze löbu ga 'ba
 Yudayi pili koro ti tösö go kori 'ba Yësu. Kina me
 lijë ya naga nima iya te kori nime ro ma kënyë.
 Ne ma 'bama mi'di doma 'deni pili go lende ame
 ga kugu mi buku 'ba kö'du ki'di 'ba Boko'ba gbi

ti buku 'ba bo kumë lende abo ga. ^{XV} Kina me mēdi 'deni ro toda do kada 'ba tako 'ba Boko'ba toja bo lende laka ni kpaki ti bo lende kënyë yaga di mi tolë, gbï kozo ame lijë ya naga nime këdi ro toda domo ne. ^{XVI} Go kö'du mo na mogbo roma 'deni mö'bö tēdi ro ma laka komo Boko'ba gbï komo bilaka lesi.

^{XVII} Di pötö komo koo konzi ame ga mo'do nbö ro ma kowo di ro Yerosalema ne na me mileki to'de girisi zi bo lisa ze ga gbï ti'di kpa közi mi rö löbu 'ba Boko'ba. ^{XVIII} Kina me ya naga nima kari ko'ja ma di yayi ko'ja mo'do dölēti 'ba ti'di roma ro ma kopō komo Boko'ba 'deni. Tine tindi 'ba bilaka oto inza du te tö yayi, kina ayayi oto inza gbï. Yudayi motō ga ame di Asiya ne ēdi gbï yayi. ^{XIX} Ne odo kiya te lijë ko'doko tususu ma i'di lijë kako kususu ma komöyï bine. ^{XX} Ne odo kinza tara lijë ame ga bine ne ti kiya ziyi odo kiya te lijë ko'ja ama kënyë motō ra di mi lende ma ame lijë koloma ro toma kori mo di mi kpa kototo 'benni ga ne. ^{XXI} Motoga lende koto nime na ti lijë kususu ma gomo ziyi, ame miya te, 'Eddi ko'doke burë ma tōne go lende nime mikali toto 'ba töku di mi tolë këdi ro ma laka ne.' "

^{XXII} Tine Pelika uwö kori 'ba lende 'ba Yësu 'deni molo laka. Kina bo kënyi ngi tōro kiyëyi lijë gba kinza kodoro bici lende nima. Bo iya te, "Odo Lusiya bo do bo kanya nima komo tine na 'jaa ti mongo lende nime."

^{XXIII} Kina bo ki'di bo këlu ngi 'do kongo go Polo, tine kola koloma ro do ngölö kinza kota go lēpi bo ga dē di bi tako tori bo.

Polo Oro Komo Pelika Ni Ti Durusila

XXIV Di pötö tö'dö dɔ ndö tara na Pelika ni kari ngi ti 'ja abo Durusila ame rɔ Yudayi ne koja laja gɔ Pɔlo 'dɔ kako zinni. Bo oje mbili bo gɔ ma Pɔlo kedi kiya lende 'ba ti'di dɔ gɔ kö'du 'ba Yesu.

XXV Kina Pɔlo koloma ngi rɔ t̄ȳeti lende 'ba tedi rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba ti togbo dɔ yida rɔ gb̄i ti lende 'ba tako 'ba Bɔko'ba bi to'dɔ bur̄e 'ba dolinɔ nime kada mɔtɔ. Lende nime i'di Pelika ngi kedi rɔ tikere. Bo iya te, "Ari t̄oti, ti moja laja 'jaa göȳi tako tilende tö ɔdɔ kiya te m̄edi le."

XXVI Bo omeri 'ba bo t̄eḡe mɔtɔga Pɔlo ti kugö kɔmɔ bo ti gir̄isi. Kina bo koloma ngi nduw̄e toja laja gɔ Pɔlo tako tilende ti bo.

XXVII Mi r̄iyö 'ba kɔɔ ma di pötö lende nime na bɔ mɔtɔ kid̄eki rɔ Pɔrokiyo Peseto kinda'ba k̄iti 'ba turu 'ba d̄oyayi nima ngi 'bato di pötö Pelika. Tine Pelika o'dɔko 'dɔ Yudayi kedi ti m̄i këȳi rɔ bo. Gɔ kö'du mo na ki'di bo ngi kola Pɔlo kinza tope mo yaga m̄i kada nima.

XXV

Pɔlo Iteri Tongɔ Turu Ma Löbu

^I Di pötö tö'dö dɔ mota 'ba tömö abo 'ba Peseto m̄i d̄oyayi nima na bo kënȳi di Kayisariya yayi kari Yerosalema. ^{II} Kina löbu 'ba bɔ akumu ni ti ya ma löbu 'ba Yudayi mɔtɔ ga kari ngi tususu Pɔlo zi bo. ^{III} Lij̄e olo'ba r̄önni zi bo 'dɔ bo ki'di m̄i bo këȳi r̄önni bo koja Pɔlo kari zinni Yerosalema. Lij̄e iya tara r̄ömöȳi lij̄e ususu kp̄enni 'deni 'dɔ tupö Pɔlo di gɔ k̄ori. ^{IV} Tine Peseto iya te, "Ēdi rɔ toda bi rɔ Pɔlo m̄i Kayisariya, kina me ma gb̄i m̄edi mo'dɔ tari yayi. ^V ɔdɔ bo kirasi lende mɔtɔ

i'dike löbu 'ba döye ga kari tö 'do kususu bo zö di yayi."

VI Ne tine bo oloma titi ko'do tö'dö kozo do modoomota gbi aa kozo do 'butë ni tara kina 'jaa bo kileki Kayisariya. Mi bi kězë ma di gomo na bo kari koloma ngi mi bi 'ba burë kidedi Polo 'do ko'de kako zi bo. VII Kina odo Polo kömö 'deni tine löbu 'ba Yudayi ame ga kako di Yerosalema ne enyi koro ngi kuru bo tususu bo ti lende konya ame ga ro ma kënyë ne. Tine lijë ikali dë ma 'do ti'di susu 'benni naga nima kedï ro ma kodoro. VIII Kina Polo kënyï ngi tÿyëti go kö'du ma 'ba bo. Bo iya te, "Moro kö'du ki'di 'ba Yudayi pili kinza to'do wa ma kënyë moto. Mirasi rö löbu 'ba Boko'ba dë gbi, kina mo'do ya to dë gbi ti bo dolinjo ma löbu 'ba Romo."

IX Peseto o'doko 'do mi Yudayi këyi ro bo. Go kö'du mo na bo kileki kiya zi Polo, bo iya te, "Ti kuti do tari Yerosalema 'do mari mo'do burë 'bi di yayi?"

X Polo iya te, "Go bi 'ba burë 'ba bo dolinjo ma löbu 'ba Romo na me, o'do burë ma ngi bine. Ikali gbi laka mirasi wa ma koto moto te dë du zi Yudayi. XI Ne ma kiya te medï mirasi wa moto ame 'do kupö ma gomo ne ra dëne minza moma'jo roma ziyi 'do tomo ma di mi tolë nime. Wa naga nime lijë kususu ma gomo ne, odo kiya te kinza ro ma laka kinza boto ki'di ma dë zinni. Moma'jo roma zi bo dolinjo ma löbu 'ba Romo na 'do kodoro bici lende ma nime."

XII Kina Peseto ni koloma ngi ro tilende go kö'du mo ti ya ma kedï ki'di lende zi bo naga. Bo ileki kiya zi Polo, bo iya te, "Ele, ni na me koma'jo

röyì 'deni 'dɔ bɔ dɔliŋɔ ma löbu 'ba Romo kodɔɔ
bici lende 'bi. Ti kari gbo zi bo.”

Burë Rɔ Pɔlo

^{XIII} Mi tö'dö dɔ konzi di pötö lende nime na ɲere Agoripa ni ti lëmi bo Bërunikë kako Kayisariya yayi tumötö Peseto. ^{XIV} Kina ɔdɔ lijë koloma 'deni kigabi yayi tine, Peseto iyëti gɔ lende 'ba Pɔlo zi Agoripa. Bo iya te, “Bo mɔɔ Pelika ki'di mɔlo mi maboso ëdi gba bine. ^{XV} Tönë mari Yerosalema ne löbu 'ba bɔ akumu ni ti 'ba Yudayi ni ususu bo zö tégé 'dɔ modɔ karama dɔ bo. ^{XVI} Tine mileki dɔmo zinnì miya te dölëti 'beze 'ba Romo o'dɔkɔ bilaka mo këdi bi kɔɔ ti bɔ susu 'ba rɔ bo 'dɔ bo kiyëti lende ma 'ba bo gbì. Kina gbì di'di bilaka mo dë titi rɔ yawa zi bɔ kususu bo naga nima kinza ma ko'dɔ titi kɔɔ a nime. ^{XVII} Kina me mileki mako bine micayi dë kpe, mi bi kèzë ma di pötö mo na mari ɲgì moloma mi bi 'ba burë midëki 'dɔ ko'de bɔ nima kako zö. ^{XVIII} Momeri 'bama miya te mɔɔga bɔ susu 'ba rɔ bo naga nima ti kususu bo gɔ lende kënyë ma bo ko'dɔ. Tine lijë o'dɔ dë yɔ. ^{XIX} Lijë oloma za rɔ togba kpënnì gɔ lende abo gɔ kò'du 'ba mötu ko'dɔ 'bënnì tɔ ne ga ti lende 'ba bɔ mɔɔ rɔ Yësu kölë 'deni mɔlo, tine Pɔlo iya te ëdi gba rɔ ma kididi. ^{XX} Bi 'ba tikali lende mo ilikö za dɔma. Mititi bo miya te ɔdɔ bo ti kuti dɔ tari Yerosalema 'dɔ mari mo'dɔ burë abo di yayi. ^{XXI} Ne tine bo ititi ma 'dɔ mi'di bɔ kanya koda bi rɔ bo ɲbö 'dɔ bɔ dɔliŋɔ ma löbu ze 'ba Romo na gɔ kodɔɔ bici lende abo nime. Kina me mi'di bɔ kanya 'deni këdi rɔ toda bi rɔ

bo koda kada mo 'do moja bo kari zi bo doliᅇo ma löbu.”

XXII Agoripa iya te, “Ma gbagba ma mo'doko tuwö kpa bo.”

Peseto iya te, “Eddi kuwö kpa bo 'deni 'basi tülendö.”

To'de Polo Komo Agoripa

XXIII Mi bi kězë ma di gomo na ɲere Agoripa ni ti Bërunikë kënyï ngï tari mi bi 'ba burë. Tine na bilaka kebe ngï pili tülëlu lijë. Kina lijë kari ngï ti bo do bo kanya ni ti turu 'ba do gawo ni kodo mi rö 'ba kpa kototo. Kina Peseto ki'di ngï 'do ko'de Polo kako korö kömönni yayi. **XXIV** Bo iya te, “Nere Agoripa kpaki tiye kpe ya ame ga tize bine ne, ongoke bo nime. Bo na Yudayi ame ga pili mi Yerosalema ti ame ga bine ne konyo monda mo zö. Kina lijë pili kulöri ngï timo, tégë ola bo dë kpe konyo kpa bo. **XXV** Ne 'bama mo'ja wa mato ame ngï bo ko'do 'do kupö bo gomo ne dë. Kina me bo oma'jo ro bo 'deni 'do bo doliᅇo ma löbu ze 'ba Romo na go kodoro bici lende mo. Miteri toja bo kari, **XXVI** ne lende 'ba ro bo mato ame ngï mo'ja 'do mugu mi waraga zi bo doliᅇo ma löbu ne inza du te. Kina me mo'de bo 'deni tone kako komoye. Tine ma do kiteli mo mo'de bo kömöyi, ɲere Agoripa, 'do toma kori 'ba lende abo laka 'do ki'di mikali wa ame go mugu mi waraga zi bo doliᅇo ma löbu ne. **XXVII** Go meri 'bama bine toja bo maboso kari ro ma sari kinza wa ma kiyeti go susu 'ba romo ele dë.”

XXVI

Lende 'Ba Polo

^I Agoripa iya zi Polo 'do kiyëti lende ma 'ba bo. Kina Polo kënyî ngî toro kiyëyi do közi bo kiya te, ^{II} “Nere Agoripa, ma tone ti mi këyi römöyi ni na me 'deni mëdi miyëti go kö'du nime Yudayi naga nime kususu ma gomo ne ziyi. ^{III} Ni na ro bo kikali dölëti ze 'ba Yudayi pili ti kowasa mo ga. Moma'jo roma ziyi tuwö lende ma nime ti mi këyi.

^{IV} Yudayi pili ikali go loma ma ame moloma tönë mi löngö bilaka ma ga ko'ja mëdi gba mbowa kina gbî mi Yerosalema ne. ^V Odo lijë ko'doko pele tiya mo ziyi lijë ti kiya gbî te, lijë ikali ma moloma mö'bö ro Parosi, kina ze Parosi ni na gbî ro bo tö'bö togbo roze kinza tiyëyi mi kö'du ki'di 'ba Boko'ba ro do kiteli di do bilaka ma laki. ^{VI} Mi'di doma nburu kö'bö go wa tönë Boko'ba kiya to'do mo zi 'bu ze löbu ga ne. Go kö'du mo na me 'do ki'di ko'de ma tone mi go bi 'ba burë nime. ^{VII} Ro ma laka bilaka pili 'ba do göli 'butë domoriyö ze naga nime ogbo rönni 'deni tumötu Boko'ba ro go bi kězë pili 'do lijë ko'ja wa ame bo këdi ko'do ne kada mato. Kö'du 'ba wa naga nima na Yudayi naga nime kebe kususu ma gomo. ^{VIII} Kpe bilaka lesi, go wa'di na ko'dokoke dë ti'di doye go lende 'ba Boko'ba nime bo ki'di töku kënyî kodo yaga di mi tolë ne?

^{IX} Ma tönë molo bine momeri miya te ma laka mo na zö 'do moworo ti bo ki'di dönni go lende 'ba Yësu 'ba Nazareta. ^X Kina moworo 'deni tönë tinni tonbenbe lijë di mi Yerosalema. Bo do bo akumu i'di közi kakpa mo zö moloma toboso

bilaka ma konzi 'ba kanisa. Mi kada ma kodo karama 'ba tölē dōnni naga mēdi gbī teyi yayi tuti gomo. ^{XI} Mō'bō nduwē todo gomō rōnni di mī rō 'ba mōtu pili 'dō ki'di lijē kola gō ti'di dōnni gō lende 'ba Yēsu. Yimō ata ngi rōnni rō mbēmbē moloma tozi gōnni kpaki kebe mī gawo ma lōwō naga tinda'ba lijē.

^{XII} Gō kō'du mo tine bō dō bō akumu ni i'di kōzi kakpa zō 'dō tari to'dō mo gbī tara di Damaseke.

^{XIII} Tine di gō kōri yayi 'deni mī zana kada na mō'ja bi kōpō ame kōbō kiteli kada ne ngi kunyi kako di mitorō kiyōpō bi toko yaga di rōze ti ya ame ga tō ne. ^{XIV} Kina dila'ba ngi pili bēri. Tine muwō birō kilende zō rō kpa Yudayi kiya te, 'Solo, Solo, gō wa'di na kēddi koworo kulōwō todo gomō rōma teyi? Gō wa'di na nī kēdi kodo gomō rōyi ngi kōzō sa ame kirēri rōni kēdi komba pele ko'dokō tari dē ne tara.'

^{XV} Miya te, 'Nere, nī yē mo na?'

Bo iya te, 'Ma na rō Yēsu ame kēdi koworo kulōwō timo ne. ^{XVI} Tine ēnyi kōrō tōrō, mileme rōma 'deni ziyi tōne ti'di yi rō bō laja bō tūyētī wa naga nime kō'ja ne zi bilaka gbī ti wa ma mēdi mileme ziyi. ^{XVII} Ti mōmō yi di zi ya e'be ye ga gbī di zi bō lōwō. Mēdi moja yi kari zīnni ^{XVIII} tiyōpō kōmōnni, tileki lijē di mī bi kōlu 'ba Satani kako mī bi kōpō 'ba Boko'ba. Lijē ti ki'di dōnni 'deni ngi gō lende ma. Kina Boko'ba ti kola lijē ngi gō lende kēnyē 'bēnni ga kodo'bō lijē ti ya mōtō ga ame bō kigeli 'deni rō 'ba gbagba bo ne.'

^{XIX} Nere Agoripa, wa nima kileme rōni zō di mitorō ne milagi dē tuwō dōmo. ^{XX} Mari ngi misaki tiya lende 'ba Boko'ba titi dōgba

mī Damaseke kebe mī Yerosalema gbī kote mī dɔyayi 'ba Yudayi pili gbī zi bɔ löwö. Miya 'deni zi bilaka pili 'dɔ kotɔ dönni di mī lende kënyë 'bënni ga kako kuwö dɔ Boko'ba, kina gbī 'dɔ to'dɔ wa ame ga gɔ kileme dɔ kotɔ 'bënni ga di mī lende kënyë ma mɔlo. ^{XXI} Gɔ kö'du mo na me Yudayi kinda'ba ma di mī reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba ko'dɔkɔ tupö ma. ^{XXII} Ne Boko'ba na me kokɔnyi ma ŋbö kömö mī kada nime tɔne ki'di ma tiya lende abo zi ya ame ga rɔ löbu ni ne kpaki ti bilaka ma laki. Lende nime inza 'beri di gɔ ma tönë Musa ni ti bɔ kumë lende 'ba Boko'ba ma mɔlo naga kiya te ëdi ko'dɔ rönni ne. ^{XXIII} Ame kiya te Kurisitö ame Boko'ba koja kako dɔliŋɔ nime bine ne ëdi kombi gomɔ. Kina bo na ti këdi rɔ dɔndende 'ba tɔdɔ 'ba töku di mī tölë 'dɔ koyi kori 'ba didi zi Yudayi pili ti bɔ löwö."

Peseto Embe Dɔ Pɔlo

^{XXIV} Gɔ lende nime Pɔlo kiya te ne na Peseto kënyi kembe ŋgī dɔ bo, iya te, "Pɔlo, nī 'deni rɔ rumö. Tidëki waraga kulöwö uyī yi 'deni."

^{XXV} Pɔlo iya te, "Nere ma, minza rɔ rumö. Lende nime mëdi miya ne lende 'ba rumö na dë, lende ma laka na. ^{XXVI} Nere Agoripa pele ikali kö'du mo gbī kina me mëdi miya 'deni zi bo rɔ dɔ ŋgölö. Mikali ŋgī bo uwö lende mo ga 'deni pili römöyi o'dɔ röni dë kebe gɔ ŋgolɔ'bo. ^{XXVII} Nere Agoripa, nī nime i'di döyi ŋgī gɔ kö'du 'ba bɔ kumë lende 'ba Boko'ba ma dɔgba tönë ga na? Rɔ ma laka mikali ŋgī i'di döyi gomo."

^{XXVIII} Agoripa iya te, "Pɔlo omeri 'bëyi iya te ti koco ma ŋgī welo mëdi rɔ 'ba Kurisitö?"

XXIX Pɔlo iya te, “Mititi Boko'ba 'do pele nge welo ala ndo yayi bo ki'di yi kpaki ti bilaka naga nima kedi kuwo lende ma tone ne kedi ro 'ba Kurisitö gbi kozo 'bama te, tine nge kinza zingiri nime.”

XXX Kina Agoripa ni kenyi ngi toro ti Peseto ti Beruniké ti ya ame ga tinni yayi ne todo yaga.

XXXI Bilaka naga nima pili oloma ro tiya mo ro go rönni, iya te, “Bo nime o'do wa moto ame ngi 'do kupö bo ala koboso bo gomo ne de.”

XXXII Tine Agoripa ileki kiya zi Peseto, iya te, “Ma kiya te Pɔlo koma'jo ro bo de 'do bo dolinjo ma löbu 'ba Romo na go kodoro bici lende abo nime dene 'do kope bo ka ngi yaga.”

XXVII

Tari 'Ba Pɔlo Romo

I Kina odo Peseto ko'doko 'deni 'do toja ze kari Romo tine, bo i'di Pɔlo ni ti bo maboso moto ga ngi zi bo kelu moto kideki ro Yuliyö 'do ki'di keki mi sorope ma löbu koto Italiya. Bo nima na ro bo dotumu 'ba bo kanya ma kideki ro “Bo kanya 'ba Bo Dolinjo ma Löbu.” II Bo o'ja bo sorope moto ga 'ba Adaramota kedi ko'do tari mi gawo moto ga ma mi dayayi 'ba Asiya. Kina bo ki'di ze ngi deki mi sorope 'benni nima. Aritaroko bo Makedoniya di mi gawo 'ba Tesalonika ne edi gbi tize yayi.

Denyi ti sorope di mi dayayi 'ba Yudayi yayi.

III Mi bi kezé moto na dari domö ngi Sidona. Tine Yuliyö ti mi keyi abo ola Pɔlo ngi kari zi pori bo ga ame yayi ne go kokonyi bo ti wa ma bo kedi ro leri mo naga. IV Kina denyi ngi di

Sidona yayi ti sorope nima tine lili i'di tome ngi ro ma kusè kako di komoze. Gɔ kò'du mo na dopa ngi kebe ngila Kupuriyò. ^V Di yayi na dari ro mi zana mini löbu diteli dɔyayi 'ba Kilikiya ni ti Pambuliya, dari dömö mi gawo 'ba Mura mi dɔyayi 'ba Lukiya. ^{VI} Di Mura yayi tine na Yuliyö ko'ja bo sorope moto ga kako di Alesandora kedi kari Italiya, kina bo ki'di ze ngi dekì mi sorope nima.

^{VII} Kina dènyì ngi di yayi ti sorope nima tine lili oloma ngi ro tome ro ma kusè kako di komoze. Kina dari ngi nduwè ndo do'do tö'do do konzi nbö dömö ngosi ngila dolinjo 'ba Kinido. Lili nima ola bi 'ba tari dogba de kpe zize, na dugögö ngi diteli go bi moto kidèki ro Salomone dari nduwè kebe do kapa dɔyayi 'ba Kurètè. ^{VIII} Dokoko roze ngi nduwè ro gomo ngosi kebe do kpa götö nbö dömö go bi moto kidèki ro “Kpaböñi ma Laka,” ngosi ngila dolinjo 'ba Laseya.

^{IX} Kina doloma digabi ngi yayi. Kada 'ba kpa koro 'ba Yudayi kote rönì, kina nyepe 'ba lili ma kënyè 'ba lingere ti sorope na 'deni. Polo iya zi bilaka naga nima mi sorope yayi ne, iya te, ^X “Ro ma laka gomo ma löbu edi ko'do rönì mi lingere ze 'ba tari dogba di bine. Akombi 'ba mi sorope pili edi kirasi rönni. Sorope ti kotopa 'deni kina tolè ti kedi gbì bi mo zize.”

^{XI} Ne tine bo do sorope nima ti bo kugè mo oco ngi nduwè zi Yuliyö 'do ki'di lijè kari kinza bo ki'di do bo de go lende 'ba Polo nima. ^{XII} Kpaböñi mo nima inza ro go bi ma laka ame 'do sorope ma löbu koloma teyi mi kpa dolili. Ya ma konzi

moto ga o'doko tēnyī di yayi tari ti sorope nima kina kiyozo ngi tokoko mo 'do kari Pōnikisi go koloma yayi mi kpa dolili nima. Pōnikisi na ti kpaḅōḅi 'ba sorope ma löbu moto 'ba doyyayi 'ba Kurētē teyi, kapa kari do toro.

Piwu Ti Mini Kikagba

^{XIII} Kpa lili ma kembe nima oke rōni 'deni kola nge ro tome dozilawawa kako di do ro'ō. Kina bo sorope naga nima omeri tēgē motoga ti dari dōmō timo ḅbō Pōnikisi. Kina lijë koto yamo kirindī ma kosi sorope rōmo nima ngi toro. Dēnyī di yayi dari nduwē ngosi kebe do kpa götō.

^{XIV} Ne mbowa tine yo na lili ma kēnyē ro do kiteli ki'di ngi tome kako di doyyayi. Ama na 'deni ro lili ma tōnē kīdēki möyi mo ro Yurakulō ne. ^{XV} Iyaya sorope ngi ki'di dikali dē kpe todoro kpamo, kina dola ngi gbo zi lili kukpiri timo.

^{XVI} Dari dōmō ngosi ngila döotu 'ba Kawoda tine na kikēti lili 'jaa mbowa di roze. Kina doloma ngi ro topi roze go sorope ma titi ame kosi bicī sorope ma löbu nima ne toto mo toro.

^{XVII} Kina doto ngi toro mi sorope ma löbu kinza kōnzu ra mi mini. Bo sorope naga nima olo yoki sorope löbu nima ti kabi 'do ki'di kitigo. Tine lijë ere kinza lili kitinji sorope nima ra kari ku'bē rōni yoki tungulu 'ba yayi lida ame ga mi mini ngosi ngila doyyayi 'ba Libiya ne. Go kō'du mo na lijë kurōbō ḅngō ngi do sorope löbu nima 'do lili kitinji kuyi kpamo timo. Kina sorope nima kiyōkō ngi nduwē kari tara.

^{XVIII} Tine lili nima o'bō ngi nduwē tome ro ma kēnyē kuwiti sorope. Mi bi kēzē ma di gomo na

bo sorope naga nima kisasi ngi ro tu'du akombi mato ga go mini. ^{XXIX} Mi bi kezē ma di go ama tine, na lijē koloma ngi tu'du wa ame ga pele ro 'ba to'do ndobo 'ba sorope timo ne go mini.

^{XX} Do'do tö'dö 'deni do konzi kinza ma do'ja kinē kada ni ti kēlu. Lili ö'bö ngi nduwē tome ro ma kembe, domeri 'beze diya te dinza domo kpe di közi tolē 'ba mini nima.

^{XXI} Kina odo bilaka 'ba mi sorope korō rōnni 'deni nbō kozo tö'dö do ndö tara kinza tonyo oto tine, Polo enyi toro kiya zinni, iya te, "Ma kiya te kēddi kuwōke doma ra 'do dolomake tōti Kurētē dēne gomō ma kozo a nime te inza ko'ja ze, dēne gbī wa 'ba mi sorope inza kikali tari go mini.

^{XXII} Ne mi'di ame ziye 'do kolomake ti mi kēddi. Ro ma laka boto ma koto mato di mi löngö ye nima bina inza kolē mi mini nime. Sorope na nge ti kotopa ē'bēni. ^{XXIII} Römöyi ma bo laja abo 'ba Boko'ba na kina bo na gbī mēdi mo'do mötu zi bo, na me malayika abo kako kileme rōni zō ti korōndo ene kilende zō, ^{XXIV} iya te, 'Polo, kinza kere dē kpe. Boko'ba ēdi ki'di yi kiyēti lende 'bi komo bo dolinjo ma löbu 'ba Romo. Bo Boko'ba ti ki'di minī këyi röyi kpaki ti ya ame ga pili mi sorope tiyi bine ne, ki'di ye komake di közi tolē 'ba mini nima.'

^{XXV} Kina me miya 'deni ziye, olomake ti mi kēddi. Mikali ngi ro ma laka lende 'ba Boko'ba ēdi ko'do rōni kozo ame kiya rōni zō ne tara.

^{XXVI} Tine lili ti kome sorope ze nime ku'bē rōni yoki döotu kotopa yaga."

^{XXVII} Kina odo lili kuwiti ze 'deni nbō tö'dö do 'butē domosowo mi zana mini löbu tine, mi

zana korɔndo 'deni bo sorope naga nima omeri tɛgɛ ti dɔmɔ 'deni ŋgɔsi ŋgila dɔyayi mɔto ga. **XXVIII** Kina lijɛ kosi kabi yɔki kulugbi dɔku ku'du tiyari mini timo. Tine lijɛ o'ja talo mo ɛdi ŋbɔ kɔzo dɔkɔmɔ kumɔgu 'butɛ sowɔ tara. Di pɔtɔ mo ko'ja dari 'deni mbowa lijɛ o'dɔ gbi tara. Tine lijɛ o'ja talo 'ba mini ola 'deni dɔkɔmɔ kumɔgu 'butɛ mota. **XXIX** Gɔ kɔ'du mo na lijɛ ŋgi rɔ tikere mɔto ga sorope ti kari ku'bɛ rɔni yɔki dɔku. Kina lijɛ kosi kabi ame ga kudɔdu bici sorope ne ŋgi yɔki yamo kirindi mɔto ga sowɔ 'do ku'du mi mini 'do kogbo sorope nima kinza kari. Lijɛ oloma rɔ tulɔmu kpɛnni zi akoro 'bɛnni ga 'do ki'di bi kɛzɛ welo.

XXX Ya mɔto ga ame kɛdi ko'dɔ ndɔbo mi sorope yayi ne o'dɔko tu'bɔgɔ rɔnni tiraŋa yaga. Lijɛ ope sorope ma titi tɔnɛ kudɔdu dɔ ma lɔbu 'beze nima yayi ne koja ti kowe kari bɛri mi mini tindɛndɛ rɔnni timo 'do kiya te lijɛ ɛdi rɔ tosi yamo ma kirindi kano sorope nima togbo mo bɛri. **XXXI** Tine Pɔlo ɛnyi kiya zi bo kanya naga nima ti bo kɛlu 'ba dɔnni, iya te, "Ɔdɔ ya naga nima koloma dɛ tize mi sorope bine dinza dɔmɔke di kɔzi tɔlɛ 'ba mini nime."

XXXII Kina bo kanya naga nima koke kabi 'ba sorope ma titi nima ŋgi kola kari gɔ mini.

Sorope Kotopa

XXXIII Mi kano gɔ bi 'deni tine na Pɔlo kebe ŋgi rɔ toco mi kɛddi zi bilaka 'ba mi sorope naga nima pili 'do konyo kpɛnni. Bo iya te, "Tɔ'dɔ mo 'deni ŋbɔ dɔ 'butɛ dɔmosowɔ ame kɔ'bɔke ŋgi rɔ meri kinza tonyo ɔto. **XXXIV** Milende ziye tɔne,

i'dike miye keddı konyoke kpeye 'do komoke roye di kpa kızı tölö 'ba mini nime. Ro ma laka miya ziye boto ma koto mato inza köle mi mini nime."

XXXV Kina bo kogba manğolo'bo ngi bo ko'do ye'e'di mo zi Boko'ba di komo bilaka naga nima pili. Bo onye manğolo'bo nima, bo konyo.

XXXVI Kina doki'di bilaka naga nima kolodo 'jaa ti beri tonyo akonyo. **XXXVII** Dedi pili kuluku muyi kodo domo 'butë riyö döomu dokoto (276) mi sorope nima yayi. **XXXVIII** Di potö lıje konyo kpenni 'deni kitëkpe tine, na lıje koloma ro titini nyönyu ame ga sorope löbu nima kombi ne go mini 'do ki'di kitëwu kiyökö mbowa toro do mini.

XXXIX Kina odo go bi kedı kezë 'deni tine bo sorope naga nima o'ja kpa götö kinda, ne tine lıje ikali de ala doyayi ma yala ga na. Lıje o'ja bi kugö 'ba mini löbu kinda ti do yayi lida teyi. Kina lıje ko'doko 'do toto sorope löbu nima kari kidëyi yayi. **XL** Kina lıje koke kabi 'ba yamo kirindi tonë ga kogbo sorope timo beri ne ngi kola konzu bito mi mini yayi. Lıje ileño rönni ngi ndö ti ngeri 'ba tukpötu sorope 'do tuyi kpamo timo. Kina lıje kuröbö bongo ngi toro do kano sorope nima 'do lili kitini gomo kari kpa götö. **XLI** Tine sorope nima ari kilaka ngi do yayi lida mato mi zana mini. Kano mo usu röni mi yayi lida kola bi 'ba tari de kpe teyi. Kina tirindi 'ba mini ma kedı kikagba kotopa do kapa sorope ma yi'böwu ngi.

XLII Bo kanya naga nima o'doko 'do tupö bo maboso me yaga kinza mato ga kele ra kari do kpa götö kirina. **XLIII** Tine Yuliyö bo dönni mo nima o'doko de 'do Polo köle. Go kö'du mo na

bo kota bo kanya naga nima ngi di bi tupö bo maboso naga nima. Bo i'di kö'du mo 'do ya ame ga kikali tele ne ku'du rönni kele dogba kari do kpa götö, ^{XLIV} kina 'do ya ma laki naga nima kulöli 'benni rönni go pori ti ngeri ma kotopa di yoki sorope nima kozi 'jaa kari. Go kö'du mo na ki'di ze dömö ngi pili laka do kpa götö.

XXVIII

Tömö Melita

^I Kina doo dari dömö 'deni laka do kpa götö tine, dikali go bi nima ideki moyi mo ro Melita.

^{II} Bilaka 'ba dooyai mo nima o'do komo kele ngi doze ro mbembë. Taro edi ro ta'di ti bi keyi ro ma kenyë na lijë kulö'jö pa'do ngi roze kongo goze laka. ^{III} Polo ari tunzo kpadondo todo mo komo pa'do, kina murë kodo ngi di mi kpadondo nima di zi bi kututu 'ba pa'do koga közi bo ngi kö'bö teyi.

^{IV} Kina doo bilaka naga nima lijë kongo murë 'deni kilö röni kö'bö közi Polo tara tine, lijë iya ro go rönni, tégë, “Dëmba bo nime ngi ro ma laka ro bo akupö ya? Bo omo di kpa tolë 'ba mini nime, kina me akoro kedï 'deni ro topi dokolo mo di ro bo, inza kola bo kpe komo.”

^V Polo iyaya murë nima ngi di közi bo kila'ba mi pa'do ko'do wëtö ma titi moto te de gbi yo ro bo. ^{VI} Tine ya naga nima edi gba toje komönni go ma 'do ro bo kö'bu ala motoga ti bo kila'ba ngi beri ro töku. Ne tine lijë oje komönni ngi tara wa ma kenyë moto o'do röni de zi Polo. Go

kö'du mo na lijë kuyi tiya lende abo 'böwu kiya bo ro sөгө to ne ga.

^{VII} Wökilī 'ba dɔyayi mo nima kīdēkī möyī mo ro Pubuliyö ēdī ti nyaka ngɔsi ngila gɔ bi nima yayi. Kina bo kota ze ngi doloma ro ŋba liŋɔ abo ŋbö kada dɔ mota, bo ko'do komo kele dɔze sowa. ^{VIII} Tine 'bu bo ēdī bəri dɔ rɔkɔ'ɔ 'ba zeyi gbī ti mi kɔ'ɔ kēdī koti. Pɔlo ari kɔdɔ gomo rō yayi ki'di kōzi bo rɔmo kititi Boko'ba 'dɔ kileŋo, kina kileŋo bo ngi. ^{IX} Gɔ kö'du mo na bo rɔkɔ'ɔ ma konzi 'ba mi dɔyayi nima koloma ngi ro tɔlo pili kako zize, kina kileŋo lijë ngi pili. ^X Lijë i'di kpa kōzi zize ro ma kēnyë. Mi kada ame dēdī do'dɔkɔ 'deni tēnyī di yayi tari yimo ne na lijë ki'di wa ame ga dēdī ro leri mo di mi liŋgere ze nima ne ngi gbī zize.

Tēnyī Di Melita Tari Romo

^{XI} Dari dondɔsɔ ti bilaka 'ba Alesandora mɔtɔ ga kēdī koloma tote kpa dɔlili nima mi dɔyayi nima yayi. Kina ɔdɔ doloma 'deni do'dɔ nyepe mota yayi tine, na dēkī ngi tinnī kɔtɔ mi sorope 'bēnnī mo kīdēkī möyī mo ro “Roŋa.” ^{XII} Kina dari ngi ti sorope nima ŋbö dōmō mi gawo 'ba Sarakosa dari do'dɔ tō'dō dɔ mota yayi. ^{XIII} Di yayi na dēnyī ti sorope dari mi gawo 'ba Regiyo. Mi bi kēzē ma di gomo na lili kisaki ngi tome ro ma laka kako di dɔ ro'ɔ kitinji gɔze do'dɔ tō'dō dɔ riyö na dōmō Putiyöli.

^{XIV} Di mi gawo nima yayi na do'ja bilaka 'ba kanisa mɔtɔ ga. Kina lijë kota ze ngi ro ŋba do'dɔ tō'dō dɔ modɔmoriyö liŋɔ 'bēnnī. Di yayi na dēnyī ti ndize tari nati tōmō Romo. ^{XV} Kina ɔdɔ

bilaka 'ba kanisa ame ga Romo ne kuwö kö'du mo 'deni kiya te dëdë rö tako tine, lijë ari ngi turë döze gö kori. Ya mōto ga ondoso tize mi bi 'ba ndögö 'ba Apiyo, tine ya mōto ga ondoso 'bënni tize di gö bi mōto kädëki möyi mo rö “Rö Mota 'ba Nba.” To'ja kinë ya naga nima i'di mi këddi ngi zi Pölo, na bo ko'do yëë'di zi Boko'ba. ^{XVI} Kina odo dömo 'deni Romo tine turu i'di Pölo ngi koloma gö bi ma 'ba bo 'beri ti bo kanya 'ba tongo gö bo koto.

Pölo Ni Ti Yudayi Ma Romo

^{XVII} Mi tö'dö do mota ma bo ko'do yayi na bo kose bilaka ma löbu 'ba Yudayi ama ga yayi ne 'do kototo rönni kako zi bo. Kina odo lijë kototo rönni 'deni zi bo yayi tine, bo iya te, “Löndö ma ga, mo'do wa ma kënyë mōto dë pele zi bilaka ze ga, mirasi dölëti oto 'ba 'bu ze löbu ga dë gbï yo, kina me bilaka 'ba Yerosalema kinda'ba ma 'deni ngi ki'di zi turu 'ba Romo. ^{XVIII} Mi kada ma turu naga nime kongo ndi lende ma lijë o'ja mo'do wa ma kënyë mōto dë 'do kupö ma gomo. Lijë o'doko 'do tope ma yaga, ^{XIX} ne tine Yudayi naga nime 'dë iya te kope ma dë. Tine wa mōto inza kpe ma 'do mo'do. Gö kö'du mo na me ki'di 'do moma'jo roma 'do bo dolijo ma löbu 'ba Romo na kodoro bicï lende ma. Ne mo'doko dë tususu bilaka ze ga 'ba Yudayi zi bo. ^{XX} Gö kö'du mo na me mose ye 'do ki'di mo'ja ye milende ziye. Ongoke zingiri ma kudödu ma 'deni te. Wa tönë ga Yisarele pili këdi ti komo ki'di gomo ne na me ko'do ma 'deni te gomo.”

^{XXI} Yudayi naga nima iya te, “Do'ja waraga oto ma kako di mi doyyayi 'ba Yudayi dömöyi lende

'bi dē. Boto ze ma kako di yayi ki'di kō'du mo zize ala kiya lende 'ba rōyī rō ma kēnyē zize inza gbī. ^{XXII} Wa ma dikali na nge rō ma bilaka 'ba dōyayi pili kēdi kiya lende 'be 'ba bilaka 'ba kanisa rō ma kēnyē. Do'doko yi 'dō kiyētī gō lende 'bī zize."

^{XXIII} Kina lijē kose dō tō'dō 'ba kada ma 'dō lijē kako 'bōwu zi bo teyi mo ngī. Mī kada mo nima na lijē kako ngī rō ma konzi mī gō bi nima bo kēdi koloma teyi ne yayi. Kina mōlo mī kada n̄bō kōmō mī korōndō bo oloma ngī tūyētī lende 'ba n̄ere lōbu 'ba Boko'ba zinnī. Bo i'di lijē komeri gō kō'du ki'di 'ba Musa gbī ti akugu 'ba bō kumē lende ma mōlo tōnē ga 'dō lijē kikali lende 'ba Yēsu laka. ^{XXIV} Kina ya mōto ga ki'di dōnnī ngī gō lende abo nima, tine ya mōto ga i'di ē'bēnnī dōnnī dē.

^{XXV} Di bi tita'ba 'bēnnī di yayi lende 'bēnnī ga oza minī ngī. Tine Pōlo ileki kiya gbō zinnī te, "Rō ma laka lende nime ēdī 'deni kōzo kō'du tōnē Nyī Kōto Laka 'ba Boko'ba kiya zi Yesaya gō kō'du 'ba 'bu ye lōbu ga ne, ame kiya te, ^{XXVI} 'Ēnyī kari kiya zi bilaka naga nima, "Tī kuwōke lende ma rō tuwō, tine inza kikalike 'jō 'ba lende mo. Ti kon̄gōke rō ton̄gō, tine inza ko'jake wa ma mēdi mo'dō." ^{XXVII} Iya zinnī tara rōmōyī kpa kōri 'ba dōku dōnnī idirī 'deni teyi. Mbili lijē u'bē 'deni kina lijē otomo kōmōnnī 'deni gbī teyi. Ma kiya te kinza tara dēne lijē ēdī ko'ja ti kōmōnnī, kuwō gbī ti mbili nnī, lende mo kōdō dōnnī gō lijē kōto dōnnī kako zō 'dō milēno lijē.' "

^{XXVIII-XXIX} Pōlo iya zi bilaka lōbu 'ba Yudayi naga nima, bo iya te, "Mo'doko ziye 'dō kikalike

Boko'ba i'di lende 'ba kɔri 'ba didi nime 'deni kuwöwö rōni gbī zi bo löwö, kina lijē na ti ki'di dönñi gomo.”

XXX Pɔlo oloma ko'do kɔmɔ kɔɔ ŋbö riyö 'do mi rö 'ba topi gomo ti yamo. Bo ö'bö nduwē tuyē kɔmɔ bilaka ame ga pili kako rɔ ŋba rɔ bo ne XXXI gbī tiyētī lende 'ba ŋere löbu 'ba Boko'ba zinni, tiyandi kōmōnni gbī ti lende 'ba ŋere Yēsu Kurisitō. Mi loma abo nima bo iya wa naga nime pili rɔ dɔ ŋgölö bɔtɔ ota gomo dē.

**Ndose Kɔɔ Laka, Buku 'ba Tisaki ni Tɔɔ
to Lömu La'ja 'Ba Yësu Kurisitö Nere Ze
Jur Modo: Ndose Kɔɔ Laka, Buku 'ba Tisaki ni Tɔɔ
to Lömu La'ja 'Ba Yësu Kurisitö Nere Ze New
Testament+**

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Jur Modo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

4cdbc69b-5207-55d8-8df2-e743cba8dc07